

ПОЛИТИКИН

Шведска 28.00 SEK,
USA 3.50 USD,
Македонија 65.00 ДЕН,
БиХ 2.00 KM,
Црна Гора 1.00 EUR
Хрватска 8.00 KN

ISSN 0032-339-x

9 770032 339010

ЗАБАВНИК

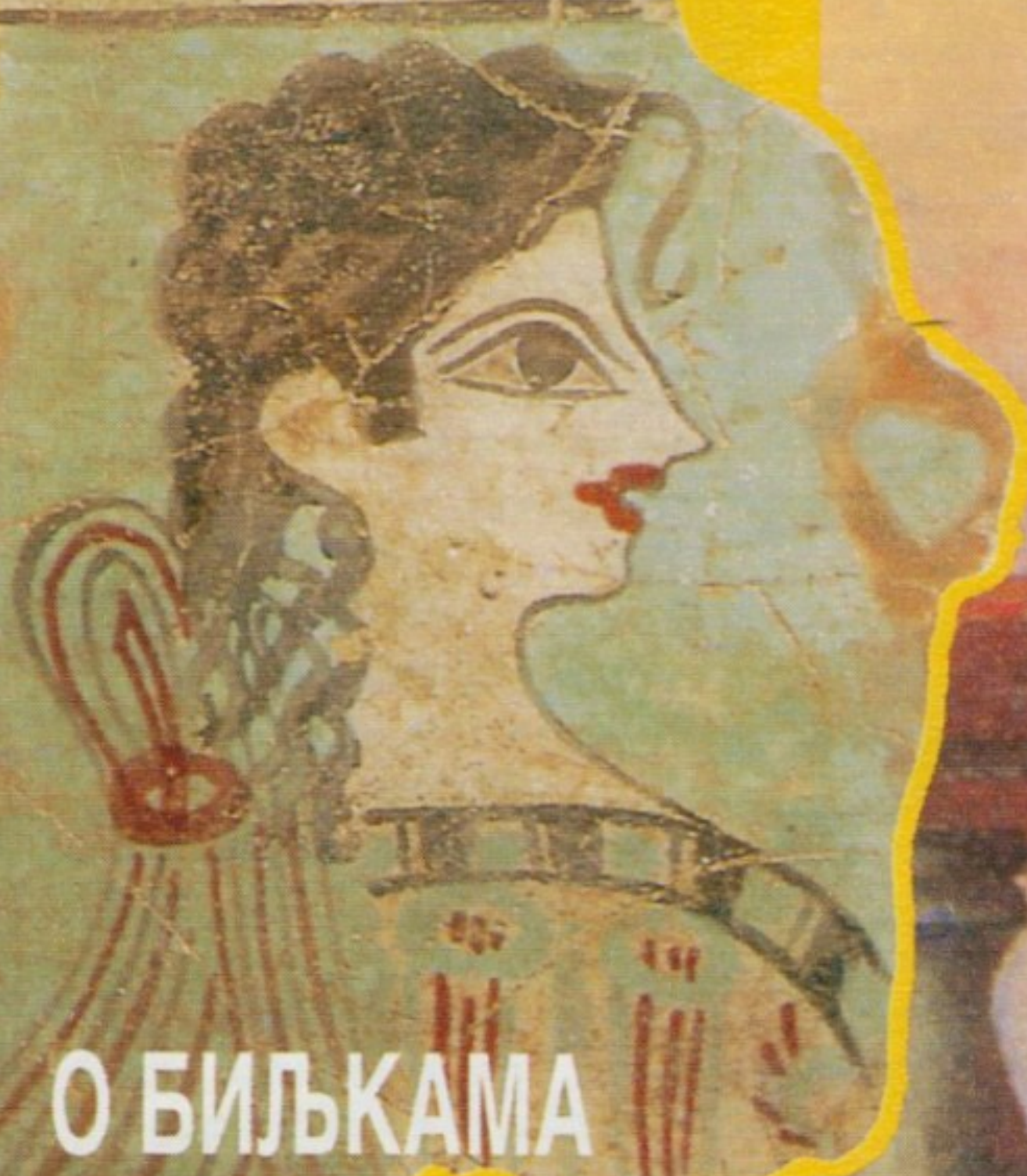
10. 5. 2002. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIV • ЦЕНА 40 ДИНАРА • БРОЈ 2622

П дете
хаоса
Ф АНТАСТИКА

ГУСАРИ и ПИРАТИ

ГРЧКА
МИТОЛОГИЈА

О БИЉКАМА
И ЖИВОТИЊАМА

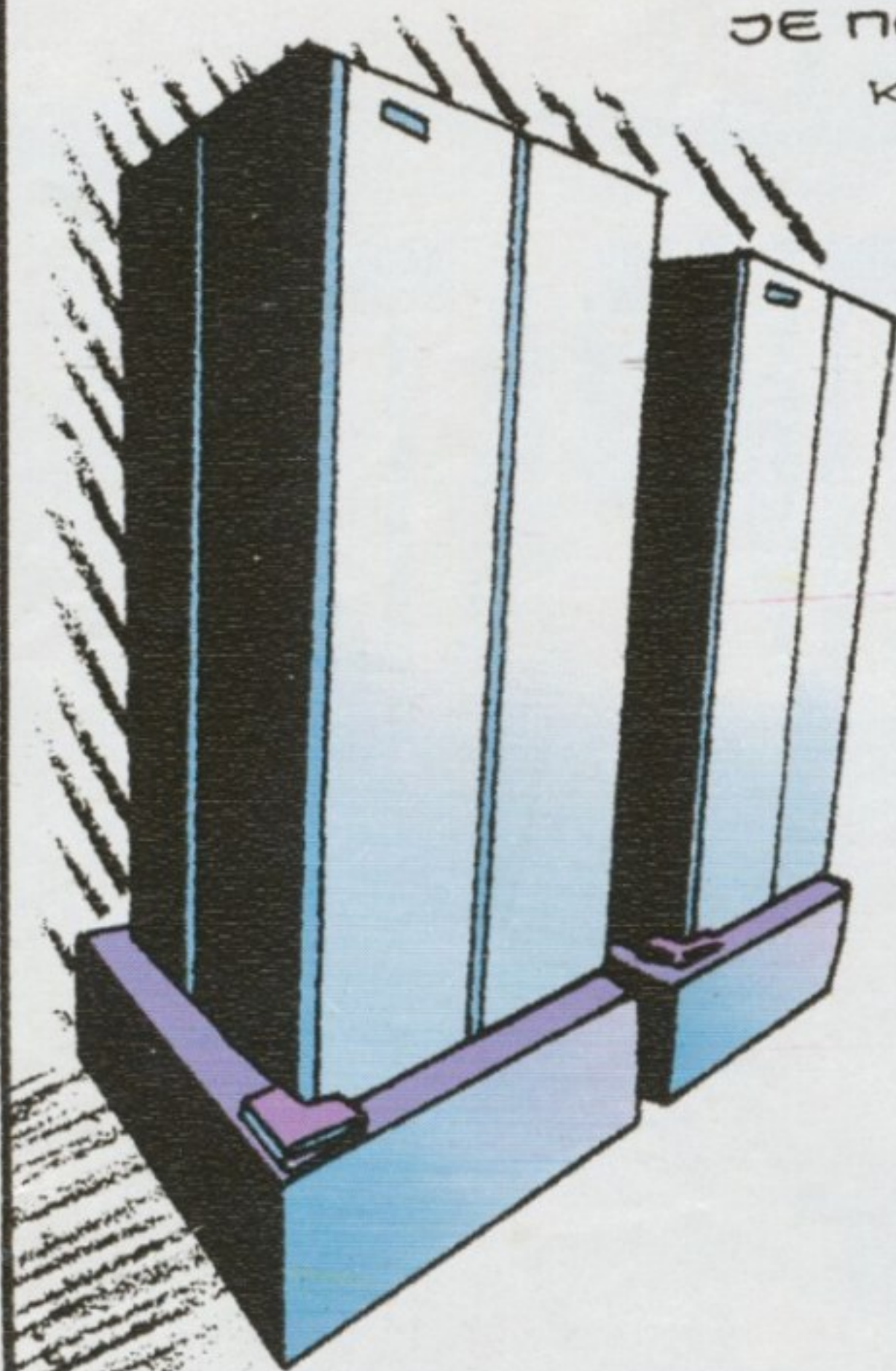

Kolinska
ПОКЛАЊА!

За све од 7 до 107

200 МИЛИОНА ШАХОВСКИХ ПОТЕЗА У СЕКУНДИ

МОЖЕ ДА АНАЛИЗИРА РАЧУНАР „ДИП БЛУ“ КОЈИ ЈЕ ПОБЕДИО ГАРИЗА КАСПАРОВА, СВЕТ-СКОГ ШАМПИОНА У ШАХУ.

11 ДАНА БУДАЊ

ПРОВЕО ЈЕ РЕНДИ ГАРДНЕР ИЗ САН ДИЕГЕА У КАЛИФОРНИЈИ.

Доктор Живако

ЈУНАК ИСТОИМЕННОГ РОМАНА РУСКОГ ПИСЦА БОРИСА ПАШЕРНАКА, ДОБИО ЈЕ ИМЕ ПО УШТИСНУТОМ НАЗИВУ ПРОИЗВОЂАЧА ПОКЛОПАЦА ЗА КАНАЛИЗАЦИОНЕ ОШВОРЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● **жирафа може да издржи без воде дуже него камила**

●●● **возач који разговара мобилним телефоном реагује у саобраћају 50 одсто спорије него онај који је усредсређен само на вожњу, показују истраживања. Због тога је у више од тридесет земаља возачима забрањено коришћење мобилних телефона у току вожње**

●●● **недавно је у Кини произведена мајица величине длана која, захваљујући посебном саставу материјала, може да се прошири од најмање, за бебе, до величине 48. Када се појави у продаји, њена цена ће бити око 20 евра**

●●● **на листи чекања за прво туристичко путовање у космос, 2004. године, налази се већ 250 особа које су спремне да за двадесетоминутни лет на висини од око сто километара изнад Земље плате 100.000 долара. У цену је урачунат и троминутни боравак ван летелице**

●●● **један стари енглески закон каже да муж своју жену не сме тући ничим дељим од палца**

●●● **уређај који отклања буку, дело Селвина Рајта, научника из Јоркшира, ускоро ће се појавити на тржишту. Првобитно развијан да смањи индустријску буку у градовима, уређај назван ECASS (Electronic Controlled Acoustic Shadow System) у међувремену је унапређен и прилагођен за кућну употребу, али само против буке која има устаљен ритам**

●●● **истраживачи Насе утврдили су да 45 минута дремања после подне на послу повећава учинак за око 35 одсто, а број исправно донесених одлука за чак 50 одсто. Тиме су оповргли уврежено мишљење да учинак расте са бројем сати проведених на послу**

●●● **наша планета сваког дана постаје све тежа, због метеора и микроскопске космичке прашине која свакодневно пада из свемира**

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

П Дете Хаоса

Необични свет бројева открива нам део склада који влада у природи. Математичари данас покушавају да одгонетну да ли број π одсликава и друго својство природе – њену тежњу ка несрећености

Оваква слика добија се када се свакој нули из бинарног записа броја π придода по једна бела тачка, а јединици по једна црна. Тешко је запазити постојање било какве правилности...

Ако неком математичару поставите задатак да вам тачно израчуна количник обима и пречника неког круга, он ће вам се сигурно подсмехнути јер одговор зна и сваки основач. То је број π (Пи), једна од најпознатијих константи не само у математици. У прорачунима се узима да је његова вредност 3,14, али то је само приближно, пошто се иза ових цифара ниже бесконачан низ децимала. Зато ни једно решење до кога се долази коришћењем једначина у којима се налази овај број није у потпуности тачно јер се користе само прве две децимале.

Математичари су до сада успели да израчунају првих 200 милијарди децимала броја π ! Јасно је да то не раде како би повећали тачност израчунавања у природним наукама и техници јер ни једна од њих не захтева више од

десетак децимала. Они, наиме, сматрају да у данашње време поседују довољно теоријског знања како би уз помоћ савремених рачунара могли да одговоре на питање старо више хиљада година: постоји ли неко правило или законитост по коме се безбројне децимале броја π нижу једна за другом?

Али, изгледа да су се преварили. Неки од највећих математичара данашњице, као што су браћа Чудновски, просто чупају косу пошто никако не успевају да реше ову загоњетку коју је смислила природа. Као да слуте да се у овом бесконачном низу бројева крије нешто што је још много значајније од сујете врхунских математичара.

Библијски број

Различите вредности за количник (самерљивост) дужине круга и његовог пречника биле су познате још у библијско доба. У самој Библији биће записана

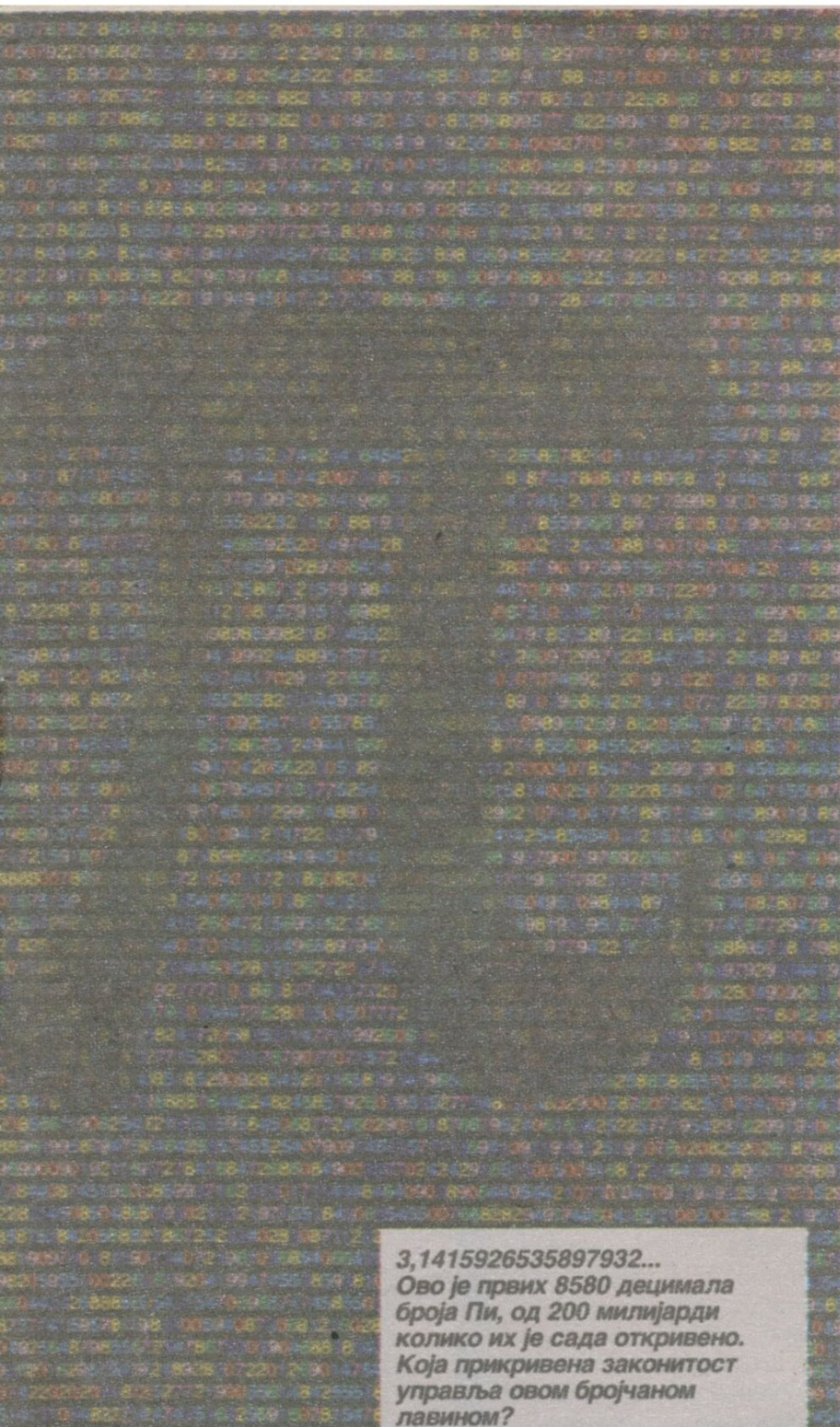
вредност: 3. Тек је највећи математичар и проналазач античког доба Архимед (298–212. пре н.е) приближно, тачно израчунао да се ова вредност креће између $3\frac{1}{7}$ и $3\frac{1}{8}$, што отприлике одговара вредности од 3,14. До таквог закључка дошао је описујући и уписујући кругове у правилне многоугаонике који су имали 96 страница...

Око 200. године нове ере број π био је израчунат на четири децимале (3,1416), а почетком шестог века кинески и индијски математичари израчунали су га са још већом тачношћу. У 16. веку холандски математичар Лудолф ван Келен (1540–1610) израчунао га је на 32 тачне децимале, па се по њему број π зове и Лудолфов број.

Григориј Чудновски (лево, седи) и његов брат Давид (десно) посветили су сав свој дар и део свог живота проучавању броја π

„Када бисте угледали једну реченицу на руском језику која се, без иједног зареза, простире преко целе странице, ви бисте закључили да вероватно припада Толстоју. Али, ако вам неко покаже део од милион бројева који припадају децималама броја π , да ли ћете моћи да препознате да припадају овом броју?“

3,1415926535897932...
Ово је првих 8580 децимала
броја Пи, од 200 милијарди
колико их је сада откривено.
Која прикривена законитост
управља овом бројчаном
лавинаом?

ИЗАЗОВ ЗА НАЈУМНИЈЕ

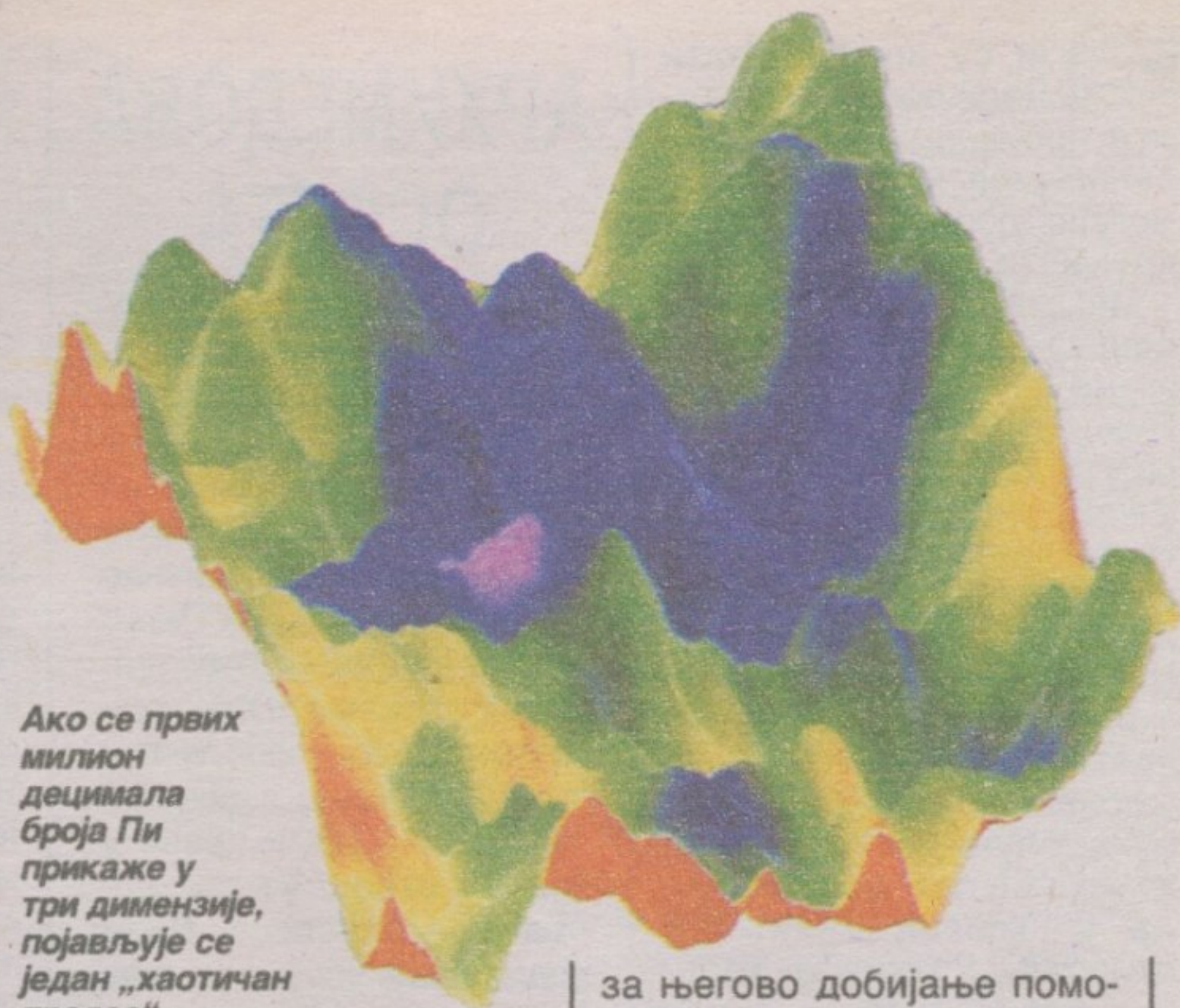
Ово питање поставио је и себи Григориј Чудновски који не избива из свог малог стана у Њујорку тражећи одговор на њега. Да ли је „скренуо“ са ума? Није. Пре ће бити да се ради о генију.

„Требало би се вратити пуних сто година уназад, до Давида Хилберта, да би се нашао математичар чије је познавање математике слично ономе које има Григориј Чудновски“, изјавио је „Њујоркеру“ пре неколико година један професор са Колумбија универзитета.

Рођен у Украјини 1953. године, Григориј Чудновски у 12. години оболева од болести мишића која га везује за кревет. У 17. години успева да реши један од 23 најтежа

„математичка проблема“ које је 1900. године одредио (дефинисао) чувени немачки математичар Давид Хилберт. Са 24 године емигрира у Америку у пратњи свога старијег брата који му је увек био десна рука.

Осамдесетих година, захваљујући новцу своје жене и свастике, Чудновски успева да у свом маленом стану склопи рачунар који је био јачи од тадашњих суперкомпјутера... и безнадежно покушава да продере у тајну броја Пи! Иако су били први који су одредили првих милијарду децимала овог броја (1989. године), а затим и четири милијарде (1994. године), браћа Чудновски ни до данас нису решила загонетку броја Пи ■

Ако се првих
милион
децимала
броја Пи
прикаже у
три димензије,
појављује се
један „хаотичан
предео“...

Симбол грчког слова π први је употребио енглески математичар Вилијем Џонс 1706. године, али је пресудно било што је то прихватио и чувени швајцарски математичар Леонард Ојлер 1737. године. У то доба у математичку употребу уведени су бесконачни редови што је омогућило још тачније из-

за његово добијање помоћу компјутера. Тако ће се од неколико милиона стићи до данашњих 200 милијарди познатих децимала.

Ирационалан и трансцендентан

Већ неких 300 година математичка наука сврстава Пи у ирационалне бројеве пошто не може да се представи у виду разломка било која два цела броја. Не може, на пример,

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

Бројеви су учесници многих чуда у која је тешко поверовати, све док нам неумољиво тачна математика не докаже да су наше представе погрешне. Једна од њих везана је и за обим круга и број Пи.

Замислимо једно дрвено буре и да смо око његове средине опасали метални обруч. Ако после донесемо други обруч, чији је обим већи, за на пример 1 m (100 cm), и поставимо га око бурета, он ће одстојати, биће подједнако удаљен од првог обруча за 15,92 cm. Оно што изазива неверицу, па и запрепашћење, јесте да ће се исти резултат добити и ако уместо бурета „узмемо“ атом, кликер, Земљу, Сунце... васиону!

Како је то могуће???

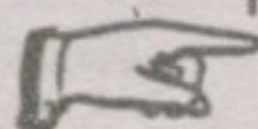
Основна, елементарна, математика може лако да доказује да одстојање другог од првог обруча, то јест разлика њихових полупречника, уопште не зависи од величине опасаног објекта, већ само од повећања обима (овде 100 cm) које се увек дели са 2 Пи! (Сад видите колико вреди човеков „здрав разум“.) ■

рачунавање децимала овог броја. Тада је одређено његових првих 100 децимала... 1844. године првих 200, а 1873. године 707 децимала.

Почетком 20. века индијски математички геније Сриниваса Раманујан нашао је начин израчунавања броја Пи, који је касније, када су се појавили рачунари омогућио да се направе алгоритми погодни

да се напише као $\frac{3}{4}$ (односно 0,75 у децималном облику), нити као $\frac{1}{11}$ (у децималном облику 0,09090...) чије се две децимале (0 и 9) непрестано смењују.

Немачки математичар Фердинанд Линдман доказао је 1882. године да Пи припада новооткривеним трансцендентним бројевима јер не може да буде корен било које полиномне функције чи-

ји су коефицијенти цели бројеви. Из тога је произашло да је помоћу лењира и шестара немогуће добити квадрат и круг исте површине.

Међутим, ова позната константа има особине које немају други бројеви. Није као Чамперноунов број (0,123456789101112...) у коме се децимале такође бесконачно нижу, али је овај низ уређен јер следи одређену законитост (да је свака следећа децимала за један већа од претходне). Ову поворку цифара као да је исписала рука случајности (хаоса) за коју се све више верује да је главни архитекта природе. Врхунски математичари данас се труде да то и докажу, али се чудесни број Пи не предаје.

Да ли је Пи нормалан број?

Основно мерило да ли је неки низ бројева случајан поставио је још почетком прошлог века француски математичар Емил Борел. То је такозвани услов нормалности. За неки број каже се да је нормалан ако се у бесконачном низу његових децимала свака бројка појављује са истом учестаношћу. Код једноцифрених бројева, као што је и Пи, свака бројка од 1 до 9 треба да се појављује по 10 одсто, код двоцифрених по 1 одсто, а код троцифрених по 1 промил (што је број цифара које се узимају у обзир већи, и добијена учестаност требало би да је ближа овим вредностима). Како је број Пи прошао на овом тесту?

Прошле године амерички статистичар Тед Јадиц објавио је резултате својих истраживања. Он је међу до сада познатим децималама броја Пи проучавао учестаност свих бројева у низовима чија је дужина била по 16 цифара. Његов статистички тест готово да је потврдио претпоставку да Пи задовољава „услов нормалности“. Али, уочио је и једно одступање када је бројка 7 у питању. У низу од првих 500 децимала броја Пи она се појављује само 7,2 одсто (а не око 10).

Мада се ова неправилност касније брзо губи, па у целокупно познатом низу од 200 милијарди деци-

АРХИМЕДОВА ОСВЕТА

Легенда каже да је Архимед био врло поносан што је успео приближно тачно да израчуна вредност броја Пи. Тиме се ваљда може објаснити његов бес када је сазнао да је Аполоније из Перга добио још тачнији резултат. И смислио је освету – математички проблем у ком је требало израчунати број бикова и крава у једном стаду, уз задовољавање 9 услова. Свом супарнику упутио је овај изазов преко Ератостена, управника чувене Александријске библиотеке...

Не зна се шта је мученик Аполоније урадио, али се зна да је овај задатак (који се можда и грешком приписује Архимеду) делимично решен тек у 15. веку. А најлакше од шест коначних решења које има око 200.000 цифара израчунато је тек недавно, уз помоћ моћног рачунара „Креј-1“ ■

мала бројка 7 учествује са потребних 9,99998 одсто, није могуће тврдити да је Пи задовољио услов нормалности. Јер, шта доказује да се неко ново одступање не крије у оном делу низа бројева (децимала) који је за сада непознат? Стога је јасно да никаква статистичка провера не може доказати нормалност неког бесконачног низа бројева.

Оно што математичарима заиста треба јесте неки чисто математички доказ нормалности броја Пи. Пре шест година изгледало је да је овакво решење на помолу када су канадски математичари Симон Плүф и Питер Борвајн уз помоћ Американца Дејвида Бејлија пронашли једначину која је омогућавала да се израчуна (одреди) било која децимала броја Пи. Тада је то било прворазредно изненађење, али је спласло када се сазнало да та једначина има један озбиљан недостатак – применљива је само у бинарном систему бројева. То значи да користи информатичке бројеве 0 и 1,

уместо децималних (Пи се у бинарном систему пише као 11,0010010000111...).

Ово откриће ипак је на један нов начин осветлило проблем броја Пи јер се показало да је могуће вишеструком применом једне те исте једначине одређивати децимале броја Пи. Наиме, овакав поступак врло је сличан поступку примене неких алгоритама за шифровање порука. Примењујући једну те исту математичку операцију на неку вредност која се жели сакрити и понављајући је и на добијени резултат, добија се низ бројева чије појављивање изгледа потпуно насумично – као да је последица случајности (зато су овакви алгоритми названи „хаотичним“). Довољна је само незнатна промена алгоритма или полазне вредности, па да се добије сасвим другачији низ бројева. Дакле, бинарне децимале броја Пи ређају се на хаотичан начин.

Да ли из овога може да се извуче закључак да је Пи нормалан број? За разлику од твораца „магичне једначине“, већина математичара мисли да није. Иако је очигледно да постоји нека веза између нормалности и хаотичности, она још није јасно (математички) доказана. Поготово што нормалност није довољан услов да би број увек био и хаотичан. Доказ за то је већ поменути Чамперноунов број (0,1234567891011...) који задовољава услов нормалности (врло једнородна учестаност децималних цифара), али није хаотичан (јер је ређање цифара савршено уређено).

И увек може да се постави питање да ли је било који доказ само у бинарном систему довољан. Јер, ако би било тако, пошто се све децимале броја Пи могу одредити помоћу бинарне „магичне једначине“, то онда према информатичкој теорији може да значи да Пи није случајан број! Збуњујуће, зар не?

Математичарима је за сад једино јасно да имају посла са врло необичним бројем – који као да их врти у круг ■

Припремио
Горан Војиновић

КАКО СЕ ПРАВЕ НАОЧАРЕ НОВЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ?

За израду ових
наочара потребно је
више од месец и по
дана рада и 160
разних занатских
захвата

1 ОД ЖИЦЕ
ДО ОБЛИКА

Све почиње од котура титанијумске жице од које ће се направити делови који чине оквир наочара. Дизајнер црта модел и даје димензије: осим размака између зеница, који је обично око 64 mm, треба одредити калибражу (максималну величину стакала), мост (размак између два стакла, обично чврст) и дужину дршки. Први део наочара који се прави мали је метални зглоб, шарке између оквира

ПОПУЛАРНИ
ЗАБАВНИК

10. 5. 2002.

Котур титанијумске жице

ТИТАНИЈУМСКИ ПОГЛЕД НА СВЕТ

и дршки. Последња се ставља пластика на крајеве дршки код ушију, а пре самог намештања стакала.

Титанијумска жица округлог пресека стањује се полако до жељене дебљине тако што пролази кроз машину у којој су постављени чекићи под углом од 120 степени. Овај материјал незгодан је за стањивање због грађе својих хексагоналних кристала, те, уколико се претера, жица постаје лако ломљива. Због тога мора да се подвргне термичкој обради загревањем и затим постепено хлади.

Жица се сада увлачи у једну машину која под притиском од 100 тона обликује оквир наочара. Све надзира компјутер и одступања могу да буду десети део милиметра. Сада се приступа првом чишћењу делова

помоћу вибрационе машине. Делови наочара стављају се у базен пречника два метра, пун коцкица од керамике и средства за прање сличног виму. Вибрирање у овом суду траје од два до 16 сати и тада се уклањају све веће неравнине. Делови су после овог спремни за уградњу.

2 СКЛАПАЊЕ, ЧИШЋЕЊЕ, ЛАКИРАЊЕ

Само 40 одсто посла око склапања наочара је аутоматизовано: остало је ручни рад. У зависности од модела и величине наочара, људски рад често је бољи од машинског. Склапање није нимало

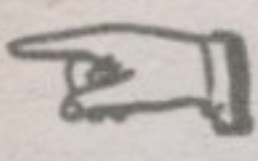
лак посао, поготово што је титанијум метал који лако оксидише, а загревањем постаје крхак. Због тога се на месту спајања мора истиснути ваздух, прављењем вакуума или инертне средине. Овај други начин је чешћи – зона спајања покрива се полулоптом у коју се удваја чист аргон који, будући тежи од ваздуха, истискује овај други из

полулопте. Преко делова које треба спојити 1,5 секунду пушта се струја. Она загрева делове на 850 степени Целзијусових и повезује их. Мали завртњи у зглобовима се ручно уврћу, а затим следи ново прање, овог пута у мешавини љуске кокоса и средства за чишћење. Оквири су закачени за један стаклак и окрећу се у смеси брзином од 40 до 100 обртаја у минути најмање 18 сати (на сваких шест додаје се нова смеша).

За лакирање се, опет, оквири пуне електростатичким наелектрисањем (при чему оквир привлачи лак) и препуштају машини: набацају се два слоја лака од по 10 микрона, после чега прелазе у комору под притиском да би се постигла уједначена дебљина. Пеку се затим пола сата у пећи на 160 степени, па још двадесет минута хладе и оквир је – готов. Гаранција је три године у најгорим условима.

Купола на коју се стакла постављају да би се нанели антирефлексни слојеви

3 ОПТИЧКА ИГРА СВЕЛОСТИ И СЕНКИ

У боји, фотохроматска, против магљења и гребанца, са одбијањем светлости... па све то пута три: монофокална, бифокална и прогресивна, од кристалног стакла или пластике... Ово су особине стакла која се уграђују у оквире.

Стакла за оне који не виде добро праве се комбинацијом закривљења спољњег и унутрашњег лука који мења начин пролажења светлости исправљајући тако ману. У случају прогресивних сочива (оних која исправљају потешкоће с видом и на близину и на даљину у исто време) радијус спољњег заобљења варира за мање од једног милиметра. Уосталом, наочаре за исправљање вида сваком се праве „по мери“.

Данас се више користе пластична стакла, зато што су лакша и не ломе се, а почетак прављења стакла за наочаре по рецепту очног лекара почиње од полупроизвода који се добија фузијом под притиском: у једну стаклену модлу убацују се два састојка која, реагујући међусобно током 24 часа, постају стакла за наочаре са већ углачаном спољном површином и спољњим

закривљењем какво је потребно. Затим се овај полупроизвод причвршћује на сталак с нарочитом металном легуром (ниска тачка топљења, али у додиру с ваздухом тренутно очвршћава). Компјутеризовано тоцило прави унутрашње закривљење стакла које се затим бруси и глача. Стакла се затим још једном проверавају под микроскопом и намештају у оквире.

Међутим, данас се 65 одсто оптичких стакала и додатно дорађује. Прво се перу да никаква трунка не би упропастила наредне радње, потом пролазе кроз 14 када (две киселе, две базне и 10 за испирање), па на два сата у пећ у којој је температура 55 до 60 степени Целзијусових. Од тог тренутка до краја израде стакла намештена на посебне сталке више неће бити ни дотакнута. Да би постала отпорна на гребанце, стакла се на минут потапају у густу смолу из које се ваде великом брзином тако да остаје само танак и невидљив заштитни слој. Исти је поступак и за отпорност на магљење само што се користи смола која кондензовану водену пару претвара у танак слој воде. Да би се стакла обојила, примесиће боју из једног раствора на температури од 92 до 93 степена.

Сада још преостаје да се стакла исеку према облику оквира са прецизношћу до стотог дела милиметра и наместе у оквир ■

З. М.

ВЕНЕЦИЈАНСКИ ТРГОВАЦ

Наочаре се помињу у једном званичном документу из 1317. године којим се неки венецијански трговац овлашћује да продаје нараву сличну данашњим наочарима. Много година пре тога говори се о једној венецијанској радионици за израду стакла која је производила vitreos ab oculis ad legendum (стакла за наочаре за читање). Прича се, међутим, да су још Астеци исправљали вид помоћу танког вулканског стакла које у подручјима која су настањивали и данас може да се нађе.

Ипак, до индустријске производње ваљало је сачекати крај 19. века и италијанског трговца Анђела Фрескуру. Прва оптичка стакла била су од берил или кварца и могла су да исправе једино старачку далековидост. Италијани себи приписују и откриће контактних сочива. Кажу да је то идеја Леонарда да Винчија из 1508. године, али на њено остварење чекало се неколико векова ■

БЕСТИЈАРИЈУМИ

Пард – бестијаријум из Оксфорда, око 1210. године

ЛЕОПАРД И ПАРД

О леопарду у бестијаријумима нема много помена. Према мишљењу писаца, та велика дивља мачка настала је из „прељубничке“ везе лавице и тигра (у грчком је тигар називан пардос) што се види из њеног имена (леопардус) у коме су здружени називи лав (леон) и пард.

Исидор Севиљски, један од писаца бестијаријума, помиње и супротан случај: да су се парили лав и женка парда (тигрица), али из такве везе никад није било потомака.

Због свог „грешног“ порекла, леопард, према тумачењима, означава порочност. За разлику од античке уметности, у којој су леопарди као свете животиње бога Диониса често сликани у његовој пратњи, средњовековно сликарство све до позне готике као да не зна

за леопарда. Ако се на њега ипак наиђе, он се препознаје само по потпису испод илустрације јер су га ондашњи уметници сликали искључиво на основу своје маште.

Неки бестијаријуми описују парда као дивљу звер необичног крзна посутог тамним пегама, али се не слажу кад пишу о његовом пореклу и нарави. По Плинијевом мишљењу, пард је само друго име за пантера, па се на основу тога створило мишљење да је пард засебна врста дивље мачке. По изгледу је сличан леопарду, али је по особинама његова потпуна супротност, па му стога у свету хришћанске симболике припада високо место. Пард је оличавао непоквареност и истрајност, исто онако као што су пеге на његовом крзну непромењиве.

ПОДНИК
ЗАБАВНИК

10. 5. 2002.

Пантер – бестијаријум
из Оксфорда,
око 1210. године

У средњем веку пантер је сматран за једну од најлепших животиња на свету и са веома „племенитим“ особинама. Његово

ПАНТЕРОВ ДАХ

DE ANIMALIBUS QUID EST PANTHER

Пантер – „Физиолог“
из Берна, 9. век

изузетно својство, сматрало се, био је слаткаст мирисни дах који привлачи остале животиње које постају лак плен ове велике мачке. Тврдња да пантер има замаман дах потиче још из времена Аристотела, а Плиније Старији прихвата то мишљење и износи та у својој чувеној „Историји природе“. Кад је гла-

дан, пантер се сакрије у густо жбуње тако да се не може видети. Убрзо из жбуња почиње да се шири привлачан мирис и кад се животиње, примамљене њиме, приближе пантер искаче из заседе.

Хришћанска алегориска тумачења о особинама пантера веома су занимљива јер је његов слаткасти дах протумачен на необичан, изврнут начин: по њему је ова мачка оличење Христа

који снагом својих проповеди привлачи и придобија нове вернике. У првом грчком преводу Новог завета наилази се на наговештај сличности између Христа и пантера. У једном бестијаријуму стоји: „Христос је биће слатког даха према коме хрле свете душе које се тим дахом хране као живом љубављу.“

На минијатурама у бестијаријумима без изузетка се наилази на мотив пантера

који примамљује животиње својим благим, мирисним дахом. На тим илустрацијама увек се налази и змај, оличење зла и ђавола, који покушава да се сакрије у своју подземну јазбину. Пантеров дах испуњава змаја толиким ужасом да се увлачи у своје склониште и прави се да је мртав.

Пантер, најлепша животиња на свету како се некад сматрало, приказиван је на разне начине. Препознавао се само по крзну свих дугиних боја и није баш личио на највећег лепотана животињског царства. Треба рећи да су тек позноготички и ренесансни уметници вратили пантеру његов прави изглед тако да је лако могао да се препозна по витком телу и пегавом крзну■

К. В.

девет

КУГЛА ЗА ВЕЖБАЊЕ

Необична кугла за вежбање компаније „Динафлекс“ пружа руци отпор у ваздуху. Када се кугла укључи, ритмични покрети савијања шаке у зглобу делују на ротор који је унутра. Он почиње да се окреће све брже и брже производећи све јачу противсилу која се одупире покретима шаке. Како вежбање траје, отпор кугле постаје све већи до разумне границе на којој се устали. Упорно вежбање оваквом куглом јача мишиће шаке, прстију, зглоба и надланице ■

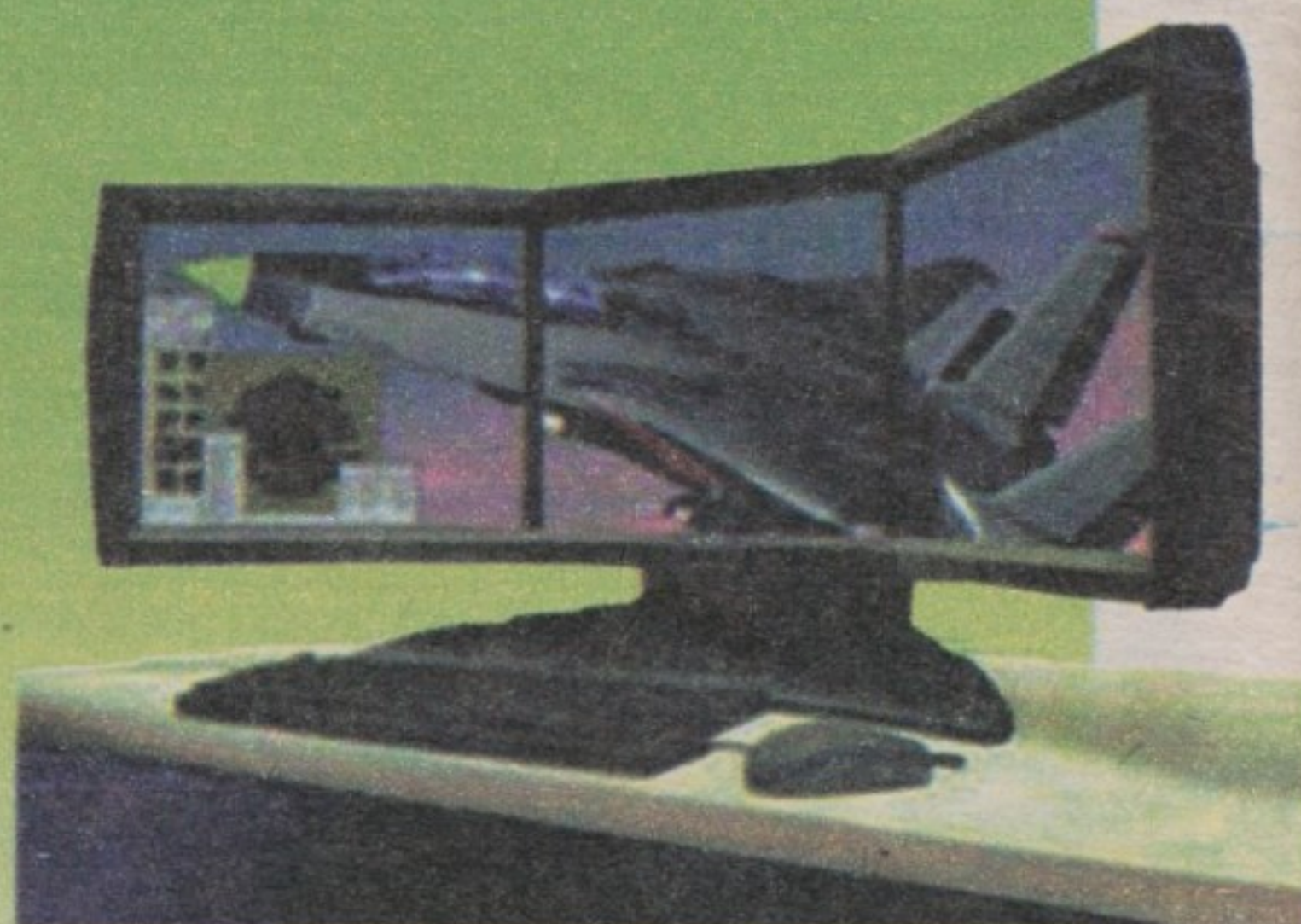
ПРОТИВ МУЧНИНЕ

Људи који слабије подносе возњу обично се пре поласка на дуже путовање кључају таблетама против мучнине и сличним лековима. Међутим, однедавно може да се набави и сасвим другачији производ који на први поглед изгледа као обичан ручни сат. У питању је направа која шаље електронске импулсе, они стижу до мозга и „уверавају“ га да је све у реду, да нема опасног кретања и да организам може да се опусти. Произвођач тврди да мозак „наседа“ на такав трик иако стомак панично јавља да је другачије. Овај необични метод може се применити и када мучнина већ почне, за разлику од таблета које је неопходно попипити пре возње. За разлику од лекова, овај уређај не захтева посебан режим исхране нити је у супротности са осталим медицинским терапијама. Додуше, не смеју га користити особе са уграђеним пејсмејкером. ■

ТРИ ЕКРАНА

Употреба више монитора одједном постала је уобичајена. Слика се или „сели“ синхронно са једног монитора на други или се распарчава и тако приказује. Један занимљив модел који се недавно појавио на тржишту састоји се од три равна монитора прикључена на компјутер и постављена под углом, па могу сасвим да обавију корисника. Деца у томе виде одличан начин да потпуно уроне у свет омиљених видео-игара. Но, како све то стаје више од 22.000 долара, вероватније је да ће се употребљавати за оно што су произвођачи и имали на уму приликом израде, а то су војни про-

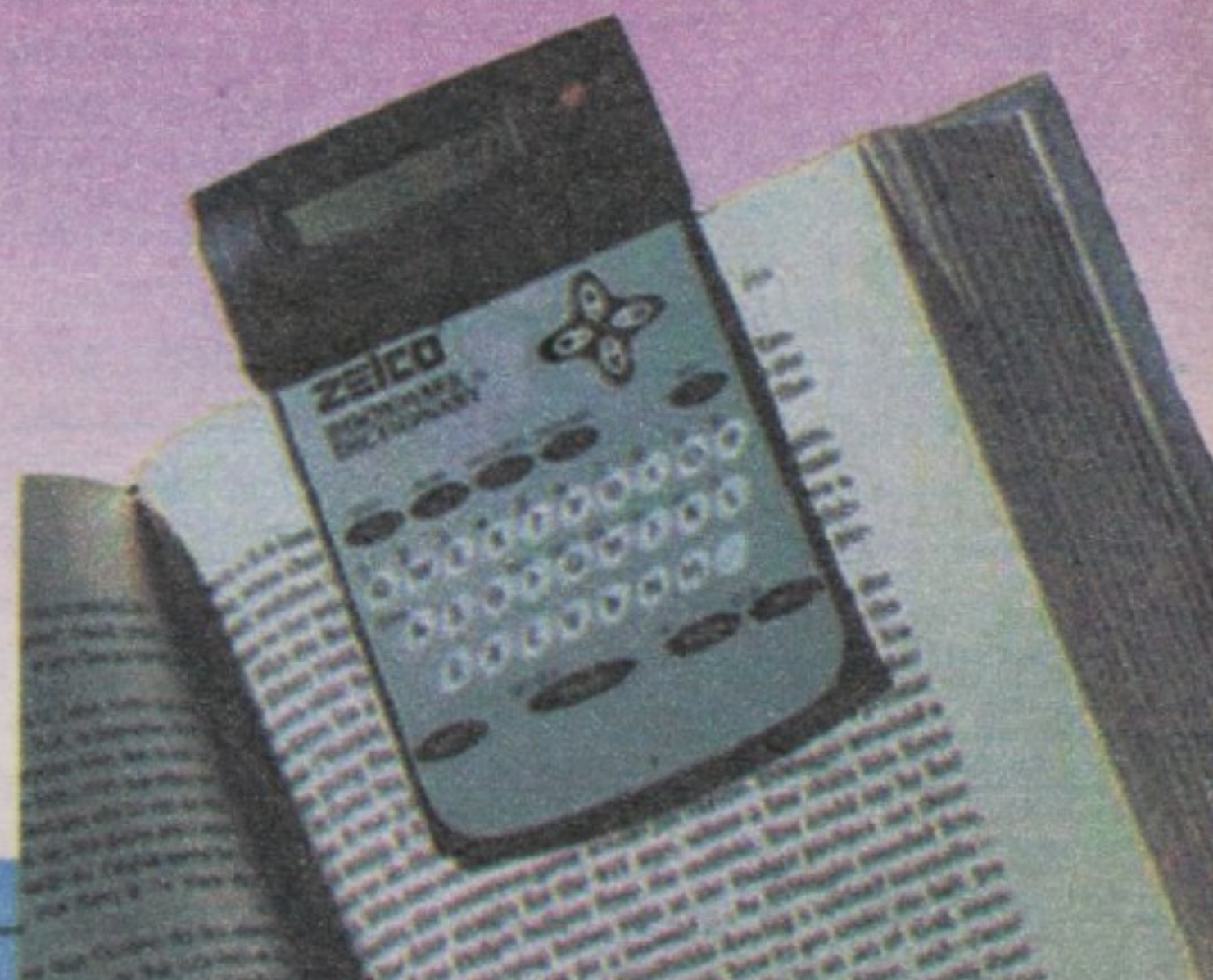

јекти, праћење берзе, професионална нелинеарна монтажа слике и/или звука, архитектонски пројекти и слично ■

РЕЧНИК-ОБЕЛЕЖИВАЧ

Понекад се деси да читајући књигу наиђемо на непознату реч или нам затреба цепни рачунар да на брзину проверимо податак који смо управо прочитали. Невероватно танушни и мали електронски обележаваач за књиге фирме „Хамахер Шлемер“ обједињује све то. Поседује речник са позамашним бројем речи, 50.000, калкулатор за најосновније рачунарске операције и сат са алармом. Посебна погодност је брзина претраге речника – уместо да листа дебелу књижуру, читалац само треба да започне куцање жељене речи на минијатурној тастатури и на екранчићу ће се поја-

вљивати речи које почињу откуцаним словима све док се не дође до оне праве чије ће се објашњење приказати секунду касније. Речник је мали и може да се носи и на путовања ■

ТВ СА ТАВАНИЦЕ

Шпанска серија почиње, а домаћица је још заробљена у кухињи! Којем ли се приволети царству? Ову велику недоумицу разрешава висећи телевизор – необични модел који се причвршћује испод кухињских елемената, слично као аспиратор над шпоретом. Када није у употреби, телевизор се налази у свом хоризонталном лежишту, а по потреби се извлачи и намешта под углом од 90 степени. Након тога може да се обрће око своје вертикалне осе да гледатељка не би кривила врат... Екран даје кристално јасну слику, премда се не може похвалити величином – дијагонала је свега 12 центиметара. Природно, уз ТВ иде и даљински управљач, а може се прикључити и на видео-рикордер. За овакво смањење стреса и растрзаности између свакодневних обавеза и серијског програма треба издвојити терапеутских 400 долара ■

Фотграфије које чувамо у породичним албумима углавном служе да нас подсети на неке непоновљиве тренутке, летовања, прославе... Права је штета што на њима не може да се забележи још понешто, рецимо прве бебине речи, шум морских таласа, музика која обележава неку свечаност... Но, ако слике не могу да говоре, може фото-албум у ком се налазе! Модел назван „Причљиве слике“ са-

СНЕШКО КОЈИ СЕ НЕ ТОПИ

За децу која живе у крајевима без снежних падавина или желе да у дворишту имају делић зиме током целе године, права ствар био би Снешко Белић на надувавање. Поприлично је велик, и за земљу се причвршћује помоћу осам челичних клинова. У унутрашњости се налази механизам који непрестано убацује ваздух и обезбеђује да Снешко никада не „клоне“. Поред тога, може бити и осветљен изнутра како би и ноћу привлачио радознале погледе комшија и пролазника. Додуше, због свега тога мора непрестано бити укључен у

струју, уз помоћ продужног кабла или на било који други начин. Али, али... та мала дечија радост стаје чак 2000 долара. ■

СТОЧИЋ АКВАРИЈУМ

Лубитељи рибица посебни су људи. Пажња с којом се посвећују свом хобију и непрестаном преуређивању акваријума задивљујућа је. С друге стране, има нечег необјашњиво привлачног у посматрању јата риба кроз стакло. У сваком случају, сточић акваријум компаније „Шарпер имиџ“ нешто је што би вероватно свако волео да има у свом дому. Осмоугаони сто за дневну собу урађен је од најбољег провидног клирита, укључујући и горњу површину. Тако се рибице окупљају испод тацни са шољицама кафе или зачуђено посматрају дим који се извија из цигарета у провидној пепељари која њима стоји на „плафону“. У подножју су пумпа за ваздух, филтер и осветљење. И гости и домаћини имају чиме да се забављају када се овакав акваријум постави на средину просторије ■

ФОТО-АЛБУМ ПРИЧА

држи 24 странице за фотографије уобичајене величине, а на свакој је могуће забележити десет секунди било каквог звука. Уграђени микрофон у корицама укључује се када се на било којој страници притисне дугме за снимање.

Они који једног дана пожеле да прелистају такав албум притискају дугме за репродукцију и могу да чују снимак. На пример, током рођенданске прославе може да се сниме песма у част слављеника и да се касније на ту страницу убади фотографија, када се развије филм. Потом се цео албум спакује и пошаље, на пример, баби и деди који живе у другом граду или држави и нису могли да дођу на прославу. Албум ради на батерије и, кажу, није скуп ■

БЕЛИ ШТАП

Истраживачи са универзитета у Лидсу унапредили су бели штап за слепо подражавајући начин на који се слепи мишеви сналазе у мраку. Штап одашиље звуке високе фреквенције, нечујне за људско ухо, који се одбијају од препрека у околини. Чип смештен у дршку штапа производи вибрације на оној страни дршке са које се налази препрека: лево, напред, десно или изнад и те вибрације постају све снажније што је препрека ближа ■

За време робовања под Турцима цркве су паљене, рушене, запустеле ако се становништво раселило, пропадале због дотрајалости и невремена, а нису се смеле, ни могле, обнављати. По шеријатском праву и тумачењу стручњака за ову област, било је забрањено и зидање нових цркава. Старе су се могле обнављати, али је за то требало да се испуне многи услови: на првом месту, новој градњи могло се приступити у местима у којима нема џамија и на удаљености већој од два километра од џамија. Затим, и за градњу нових као и за обнову старих цркава ваљало је добити дозволу од султана лично, што је значило потплатити читав ланац учесника у овом подухвату, од месног спахије до цара, како би се сваки од њих умилостивио и дао свој пристанак. А

трошкови су били толики да је често сума за подмићивање била већа од трошкова саме изградње цркве. Ипак, постојала је могућност да се до дозволе дође на лакши начин, бар у оним селима која су се изборила за такозвани повлашћени положај.

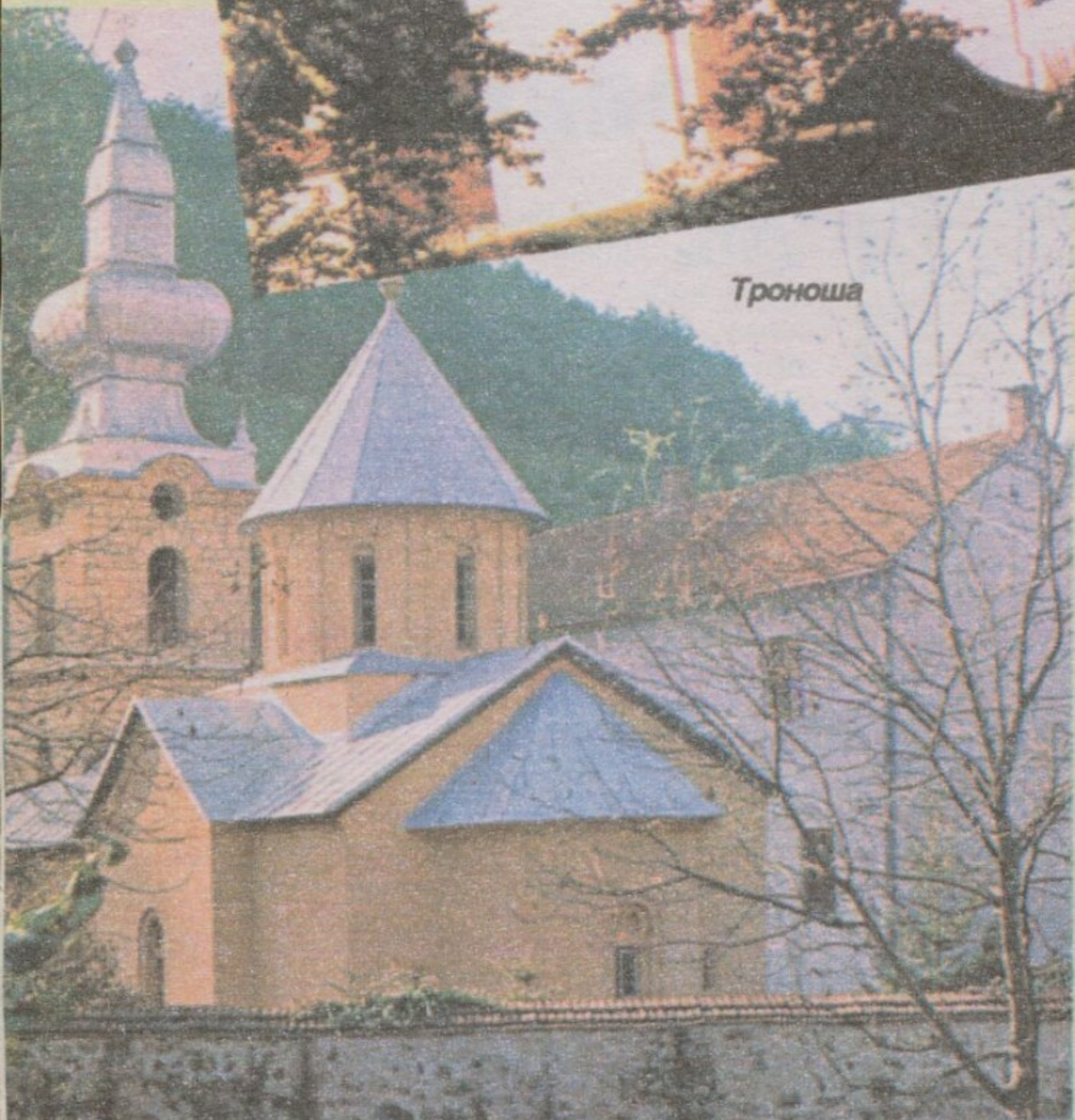
У повлашћена села спадали су дербенције и соколари.

Дербенд је турска реч и значи пут, па отуда име селима чији су становници имали обавезу да чувају путеве, мостове, скеле, као и да секу дрва која расту поред пута и пружају погодну прилику да се негде у грмљу сакрију хајдуци или какви разбојници који би угрозили сигурност путника, наравно Турака.

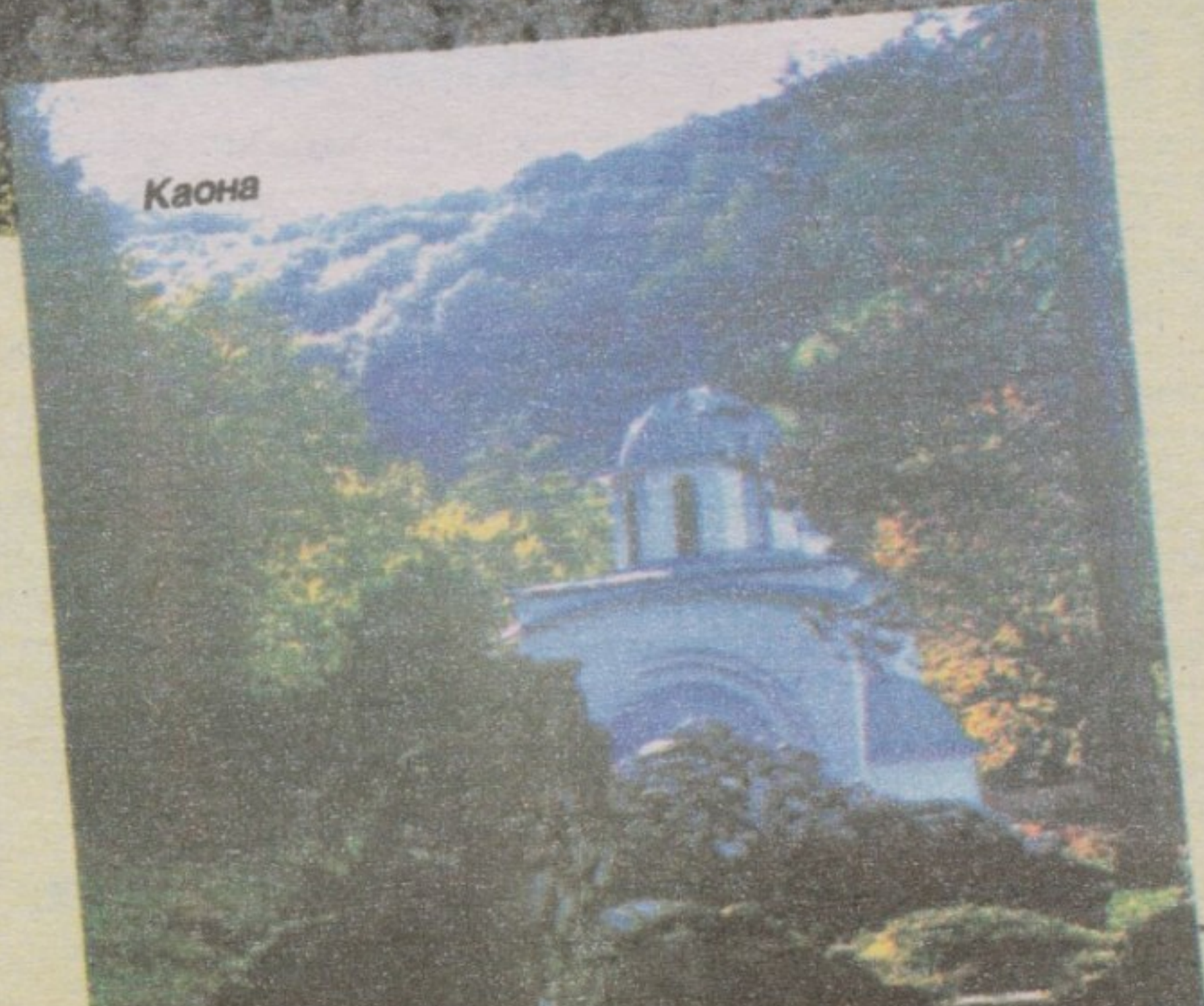
Соколари су били дужни да чувају гнезда соколова, да сакупљају младе сокове и да њихово перје предају надлежним вла-

Манастир
Радовашница

Троноша

Каона

ЦРК'О МАЧАК!

Рат између Аустрије и Турске, по вођи устанка Кочи Анђелковићу назван Кочина крајина, вођен је на тлу Шумадије и западне Србије од 1788. до 1791. године. Аустријске власти посла-ле су у Србију бачког епископа Јована Јовановића да зове Србе на устанак. Свакако са знањем и одобрењем ваљевског епископа Грка Јоакима, епископ Јован служи службе по нашим манастирима, позива Србе на устанак и заклиње их да ће се до последње капи крви борити за ослобађање од Турака. Свештеници полажу посебну заклетву, а за неизвршење

заклетве претило је да буду лишени свога звања. На устанак су први пристали калуђери из манастира Каоне и Радовашнице, а када је аустријска војска освојила Београд, епископ Јован у манастиру Каони служи службу и благодарење. Ускоро је ослобођен цео Београдски пашалук, али Аустрија и Турска склопиле су мир по коме ће граница између ове две државе бити Сава и Дунав, па су се Срби поново нашли под Турцима, додуше с обећањем да им се Турци неће светити за учешће у рату.

Али, манастир Каона остаје и даље значајан цен-

ДА ГРАДИМО ЦРКВУ?

стима. Турци су, наиме, соколове користили за лов, а ова врста спорта била је омиљена у свим високим слојевима турске хијерархије. Соколово перје употребљавано је и за израду ордења којим су турски војници били одликовани. Због овако важне службе соколари су били ослободжани харача, испенце, ушура, пореза на ситну стоку, ситних пристојби, пристојбе на млинове, ушура од кошница, од диванских намета и ванредних терета који су увек могли да се измисле. Осим тога, соколари су уживали и личну и имовинску безбедност.

Имајући све ово у виду, калуђер манастира Радовашнице, који се налази

под Цером, удаљен од Шапца око 23 километра, прихватили су се ове обавезе ма колико она нама данас била бесмислена и понижавајућа. Користећи, пак, све ове повластице, они су могли да обнове своју цркву, да прихвате околне парохije које су остале без црква и свештеника, па чак и да помогну у обнови њихових црква. Све је то пружио услове да се повећа број монаха, па је тако у манастиру Радовашници отворена и преписивачка школа.

Када до оваквих повластица није могло да се дође, а црква је била срушена, паљена или на било који начин уништена, верници су

се већ некако сналазили. На пример, на молитву су се, као некада први хришћани, сакупљали по шумама, под дрвећем – обично храстовим – које је имало велику и лиснату крошњу. На стабла би окачили иконе и – то је за њих била црква у којој су свештеници служили службу. Јер, Бог је свуда и на сваком месту, а најпре у нама самима.

У Народном музеју у Шапцу налазе се једне такве покретне двери цркве бадовиначке које су биле причвршћене за дрвеће, творећи тако „цркву“ у којој су се сељани из околних села молили. Ово дрвеће обележавањем је крстом, урезаним у кору дрвета, и поштовано као саставни део цркве, да га нико није смео посећи. У неким селима и данас постоје таква стабла која се зову „запис“. Према њима и око њих креће се литија молећи за неки дар од Бога.

тар у борби за ослобођење јер су се, чим је подигнут Први српски устанак, његови калуђери придружили устаницима. У манастиру је била болница за лечење рањеника, а у самој цркви био је магацин барута и муниције. Управитељ складишта био је игуман Митрофан Бан. Џебана се ипак морала куповати, јер није било ни радионице за израду барута и муниције, ни довољно простора где би се све то могло држати. Али, Србија се граничи са Турском са којом је у рату, и са Аустријом која је у миру са Турском, па је зато главна набавка била преко трговаца, кришом, по скупој цени. Понекад се яебана плаћала животима, као што је био случај у Купинову, где су погинула петорица устаника због неопрезности у руковању барутом.

Сада се поново јавља бачки владика Јован Јовановић, који већ 1804. године шаље Србима помоћ од 12.000 форинти са одлуком Бачке епархије да ће толи-

ку помоћ слати сваке године, без икакве обавезе враћања. Сем тога, шаље Србима топове, начињене од црквене прангије, а за њихово окивање употребио је црквена звона. Први топ дотурио је устаницима преко једног трговца из Сремске Митровице, а са њим је доставио и муницију и тобцију Мату „Немца“.

Пошто је яебана била драгоцене и скупа, разумљиво је што је морала бити брижљиво чувана. У Каони је, као што смо рекли, чувана у цркви, а богослужења су обављана у капели у манастирском конаку. Али, яеба-

на је, нешто касије, чувана и у манастиру у Новацима који није имао ни капелу ни конака, па богослужења нису ни одржавана. Народ је био радознао и распитивао се зашто нема службе, зашто је црква затворена, зашто се чува. Кнезови и свештеници, из опрезности, нису смели рећи праву истину, већ су смислили причу како је у цркви цркао мачак и да је тиме црква обесвећена, па се у њој не сме служити Божија служба све док не дође владика да је поново освети. Народ се овим објашњењем задовољио и тако је сачувана тајна о яебани

Такво једно место постојало је и код манастира Трноше, близу Лознице, много пре него што је Вук Караџић тамо учио школу. Ова прича потиче из времена пре обнове манастира 1559. године. Густа шума, раскрчена и рашчишћена око великог разгранатог дрвета, пружала је згодно место за одмор манастирском стаду и његовом чобанину Максиму Петровићу из Корените, дечаку бистром и радозналом. Није дуго Максим остао у служби манастирској, али све што је тада видео и доживео дубоко се урезало у његово сећање. Најпре је отишао да служи код неког кафеџије „Швабе“ у Лозницу, а онда га је усвојио неки судија из Београда. Са својим новим поочимом Максим је убрзо пошао на хацилук, дуг и мукотрпан пут јер се у то време путовало запрежним колима, лађом на весла и пешице. Многи су током путовања и животе губили, па није необично што је Максимов поочим предложио да, ако један од њих двојице на путу умре, онај други мора да га опоје и сахрани, и са новцем који су понели даље сам настави пут. Тако се нажалост и догодило – Максимов поочим на путу је умро.

Максим је нашао свештеника да га опоје, али су морали да га спусте у море јер је копно било далеко. Младић је, како су се договорили, сам наставио пут, посетио Јерусалим и вратио се у отаџбину тек после девет година. По повратку се у Земун оженио неком богатом удовицом Мартом и у Београду отворио винарску радњу. Посао му је добро ишао, али све чешиће се сећао детињства и сеновитог дрвета у шуми манастирској. И, једног дана пође Максим у манастир Трношу и понесе иконе набављене у Јерусалиму. Да их постави на оно исто дрво под којим се као дечак одмарао.

Стајало је оно тамо и после свих година његовог необичног живота и, ко зна, можда и стотине година после њега. То не знамо, али да су иконе са свечаном литијом биле пренесене у манастир да тамо буду постављене и заштићене, све до Првог светског рата када су их аустријски војници уништили – то је записано. И, ево, захваљујући проти Марку Павловићу, протојереју-ставрофору који је у својој књизи „Манастири Шабачко-ваљевске епархије“ све то у јавност донео, дознају и читаоци „Забавника“

Припремила: Светлана Ненадовић

Илустровао Алекса Гајић

САМО ТИ, Е.Т!

Сијан Туркети, заљубљена у Спилбергов филм „Е. Т. ванземаљац“, гледала га је до сада 778 пута, а поводом нове, прерађене верзије, која се однедавно приказује по светским биоскопима, обожаватељка ванземаљца

који је освојио и старе и младе купила је месечну улазницу тако да у биоскоп може да уђе кад год пожели. Двадесетпетогодишња Сијан, по занимању графички дизајнер, сваке вечери у свом дому у Рагбију, у Енглеској, пу-

ШТА ЈЕ ОСКАРУ?

Док је седамдесетогодишња Керстин Арбсвед шетала поред језера у зоо-врту у Ослу, изненада је напао бели лабуд Оскар познат по ратоборности и лошој нарави. Долетео је с друге стране језера и кидисао на њу покушавајући да је одвуче у језеро, што му је на крају и успело. Преплашена жена, покушавајући да се одбрани од насртљивог лабуда, нашла се у води, али он је ни ту није оставио на миру.

Тек када је запрепашћена кћерка госпође Керстин почела да лабуда гађа каменицама, намћораста Оскар пустио је своју жртву. Додуше, уплашио се и повика двојице чувара који су се у трку приближавали. Лабуд је одведен у карантин у коме ће остати све док се не открије разлог оваквог његовог понашања, а Керстин Арбсвед поднеће тужбу против управе зоо-врта ■

шта „Е. Т.“ на видеу. Поред тога, поседује 80 фигурица симпатичног ванземаљца и око 300 предмета с његовим ликом. Сматра да је нова верзија филма успешнија од

првобитне, пошто су побољшани визуелни ефекти, а, по сопственом признању, у појединим сценама очи јој се и данас напуне сузама. Успела је да натера и свог мужа Џорџа да погледа филм бар стотинак пута ■

Илустровао Коста Здравковић

МАЛА ШАЛА?

Робин Вилијемс био је одушевљен. Просто није могао да верује да ће у своју, иначе успешну глумачку биографију, уписати још један значајан лик. Уочи почетка снимања филма „Бетмен“ 1989. године понуђена му је улога Џокера. Није се двоумио ни часа, прихватио је улогу. Али, био је веома разочаран кад му је саопштено да неће он, него Џек Николсон бити Џокер. И данас, после толико година, чувени амерички глумац претежно комичних ликова с тугом говори о изгубљеном послу. – Тек касније ми је постало јасно да сам ја само послужио као мамац којим су упецали Џека Николсона – вајка се Робин Вилијемс ■

ПОСРЕДНИК
ЗАБАВНИК

ПАЦОВ!!!

У „Мекдоналдсовом“ ресторану у британском месту Борхемвуду десило се нешто невероватно – на изглед ниоткуд појавио се пацов и, на ужас гостију, почео да јури по ресторану. Шеф ресторана реаговао је хитро и – како су касније изјавили неки од гостију – можда помало непромишљено – дохватио је метлу и њоме изударао животињу до смрти, на још веће запрепашћење посетилаца, посебно најмлађих.

Управа „Мекдоналдса“ потврдила је репортеру британског листа „Мирор“ да се овај немили догађај заиста десио истичући прибраност и одлучност свог особља да се избори с пацовом. Према саопштењу управе ресторана, глодара је у ресторан унела група тинејџера-шалјивџија, желећи да намерно изазове панику и угрози углед „Мекдоналдса“. Гости са којима је репортер „Мирора“ имао прилике да разговара изјавили су да не знају шта им је било горе – да ли тренутак када су се с децом пењали на столове и столице, вриштећи из свег гласа, или када је шеф дошао главе пацову на тако окрутан начин не обазирјући се на присуство најмлађих... ■

ГДЕ ЋЕ БИТИ ГУЖВЕ?

Ке Шин-Хаи из Тајвана веома је заузет. Чим је нека гужва у граду, а он процени да ће се ту наћи телевизијски репортери и извештавати са лица места, ето и њега с његовим плакатима. Не виче, не омета извештаче, само стане иза њих са својим транспарентом и држи га та-

Илустровао Зоран Петковић Петко

ко да камера не може а да га не ухвати. То је, како каже, једини начин да се обрати јавности и упозори је на лош рад правосудних органа у земљи. Овај четрдесетшестогодишњи милионер потпуно је запоставио своје остале послове, којима је и згрнуо богатство, и већ годину дана само гледа да се намести испред ТВ камера. Упослио је он читаву

екипу чији је задатак да прати вести и обавештава га одакле ће се неки репортер јавити. Чим добије адресу, Шин-Хаи упрти свој плакат и хита на лице места. Каже да су већ много пута викали на њега, ломили му транспаренте, људи из ТВ екипа и фотографи чак су га неколико пута и тукли. Сматра да то није у реду јер он не омета

извештаче нити угрожава сниматеље – само се „нацрта“ иза репортера са својом поруком знајући да ће је на тај начин истог тренутка пренети милионима људи. Полако, али сигурно, добија све више присталица у Тајвану ■

БИБЛИОТЕКА ОД СЛАМЕ

На отварању нове библиотеке у градићу Матови у америчкој држави Вашингтон сви су се сетили приче о три прасета. Библиотека је, по мишљењу многих, помало необично здање јер је подигнута од сламе. Спринг Томас, директор фирме „Ајрон стро“ (Челична слама), која је изградила библиотеку, не воли да му понављају реченицу из „Три прасета“: „Кад ветар дунем и ватру сунем...“ јер тврди да материјал који они користе није тако неотпоран како на први поглед изгледа. Додаје да су грађевине од сламе права благодет јер нису скупе, лети је у њима свеже, а зими топло. Иначе, у библиотеци чија је изградња стајала сто педесет хиљада долара, на позајмицу ће моћи да се узму двојезичне књиге и часописи – на енглеском и шпанском јер у Матови углавном живе Американци латиноамеричког порекла ■

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Стим возом догодило се нешто веома необично. У локомотиви постоје три система кочења. Излазећи из кабине, машиновођа је повукао две кочнице, а уместо треће случајно је притиснуо „гас“. И, чим је изишао, локомотива је кренула вукући 47 вагона.

У два од тих вагона налазио се фенол, отровна хемикалија која се користи у индустрији боја и лепкова. Ако би дошло до судара, излила би се лава отрова и поплавила околину с кобним последицама по људе и природу.

Џон Хосфелд и његов колега Мајк Смит сјурили су се с контролне куле и сели у аутомобил. Верујући да се воз креће само по инерцији и да ће успоравати, они су смислили да стигну до првог укрштања друма и пруге, ускоче у кабину локомотиве и зауставе је.

Само 12 минута касније, проценивши да су доста испред воза који се кретао споро, зауставили су се код прелаза пруге у селу Данбриџу, изишли и погледали према северу. На видiku није било никаквог воза. То је значило да је воз без машиновође већ прошао то место.

Хосфелд само што се није загрцнуо – у том часу је схватио да се воз не креће ни по каквој инерцији, већ да је локомотива под пуним напонам.

Било је око пола један ујутро. На стотине незаштитених пролаза и раскрсница и на десетине села и градића налазили су се на путу којим ће „фантомски“ воз проћи. Теретњак под напонам био је опасно оружје тешко на хиљаде тона које је у неком насељеном месту могло да експлодира попут ракете.

Локомотива Q636

Град коме је претила највећа опасност био је Кентон око 110 километара према југу. Испред града налазила се веома стрма низбрдица и на њој раскрсница друма и шина у оштрој кривини. Пруга је даље водила поред складишта с горивом, бензинских пумпи и кућа. Ако би воз ударио у резервоаре горива, настао би прави пакао.

Хосфелд и Смит обавестили су полицију дуж пруге шта се догађа и упозорили их да нешто предузму.

У том часу плаво-жута блистава локомотива Q636 напуштала је Кентон крећући према северу на колосеку кошеснаест

Јунаци:
Хосфелд,
Ноултон
и Форсон

ИДИТЕ И

јим је са севера долазио воз без посаде. Машиновођа Џес Ноултон и његов помоћник Тери Форсон налазили су се у кабинџ Q636. Преко радија су чули да неки воз лута шинама, али нису знали где се он налази.

Тада су чули глас диспечера: „Q636, морате одмах да скренете на најближи споредни колосек!“ А најближи споредни колосек налазио се око 16 километара према северу. Ноултон је погледао свог млађег колегу. „Момче, знаш ли шта то значи?“, упитао га је.

Високи и снажни тридесетогодишњи Тери Форсон, само 14 месеци запослен на железници и тек други пут на послу с Ноултоном, знао је. „Да“, рекао је и прогутао пљувачку, „идемо према нечему што је јаче од нас!“

„Q636, одмах на споредни колосек!“, поново се огласио диспечер.

То је сасвим лудачки!

Пробијајући се аутомобилом кроз густ саобраћај у Боулинг Грину, контролори Џон Хосфелд и Мајк Смит вратили су се назад на међудржавни аутопут. Јурили су кривудајући између аутомобила бр-

Кроз прозор контролног торња изнад ранжирне станице у граду Толеду Џон Хосфелд је 15. маја 2001. године забринито гледао у лавиринт железничких шина. Баш тада бела светлост на електронској мапи главног колосека почела је да се пали и гаси потврђујући његову најцрњу сумњу: теретни воз прескочио је скретницу и упао на главну пругу где се одвијао најбржи саобраћај

зином од око 150 километара на сат и најзад су, са своје леве стране, угледали воз без машиновође.

Џес Ноултон је нервозно притиснуо гас своје Q636 терајући је до највеће брзине. Ако би се попели узбрдо и сударили с фантомским возом, све би заувек било готово. Срећом, неколико минута касније, улетели су на споредни колосек брзином далеко већом од дозвољене. Ту су се зауставили и Ноултон је одахнуо.

Диспечер се поново јавио. Тражио је од Ноултона да откачи своје вагоне, обезбеди их и локомотиву помери на северни крај, близу шина два и по километра дугачког споредног колосека. „И чим воз без посаде прође поред вас, крећите за њим!“

„То је сулудо!“, помислио је Ноултон, али је у наређењу видео и логику. Његова локомотива била је једина која је у том часу могла да заустави фантомски воз пре него што уништи град Кентон.

Воз прескаче скретнице

Земља је почела да се тресе. Ноултон и Форсон чули су хук дизел-локомотиве од 3000 коња. Погледали су се у неверици. И они су очекивали воз који се „откачио“ и креће се по инерцији, а не локомотиву под пуним напоном која тутњи великом брзином.

Зауставити воз који иде по инерцији све спорије и спорије било је прилично

тешко. А ухватити се у коштац са чудовиштем које јури на југ брзином од око 80 километара на сат било је незамисливо.

Полиција је, у међувремену, поставила барикаде на десетинама раскрсница и пролаза у четири округа државе Охајо. Евакуација људи из града Кентона већ је била у току. Хосфелд и Смит похитали су тамо.

Контролори су покушали да фантомски воз електронским путем скрену на неки од споредних колосека у нади да ће се зауставити или искочити из шина на неком ненастањеном месту. И три пута је тај воз прескакао скретнице и настављао главним колосеком, право према Кентону!

Чим је воз протутњао крај њих, Ноултон и Форсон били су спремни. Ноултон је стајао испред командне табле, Форсон је поред њега с диспечером усклађивао распоред скретница. Чим је локомотива Q636 изишла на главни колосек, од диспечера је стигло последње наређење: „Крените и ухватите га!“

Имали су десетак минута пре него што фантом стигне до кривине на низбрдици код града Кентона. Ноултон се окренуо да би кроз мали прозор локомотиве погледао уназад – од кабине локомотиве није могао да види ништа иза себе.

И цела трка за возом одвијала се уназад да би, када га стигну, могли да се закаче за његов последњи вагон. На

ну пре него што превали још десет километара!

За мање од два минута Ноултон је

УХВАТИТЕ ГА!

кривинама које иду удесно Ноултон неће видети ништа и Форсон ће морати да га води.

Ноултон је у свом радном веку хиљадама пута возио уназад, али у ранжирним станицама и малом брзином. Овога пута то ће морати да изведе брзином од око 110 километара на сат. Тако нешто нико никада није радио. Ноултон је кренуо највећом брзином.

Док је Q636 добијала убрзање, Форсон је изишао из кабине и спустио се на узану ивицу, пролаз, која је ишла дуж локомотиве. Заузео је положај на задњој платформи одакле је Ноултону могао рукама да даје знаке о кривинама, раскрсницама и положају фантомског воза.

Тридесет секунди до низбрдице

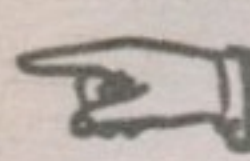
Према упутствима о безбедности железничког саобраћаја, локомотива без вагона величине Q636 не сме да се креће брже од 48 километара на сат да не би искочила из шина. У овом случају правила су била потпуно некорисна и смешна. Воз је био око 2,4 километра испред њих и они су морали да га стиг-

убрзао до 104 километра на сат. Имао је још око четири минута до низбрдице. Била је мала вероватноћа да ће преживети ако локомотива искочи из шина. До низбрдице је, сада, остало само три минута.

Ноултон је притиснуо сирену док су пролазили места где се пруга укрштала са аутопутем. При тој брзини, ако би му се на путу нашао неки аутомобил, никако није могао да кочи. Толико снажно је притискао сирену да јој је поломио металну ручку. „Дођавола!“, рекао је и бацрио је на под.

До низбрдице су имали још два минута. Тада је Форсон угледао огромну композицију без машиновође и отворени вагон на њеном задњем крају. Тај вагон био је натоварен зрнима кукуруза која су, ношена ветром, засипала Форсона по лицу. Још деведесет секунди до низбрдице! Форсон се померио и обема рукама чврсто ухватио за ограду.

Ноултон је вешто прилазио возу. „Сад!“, помислио је. Размак између два воза брзо се сужавао, сувише брзо. Кретали су се десет пута брже него што је нормално за квачење локомотиве

 и вагона. Ако локомотивом ударе сувише јако, вагон с кукурузом искочиће из шина, њихова локомотива преко њега и то ће бити крај. Смањио је брзину и благо лупкао кочнице успоравајући на 80 километара на сат, затим на 64. Две композиције делило је растојање од две дужине вагона. „Полако, полако...“, говорио је Ноултон.

Још тридесет секунди до низбрдице. Вуум! Удар је био снажан. Да ли су се заквачили? Форсон је скочио, одјурио на задњу платформу и показао Ноултону песницу с палцем на горе. Заквачили су се!

Као да навлаче конопцац

„И шта сад?“, питао се Ноултон. Две локомотиве навлачиле су се са четрдесет седам вагона између себе. Ако једна једина спона у том великом низу пукне или се откачи, све ће излетети из шина!

Ноултон је пустио да се воз сасвим смири на пруги, лабавећи везе између вагона. Затим је применио пуно динамичко кочење, процес којим се пребацује погонска снага млазног мотора. Резултат се осетио одмах. Воз без машиновође успорио је на 48 километара на сат, потом на 32..., па на 16 километара на сат.

Тада је, сасвим изненада, брзина почела да расте. Огромна маса фантомског воза вукла их је преко гребена на пругу где је почињала низбрдица. Брзина се попела на 24 километра на сат, па на 32.

Целим телом Ноултон је притиснуо полуге кочница. Знао је да нема наде да се композиција без машиновође потпуно заустави – не док је под напоном. Када би само могао да је успори толико да кроз Кентон прођу безбедно, а онда, можда, неко може да ускочи у кабину без машиновође и заустави локомотиву.

Прошло је неколико секунди и већ су скретали првом кривином у Кентон, а доле испод њих стајао је резервоар с горивом! Кретали су се брзином нешто нижом од највеће дозвољене у кривини.

Нико није повређен

Чекајући на другом крају Кентона, Џон Хосфелд стајао је усред раскрснице са аутопутем. Као младић често је у ранжирној станици ускакао у локомотиве које се нису кретале брзо. Само, овај воз ишао је брзином од 19 километара на сат, а он је имао педесет две године!

Када је воз прошао поред њега, Хосфелд је направио два брза корака по странце, једном ногом ухватио се степеника локомотиве и подигао се на њену платформу. Онда је, као да то није ништа, ушао у кабину и зауставио довод горива.

На супротној страни композиције Џес Ноултон је само осетио да га више ништа не вуче. „Готово је. Зауставили су локомотиву. Нико није повређен!“, рекао је Форсону.

Зауставили су своју Q636, притиснули све три кочнице и, потпуно исцрпљени, изишли из кабине. Постигли су немислииво – ухватили су, заквачили и зауставили воз без посаде. И спасли град Кентон!

Б. Д.

ЗАШТО КАКО

ЗАШТО казаљка иде баш у том смеру?

Када су изумитељи сатова размишљали о смеру кретања казаљке, намера им је била да тиме подражавају кретање Сунца. Сходно томе, пошто су били са северне полулопте, изабрали су смер слева-надесно. Када посматрамо Сунце лица окренутог ка југу, оно излази с наше леве стране, током дана пролази нам изнад главе и залази на десној страни. Тако се понашају и казаљке, ако замислимо да стојимо у средишту круга часовника ■

КАКО фоке пију воду?

Како фоке и остали морски сисари надокнађују течност? Шта фоке пију, с обзиром да морска вода није за пиће, и имају ли уопште потребу за водом пошто су цео живот у њој. Одговор је НЕ. Потребу за течношћу морски сисари надокнађују преко риба којима се хране. Зато, ако се ваљано и на време не нахране, фоке, делфини, китови и остали морски сисари веома брзо могу да дехидрирају. Ако живите на мору и ако су то, којим случајем, ваши љубимци, обавезно их понудите веееееликом боцом воде ■

ДА ЛИ жирафа привлачи громове?

То што је жирафа највиша међу животињама не значи да само њу може да „удари“ гром. Наравно, она је због своје висине веома добра мета, али то се може десити свим живим бићима. Током олуја, животиње воле да буду заједно, да се шћућуре једна поред друге и тако бар мало одагнају страх. У таквим приликама гром може да убије више животиња, чак и целу skupину. Ламе у Андима углавном се збијају за време олује, па понекад страда и цело крдо. То се недавно десило и једној групи слонова у Националном парку „Кругер“ у Јужној Африци када је удар грома убио седам слонова одједном. Када је олуја, ни збијање у групу а ни лежећи положај не значи потпуну безбедност. Најбоље је чучнути, јер тако постајете „мањи циљ“ за громове ■

ЗАШТО се мушке бебе облаче у плава, а женске у „роза“ оделца?

У давна времена људи су веровали да зао дух „кружи“ око деце и да се његов лош утицај може спречити одређеним бојама. Једна од тих боја била је плава која подсећа на небеско плаветнило. Веровало се да она може да уплаши нечастивог и одузме му моћ коју поседује. Стога се плава оделца облаче бебама ради предострожности. Из потпуно необјашњивих разлога та боја припала је дечама док су девојчице остале запостављене. Новије генерације исправиле су ту неправду, па су почеле да облаче девојчице у ружичасте хаљинице које треба да симболизују њихов здрав румени изглед ■

КАКО се гуштери споразумевају?

Много се расправља о томе да ли животиње могу да се споразумевају, имају ли свој „језик“ или знаке. Сигнали за споразумевање свакако постоје. Док неке животиње ричу и на тај начин „обавештавају“ друге шта желе, гуштери се договарају и удварају радећи склекове!

Поред тога, изводе и друге атлетске вештине, заузимају различите позе, показују једни другима свој шарени трбух и мењају подбрадак. Све су то „реченице“ које код различитих врста гуштера имају и другачији „језик“, понекад само различите „дијалекте“. Недавна испитивања показала су да, као што људски језик има граматичка правила, тако и говор тела гуштера подлеже неком граматичком систему. Када желе да искажу другачије поруке, они користе већ утврђени скуп знакова, само различито распоређених. Можда је најлакше пустињским гуштерима који имају провидне очне капке. На тај начин очи су им заштићене када копају по песку, а истовремено будно мотре на могуће опасности ■

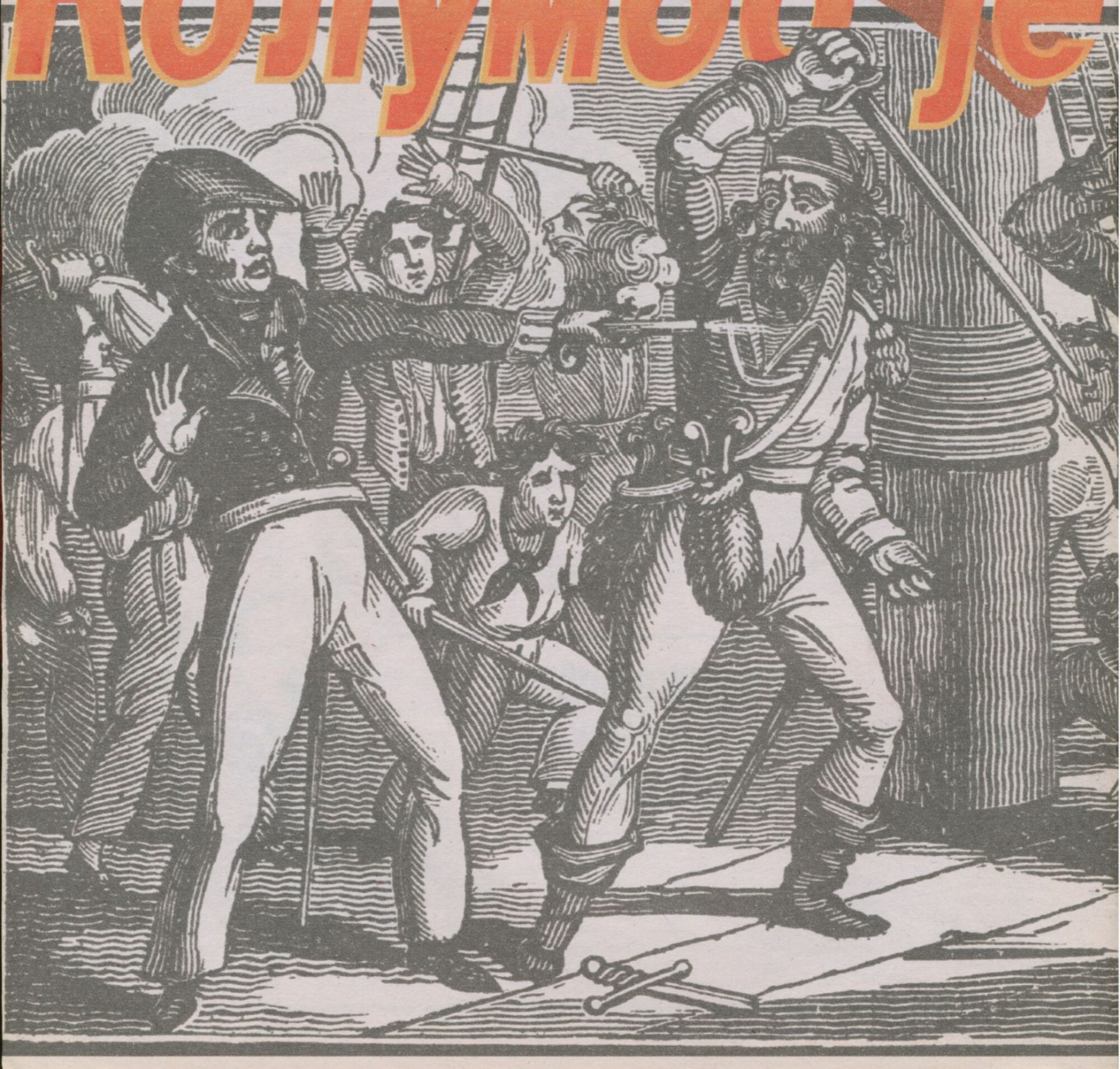
Владана Рашић

Илустровао Александар Ђорђевић

Гусари и пирати

Док је у новооткривеним крајевима света имало шта да се граби и пљачка, све моћне европске земље су, мање или више, отворено подржавале гусаре. Кад су између себе поделиле плен, окренуле су леђа дојучерашњим штићеницима и почеле да их прогоне

Колумбо је

Гунгел

вредности (в. производан рад). Гурне је апостол потпуне слободе кретања капитала и стихије тржишта — како то одговара капитализму у време његовог успона. ГУС (нем.), лив, ливено гвожђе, ливени челик.

ГУСАРСТВО, пиратерија, уобичајени називи за свако насиље на мору, везано за пљачку бродова и морских обала. Данас

се ипак између гусарства и пиратерије прави извесна разлика. Гусарство је насиље на мору које се врши са званичним или прећутним одобрењем или уз помоћ државе или неке организације (гилде, трговачке компаније и сл.), док је пиратство обично разбојништво на мору појединачно (пирата) и њихових дружина, без обзира према коме се врши. Гусарство је старо колико и историја поморства. У Старом веку готово сви народи бавили су се гусарењем (Феничани, Грци, Римљани, Персијанци и др.) у циљу пљачке и потапања туђих конкурентских бродова и пљачке прибрежних обала. Тек када би нека држава постигла несумњиву хегемонију на мору, она би настојала да гусарство забрани (Римљани у Старом и Енглези у Новом веку), проглашавајући гусарске подвиге других народа морским разбојништвом — пиратеријом. Средњи век је такође пун гусарских

КРИВ

Како је Колумбо открио Нови свет, тако су се у старој Европи распламсале жеље за освајањем. Сви су, разуме се, желели парче колача, али су у новооткривене крајеве први стигли Шпанци и Португалци и сместа кренули да се гложе око тога ко је где први стигао и чије је шта.

Да би спречио сукоб између два католичка народа, папа Александар VI (Борџија) издао је булу којом је тек откривене крајеве поделио између Шпаније и Португала пропустивши да иједном речју помене Француску, Енглеску или Холандију што је тамошње владаре силно озлоједило. И, француски краљ Франсоа I одмах је овластио своје морепловце да, где год стигну, нападају шпанске бродове и одузимају им товари.

Владарски благослов за пљачку и препаде на све што плови под шпанском заставом имали су и Хокинс и Дрејк, омиљени морепловци енглеске краљице Елизабете I. Мало тргујући робљем за сопствени рачун, мало пљачком под Елизабетином заштитом, први је догурао до положа-

Капетан Едвард Тич, познатији као Црнобради: непојмљиво суров и вечито пијан

ја управника буџета морнарице Њеног величанства и чина контраадмирала; Дрејк је краљицу толико задужио да му је подарила титулу лорда.

Луј XIV свог је штићеника, гусара Жана Бара, унапредио у шефа ескадре краљевске морнарице, племића и витеза светог Луја, а презахвална домовина чак му је након смрти 1702. године подигла велелепни споменик у Денкерку.

Док је имало шта да се граби и преотима — а тога је од 16. до 18. века било поприлично — све моћне поморске земље су мање или више отворено подстицале пљачку за сопствени рачун, а гусари уживали подршку власти. Почело се с препадима на мрске Шпанце, али се касније прешло на борбу сви против свих — пљачкао је ко кога стигне.

Невоље су настале када су се сви докопали свог парчета колача у новооткривеним деловима света (Америка, Аустралија, поморски пут за Индију) и ка-

да је — да би се богаћење наставило — преовладао заједнички интерес да на морима завлада ред и мир како би трговина присвојеним и освојеним могла даље да цвета.

Гусари више ником нису били потребни. Њих то, углавном, није много збунило. Листом су наставили да се баве старим занатом, с тим што су сада пљачкали неовлашћено и не полажући никоме рачуне, што су, без изузетка, нападали све што плови, и што се то од тада звало пиратство. На Мадагаскару и Кајманским острвима пирати су се толико осилили да су тамо створили и праве правцате државе по својој мери и укусу.

Да тамо где су њихови интереси нема места морској пиратерији, Европљани су се коначно договорили 1856. године када су Енглеска, Француска, Русија, Аустрија и Пруска, а касније и остале земље, усвојиле Париску поморску декларацију којом је гусарење и званично забрањено ■

ГАЛЕРИЈА БЕСПРИЗОРНИХ

ФРЕНСИС Л'ОЛОНЕ

Кад би их судбина нанела на његов пут, шпански морепловци радије су гинули у борби и одлазили на дно мора са својим лађама него да му допадну шака. Хвалио се да никада ни једном заробљеном Шпанцу није поштедео живот, а уживао је да чупа срца и језике.

Скончао је на вешалима у Картагени ■

ХЕНРИ ЕВЕРИ

Његов вртоглави успон почео је 1695. године у Црвеном мору када се у једном препаду домогао великог богатства. Међу енглеском сиротињом која га је славиле као хероја уживао је углед добротног и заштитника обесправљених.

Писац Данијел Дефо, Еверијев савременик, записао је да је овај међу сиротињом уживао „углед раван краљевском“ ■

ЕДВАРД ИНГЛАНД

Кариби су одахнули од њега 1718. године када га је британска Краљевска морнарица оданде протерала, али је Ингланд наставио да хара дуж обала Африке. У својој „Општој историји пиратерије“ Дефо га је описао као „доброћудног човека несклоног лошем поступању са затвореницима“. Та доброћудност скупо га је стајала. Због одлуке да ослободи једног заробљеника, посада му се побунила и збацила га ■

МЕРИ РИД

С правог пута скренула је још у раној младости када се преобучена у мушко отиснула на пучину. Пошто је брод на коме је пловила пао у шаке Џеку Рекему, Мери се без оклевања придружила гусарској братији. Надимак Вештица добила је због свирепости којој је, кажу, мало који мушкарац истог „заната“ био дорастао. Умрла је, трудна, од грознице у затвору ■

ЕДВАРД ТИЧ, ЦРНОБРАДИ

Због изузетне суровости и сатанског лика, што је свесно неговао, Тич је ушао у легенду под надимком Црнобради. Тај је и властитој посади утеривао страх у кости и то нипошто само зато што се од главе до пете облачио у црно, а у дугу браду уплитао црне траке. Чак су га и они између себе називали искључиво „Ђаво главом и брадом“ ■

ХАУЕЛ ДЕЈВИС

Важи за вероватно најлукавијег од свих славних гусара. Податке о товарима које вреди пресрести често је добијао из прве руке, од жртава којима се лажно представљао као ловац на гусаре или богати трговац. За разлику од многих других, никада није доживео да му се посада побуни, једноставно зато што су га се исувише бојали. Хауел Дејвис умро је 1720. године ■

ЏЕК РЕКЕМ

Животна љубав пустоловне Ен Бони, познат по слабости према одећи од памучне тканине живих боја што му је и донело надимак Гиздавац. Пре него што је 1720. године коначно долијао, годинама је жарио и палио водама око Западноиндијских острва. Његова романса са Ен Бони ушла је у легенду ■

БАРТОЛОМЈУ РОБЕРТС

Према ономе што је Дефо записао, овај искусни морепловац имао је мало разлога да се 1720. године одметне у гусаре: „Он није могао да се позове на то да је био без посла или на неспособност да на поштен начин заради кору хлеба већ се, да будемо сасвим отворени, радило о... жудњи за новином и променом.“ ■

СТИД БОНЕТ

Овај бивши мајор британске краљевске војске одао се гусарењу тек пошто је пензионисан, али је задржао многе старе навике, рецимо, обичај да носи увек свеже напудерисану перику и одела по последњој моди. Да ли због господских навика или нечег другог, тек – у разбојништву није далеко догурао. Скончао је тако што га је, када су се 1718. године срели, Црнобради преко палубе бацао у море ■

ЧАРЛС ВЕЈН

Његова посада побунила се и збацила га због наводног кукавичлука, одлуке да се не упушта у окршај са тешко наоружаном француском фрегатом. Није га спасла ни храброст коју је претходно испољио у борби са два британска ратна брода код Насауа на Бахамима (1718). Недуго пошто је остао без брода и посаде, несрећни Вејн је ухапшен и обешен, а да при том није показао „ни трунку кајања“ ■

ХЕНРИ МОРГАН

Тај је 1673. године, милошћу Његовог величанства енглеског краља Чарлса II, догурао до титуле лорда. Истакао се суровошћу и беспопшtedном пљачком шпанских упоришта дуж обала Мексичког залива што му је, сем племићке, донело и титуле адмирала, гувернера Јамајке и судије. Јадницима које зароби облагао је лице лишћем натопљеним уљем које је затим потпаљивао чекајући да им очи искоче из лобање, да друге Хенријеве начине мучења и не помињемо ■

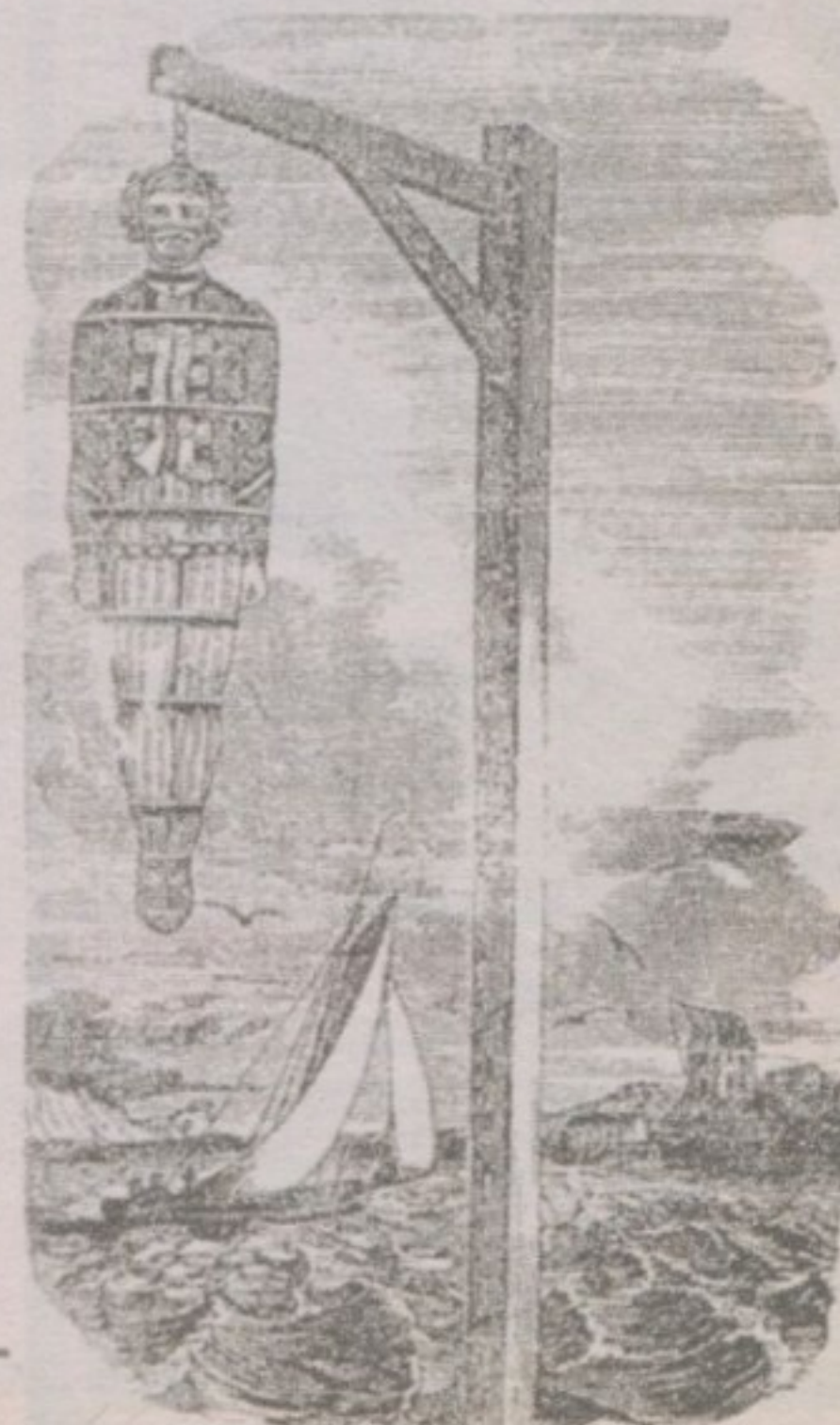

ЕН БОНИ

Пустоловном животу на мору одала се из љубави према Гиздавцу Џеку Рекему и презира према мужу од кога је одбегла. Ухваћена је 1720. године када и Рекем, али је њено погубљење одложено када се сазнало да је трудна ■

Вилијем Кид: овлашћен од државе да штити британске бродове у Црвеном мору и Индијском океану отео се контроли и завршио на вешалима

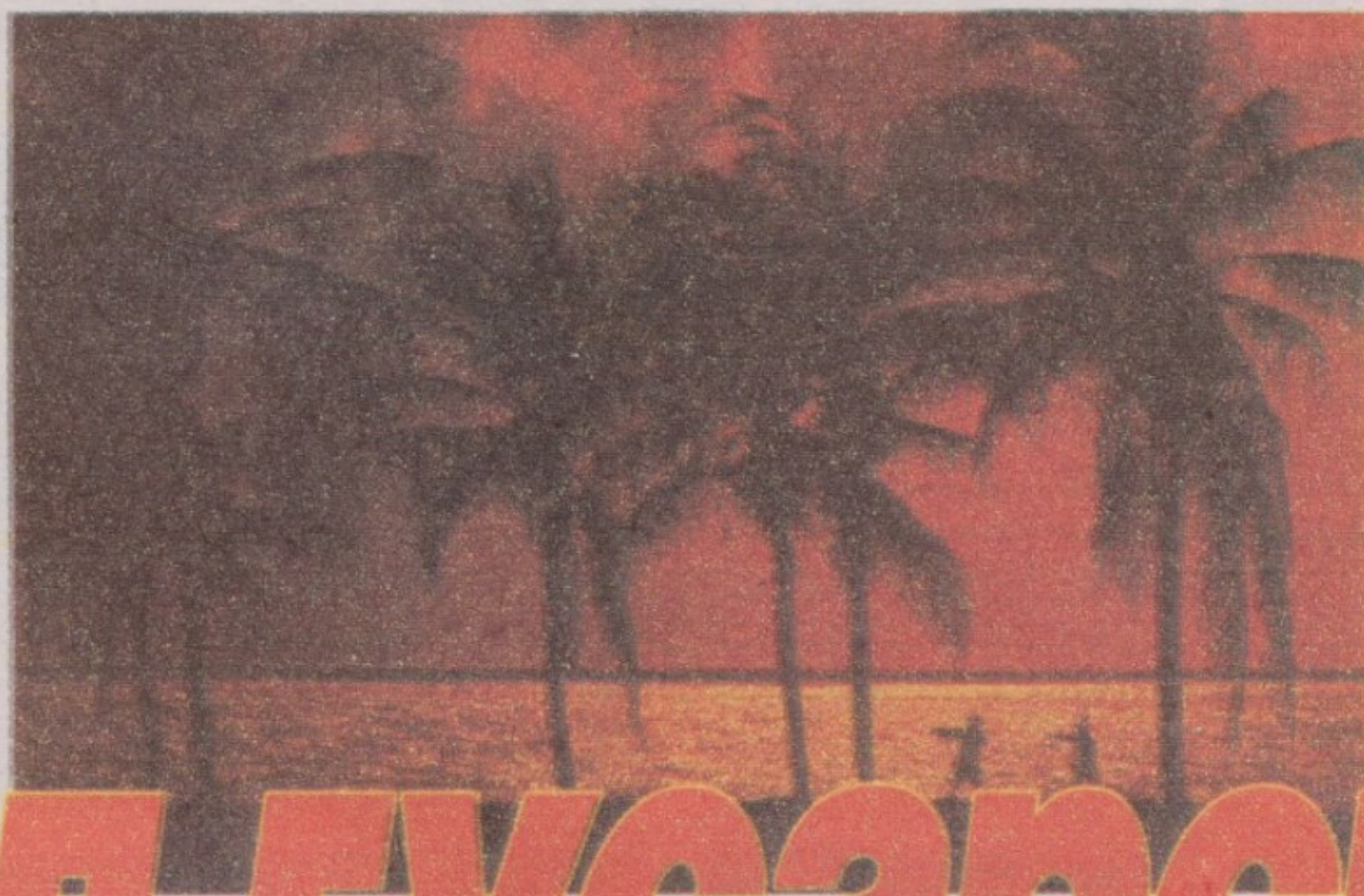

Старо пиратско гробље из 18. века на Кајманским острвима

Џон Пол Џонс: Шкотланђанин који се од свег срца придружио Американцима у борби за независност, чувен по беспошtedним нападима на британске бродове.

Велики Кајман, главно од три острва: некада пиратски, сада порески и туристички рај

Од гусарског до пореског раја

У мору понуда у којима се туристима предлажу крстарења по чаробним Карибима, Кајманска острва често се заобилазе, можда и због тога што се чини да многи и не знају где се она налазе. (У 17. веку о њима се знало још мање, па су их због тога пирати и изабрали за једно од својих главних упоришта у Карибском мору.)

Гусара одавно нема, али су Кајманска острва данас уточиште друге врсте: порески рај за 537 банака и „офшор“ компанија смештених на највећем од три острва, Великом Кајману, дугачком тридесет и два, а широком једва једанаест километара.

Острва (Велики и Мали

Кајман и острво Брак) открио је Колумбо 1503. године приликом свог четвртог путовања у Нови свет. Назвао их је Las Tortugas по мноштву зелених корњача које су живеље у водама око њих. Данашњи назив острва су добила по кајманима, крокодилима којих је некада тамо наводно било напретек, мада је вероватније да се описи морепловаца из тога времена заправо односе на циновске игуане.

Због близине тада прометног поморског трговачког пута, острва су дуго служила као природна „успутна станица“ коју су морепловци користили за снабдевање водом за пиће и обнављање залиха хране. Међусобне борбе Шпанаца, Енглеза и Холанђана око превласти над острвима у 17. веку на-

чиниле су од њих прави рај за гусаре којима је то безвлашће одговарало. Енглези су из тих окршаја изашли као победници, а ред и мир коначно завладали на Кајманским острвима крајем 18. века када су она проглашена за британску прекоморску колонију.

Десетковане због укусног меса од времена легендарног Црнобрадог до дана данашњег (нигде боље супе од корњаче и шницле од морског пса него на Кајманским острвима, кажу), зелене морске корњаче данас се узгајају на фарми на највећем од три острва, јединој те врсте на свету. Једном годишње по неколико хиљада младунаца пушта се у море. Фарма на којој корњаче могу да се виде у свим фазама разво-

ја отворена је за посетиоце.

Незаобилазна туристичка атракција Великог Кајмана је и Пакао – циновска, милион и по година стара стена необичног облика на којој су довитљиви острвљани подигли ноћни клуб и пошту из које можете послати разгледницу из Пакла, са све поштанским жигом и одговарајућом марком који ће посведочити да се заиста оданде јављате.

На дане када су гусари ту налазили уточиште данас подсећају пећине у којима су се ови скривали, њихова гробља којима су острва прошарана и Музеј пиратства на Великом Кајману. Једном годишње острвљани славе Пиратску недељу, ваљда једину фешту те врсте на свету којом чувају од заборава бурне дане када су њихова острва била пиратски рај ■

М. Илић

Шпански златници, експонат у кајманском Музеју пиратства

Експонат из Музеја на Великом Кајману чији житељи једном годишње славе и Недељу пиратства

Заставе које су сејале смрт на седам мора

У златно доба пиратерије, када је свака пловидба подразумевала могућност сусрета са гусарима, једине разбојничке заставе злоћудније од уобичајених

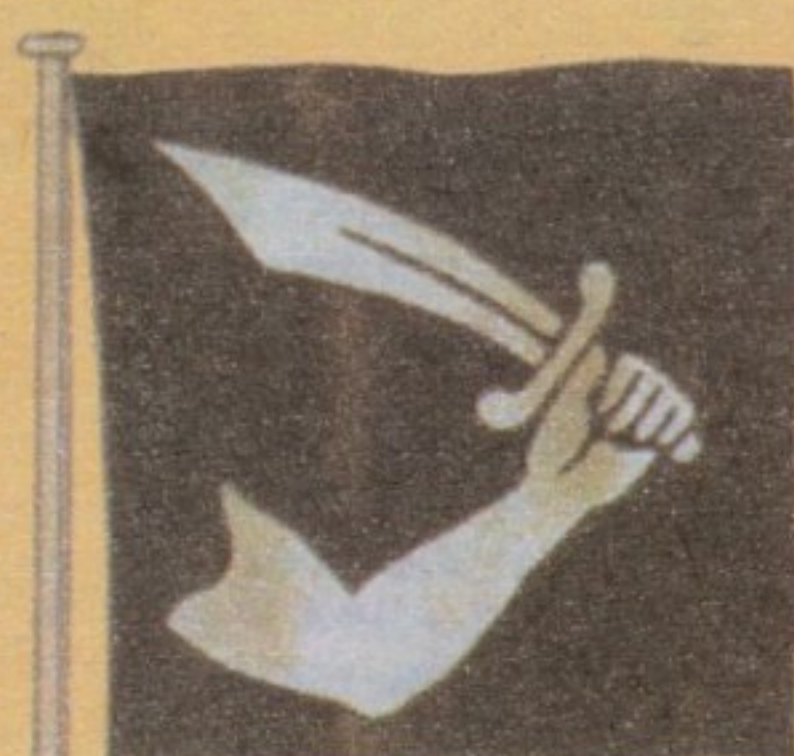
црних са белим мртвачким главама биле су оне са као крв црвеном подлогом. Црвена боја значила је да неће бити узимања заробљеника и да ће посада и путници бити

без милости побијени до последњег.

Ево како су изгледале заставе неких од најславнијих гусара 18. века:

Емануел Вин

Томас Тју

Кристифор Муди

Стид Бонет

Кристифор Кондент

Волтер Кенеди

Цек Рекем

Хенри Евери

Ричард Ворли

Едвард Ингланд

Бартоломју Робертс

Црнобради

Едвард Лоу

Психолошке грицкалице

Password, то сте ви

Лозинка (password) коју сте изабрали за дописивање преко рачунара говори о вама исто колико и садржај порука које шаљете.

Ово тврди један британски психолог који је, на узорку од хиљаду и две стотине острвљана, испитивао како особине личности утичу на избор лозинке. Он је открио четири password типа људи.

Породични људи

– користе своје име, надимак, датум рођења, име детета, кућног љубимца... У ову групу спада половина испитаника.

Обожаваоци

– одлучили су се за име спортисте, глумца, певача, клуб за који навијају или лик из омиљеног стрипа, игрице или филма. Они чине трећину испитаника и махом су млади. Тренутно су најпопуларнија имена Мадона и Барт Симпсон.

Скривачи

– има их десет одсто, праве неуобичајене комбинације слова и знакова, на пример JMT + 157. Они су несигурни и затворени.

Фантазери

– њих је једанаест одсто, употребљавају речи као што су плејбој, секси, див, божанствени и слично, чиме показују шта се крије у њиховој машти. Углавном су мушкарци.

Кад се одлучујемо за password, чинимо то у тренутку, опредељујемо се за оно што нам прво падне на памет. А пошто морамо и да га запамтимо, несвесно бирамо речи које изражавају нешто што је за нас важно. Због тога аутор овог истраживања сматра да избор лозинке има све услове да се назове пројективном техником 21. века ■

Стенли Милгрем

КОЛИКО ЈЕ СВЕТ МАЛИ?

Можда се сећате да је „Забавник“ писао о чувеним Милгремовим експериментима из 1963. године који су показали да ће обичан човек задавати болне, чак по живот опасне, електричне ударце другој особи ако то од њега захтева ауторитет.

Жестоким расправама које су се у то време водиле поводом ових налаза допринело је и још свежее суђење нацисти Адолфу Ајхману који је, пре него што је обешен због смрти шест милиона Јевреја, рекао: – Ја сам само радио оно што се од мене тражило.

Стенли Милгрем, који је докторирао социјалну психологију на Харварду (умро је 1984. године), осмислио је још једно истраживање које је узбуркало јавност. Он је хтео експериментално да утврди „колико је мали свет“. Уприличио је да се једна пошљка преда особи X на једном крају Америке и затим пратио кроз колико ће руку она проћи док не стигне у руке особе Y на другом крају Аме-

рике. Пошљка се преносила само преко познанаства. Утврдио је да је за тај подухват било потребно највише шест посредника који су се између себе знали само по имену.

У почетку су сви били одушевљени резултатима јер се мислило да смо напokon добили научну потврду општеприхваћеног мита „свет је мали“. Међутим, после пажљивијег читања Милгремовог извештаја, испоставило се да се резултати тичу само једне трећине пошљки, оних које су стигле до циља. Остале нису ни кренуле на пут или су застале на првом кораку. После разочарања, остало је да се смисли нови начин којим би се утврдило „да ли смо заиста сви у ланцу и колико нас карика дели“. На томе су радили математичари. Они су покушали да израчунају колика је вероватноћа да две особе које се не познају имају заједничке познанике. До сада у томе нису успели ■

С. Лазаревић

ВИСОК НОС НИСКО ПАДА

Људи са високим степеном самопоуздања опаснији су за друштво од оних који себе не вреднују баш високо, закључио је један угледни британски социјални психолог. И по чему су

они претња за друштво? По томе што међу њима има највише расиста, националиста, насилника и криминалаца. Особе без самопоуздања склоне су поремећајима у исхрани, депресији

и самоубиству, али не показују нетрпељивост према другим расама, нацијама или класама.

Неки психолози другачије мисле, али то је само једно од многих истраживања

на тему самопоуздања и оцено сопствене вредности. Само у књижарама познатог америчког издавача Barnes&Nobel има три хиљаде књига у којима се до-тичу ови појмови ■

П рича је дуго као, уосталом, и највећи део стваралаштва Михаила Булгакова, чекала да буде обелодањена. Ову је, скоро четири десетлећа након догађаја, испричала Јелена Сергејевна Булгаков, трећа жена једног од највећих руских писаца управо минулог века. Наиме, године 1967. седамдесеттворогодишња удова Михаила Булгакова поверила је књижев-

ЛИЦЕ КОЈЕ ЈЕ НАШЛО ПИСЦА

срела Булгакова, схватила сам да је он моја судбина, без обзира на сву безумност коју носи развод двоје људи. Одмах сам знала да мој жи-

дела двадесет месеци давши себи реч да нећу примити ниједно писмо, да ниједном нећу да се јавим на телефон и да ниједном

ског 3. октобра 1932. године, а венчала се с Михаилом Булгаковым 4. октобра 1932. године. Булгаков је умро 10. марта 1940, а Јелена Сергејевна 18. јула 1970. године.

Истраживачи су у међувремену утврдили да је Јелена Сергејевна чувеном писцу послужила као надахнуће за лик Маргарите у његовом ремек-делу „Масторова Маргарита“, први пут

НЕОДОЉИВА

МАСТОРОВА МАРГАРИТА

Дуго се није знало, или није смело да се зна, да је трећа жена Михаила Булгакова послужила великом руском писцу као узор за лик Маргарите у његовом ремек-делу

Михаил Афанасијевич Булгаков,
велики руски писац

Јелена Сергејевна Булгаков,
жена и муза чаробњака речи

ном критичару Владимиру Лакшину да је Булгакова срела 28. фебруара 1929. године у стану једног уметника на заједничкој вечери:

„Ја сам била жена генерал-лајтнанта Шиловског, прекрасног, доброг и племенитог човека. Имали смо, по општем мишљењу околине, срећну породицу: муж на високом положају, двојица кра-сних синова. Али, кад сам

вот без Булгакова нема нити смисла нити оправдања... Била је то љубав бржа од погледа, с моје стране, знала сам, за цео живот...

Потом је за мене наступило изузетно тешко време. Није ми било лако да тек тако одем из куће, оставим децу и мужа који је био предобар човек. У почетку сам се поколебала и нисам Булгакова ви-

нећу сама изаћи на улицу. Али, судбина је, изгледа, другачије хтела. Кад сам први пут сама изишла на улицу, срела сам управо њега који ми је одмах рекао: 'Ја не могу да живим без тебе!' Одговорила сам му: 'Ни ја без тебе!' И одлучили смо да будемо заједно...

Јелена Сергејевна развела се од Јевгенија Шилов-

објављеном у СССР-у 1967. године.

Љубав као лопов у мрачној улици

Пре пет година руски академик Борис Соколов у својој „Енциклопедији Булгакова“ умногоме је успео да одгонетне дуго запретану тајну о животу и делу мо-

Илустровао Брана Јовановић

жда најзначајнијег руског писца двадесетог века. Поред осталог, открио је доста прилично непознату улогу треће жене Михаила Булгакова и, користећи се мноштвом накнадно откривених докумената, утврдио да је она била узор за лик Маргарите у роману „Мајстор и Маргарита“.

Уосталом, зар у роману – који су многи прогласили ремек-делом књижевности 20. века – сам писац не исписује и ове речи:

„Љубав се пред нама створила, као што се из земље, ниоткуда, створи лопов у мрачној улици, и обоје нас згромила.“

Исти такав сусрет, баш у исто време, предвече, збио се између Михаила Булгакова и Јелене Сергејевне у Тверској улици у Москви, кад је она двадесет месеци, безуспешно, покушавала да га одагна из свог памћења.

А ко је, заправо, била Јелена Сергејевна?

Прича казује да је њен отац Сергеј Маркович Нирнберг прво био учитељ, а потом трговачки инспектор чији су преци, Немци, пристигли у Русију 1768. године, на позив царице Катарине II. Многи од њих населили су се у Прибалтику и „порусили“. Тако је и Сергеј Нирнберг из лутеранства прешао у православље оженивши се кћерком ру-

ског свештеника са којом је 1893. године добио кћерку Јелену. Гимназију је завршила у Житомиру, дубокој руској провинцији, а затим се преселила у Москву.

Године 1918. Јелена се венчала с Јуријем Неловом, ађутантом команданта 16.

пука. Али, две године касније командант ове прослављене јединице генерал Јевгеније Шиловски „отео“ је лепу жену свог ађутанта и оженио се њоме.

Богату и романтичну природу младе жене, чија лепота никога није остављала

ВЕЛИКЕ УШИ ИЗА ВРАТА

Јелена Сергејевна, „жена чаробница“ – како ју је доживела и поетеса Ана Ахматова у Ташкенту почетком четрдесетих година, где су обе биле евакуисане за време рата – сећа се и јединственог доживљаја свог мужа који се 1932. године срео с Максимом Горким. Наиме, Горки се похвално изразио о неким његовим делима, посебно о драми „Бежање“ за коју је веровао да ће доживети велики успех. Када се вратио са тог разговора, Јелена Сергејевна га је упитала како је било:

„Шта да ти кажем... Велика, лепа соба. Огроман, празан сто на коме је само здела с воћем. На једној страни стола Алексеј Максимович, насупрот њему ја. Разговор никако да крене. У соби је много високих врата, а иза сваких врата неке огромне уши...“

Булгаков је показао како замишља те уши широко раширивши дланове...

Када је после препоруке Горког покренуо питање постављања на сцену „Бежања“, умешао се сам Стаљин и рекао да је то „антисовјетска ствар“. Допустио је могућност да се дело, ипак, постави уколико писац допише још неколико сцена из којих би се „јасно видело да је сав тај емигрантски олош избачен из земље не због каприца бољшевика, већ зато што су седели на врату народа и зато их је истерао тај исти народ“.

Булгаков је захтев одбио и „Бежање“ је стигло на сцену тек 1957. године. Највећи део његовог обимног стваралаштва имао је сличну судбину ■

равнодушним, гушила је породична свакодневица, што се види из писама која је слала својој две године старијој сестри:

„Ти знаш колико ја љубим свог Жењу, колико волим своју децу, али осећам да за мене није тихи породични живот. Ништа ме у кући не занима, хоћу да живим, да некуд идем, а не знам куда. Мислим да се у мени буди моје ја – радозналост према животу, људима, забавама, сусретима.“

И онда је, 28. фебруара 1929. године, упознала Михаила Булгакова, на заједничкој вечери.

Смртоносни телефонски позив

Било је то време кад се некадашњи племић, провинцијски лекар Михаил Булгаков који се у Москви докопао посла новинара у листу месног синдиката железничара – након првих књижевних списа – нашао на „црној листи“ тадашње власти. Њега нису хапсили, али му је прво био заточен рукопис дневника који је три године чамео у злогласном затвору Лубјанка, а и јавно је нападан (Мајаковски!?) због романа „Бела гарда“. И писац се нашао буквално на улици, без икаквих средстава за живот. Хтео је да буде и носач и домар, али је званична анатема била моћнија. Он, пак, никако није био рад да попусти.

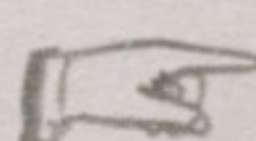
Тада је рекао Јелени Сергејевној:

„До сада сам био сам против читавог света, а сада ми је лакше јер нас је двоје...“

Онда га је заљубљена Сергејевна питала зашто не попусти. Шта би га стајало да напише драму о Црвеној армији? „Погледао ме је са запрепашћењем и гневом у очима и одговорио: – Како не схватате? Ја бих веома желео да напишем такав текст, али ја не могу да пишем о нечему што не знам...“

У међувремену пише брату Николају (доцније познато име у светској медицини, дипломирао у Загребу; најмлађи брат Иван био је чувени свирач на балалајци и почетком двадесетих година 20. века чест гост у многим угледнијим загребачким ресторанима); Овако:

„Сада ти пишем, брате мој, стање у којем се налазим несрећно је. Сви моји позоришни комади

забрањени су за приказивање у СССР-у, ниједног мог ретка из белетристике неће објавити. Године 1929. довршило се моје списатељско уништење. Учинио сам последњи напор и поднео влади СССР-а захтев којим молим да ме пусте у иностранство у било ком трајању... У случају да се захтев одбије, игру можемо сматрати завршеном, трупину сложити, свеће погасити... Без икакве малодушности јављам ти, брате мој, да је питање моје погибје само питање дана...

Ни тражење помоћи од Максима Горког, тада на и те како важном месту председника Удружења совјетских писаца, не даје опипљиве резултате. Али, јавља се „хазјајин“ Јосиф Висарионович Стаљин са вешћу да може поново да конкурише за место асистента редитеља у Московском художественном театру. Наравно, сад је био „подобан“, а вест је проследио тек трећи човек тог новог позоришта пошто су претходно двојица, како сведоче списи, и буквално умрла кад су чула да их друг Стаљин зове на телефон...

У том невероватном притиску са свих страна Михаил Булгаков почиње да пише „Мајстора и Маргариту“, дело које је крунисало његов дотада значајан списатељски рад.

Вештица! Како је погодио?

Јелена Сергејевна оставила је траг о почетку рада на роману „Мајстор и Маргарита“ који се збио крајем 1929. Још нису били у браку и само су се повремено, кришом, виђали. Овако је, касније, сведочила:

„Били смо једне ноћи пуне месечине у парку и он је рекао: Замисли, седе тако два писца на клупи... Затим ме је одвео у неки непознат стан где смо срели чудног старчића с белом брадом који се управо вратио из прогонства. С њим је био и један младић. Понудили су нас за то време невиђеним деликатесом, кавијаром, а онда је старчић замолио да ме пољуби и после рекао гледајући ме у очи: Вештица! Миша је узвикнуо: Како је одмах погодио? и насмејао се. Кад сам га касније упитала ко су ти чудни људи, само је ставио прст на уста. Никада ми није рекао...”

Прва верзија романа брзо двадесет осам

је урађена, али ју је Булгаков још брже уништио. Била је то прича о ђаволу и Христу. Хтео је да спали рукопис – мада је он сам истицао своје вјерују да „рукописи не горе“ – али га је само поцепао на пола и једну половину спалио, надајући се да ће пристићи боља времена и он ће, онда, моћи да на основу половине сачуваног изнова напише причу. Две године касније из тога је настао потпуно нов текст.

Булгаков грозничаво пише, Јелена Сергејевна трпеливо прекуцава све што

лекари закључују да је Булгаков тешко болестан – наследна склероза бубрега, утврдили су. Спаса нема, а делиријум стаљинистичког кошмара – којим је и прожет роман – не јењава. Међу јавом и мед сном, што би рекао наш песник Лаза Костић.

Дубоко свестан да је забрањен писац, али и даље уверен да „рукописи не горе“ – о чему сведочи и запис на крају романа „Мајстор и Маргарита“ – Булгаков са самртничке постеље говори Јелени Сергејевној:

Мермерна плоча на гробу супружника на московском Новодевичјем гробљу, узета с Гогољевог споменика

њен Миша стави на хартију. Његов положај у совјетском друштву, међутим, никако се не побољшава. Исправке су скоро свакодневне. Ваља у роман – у много чему наслоњен на Гетеовог „Фауста“, али и драму Емилија Миндлина „Повратак доктора Фауста“ – уденути реализам, сатиру и фантастику, на особен начин путовати кроз време и догађаје, испричати драму искушавања човека. И тако, скоро десет година, Булгаков пише „Мајстора и Маргариту“. Његова Маргарита све то уредно записује, чак осам верзија побројали су књижевни критичари и историчари.

У међувремену, на кратком одмору у Лењинграду,

„Лусја, хоћеш да ти кажем шта ће бити? Кад ја умрем, мене ће почети да штампају. Часописи ће почети да се свађају због мене, театри ће одузимати један другом моје комаде. И тебе ће свуда позивати да причаш успомене о мени. Ти ћеш изаћи на позорницу у црној свиленој хаљини с лепим изрезом на грудима и ниским, трагичним гласом ћеш рећи: Одлетео је мој анђео...”

Гогољев мермерни шињел

Предсмртни тренуци Михаила Булгакова, уз кога је даноноћно седела његова муза у лику Јелене Сергејевне, бар тако кажу сведо-

чења, свели су се на последње исправке коначне верзије романа „Мајстор и Маргарита“.

Према исказу Јелене Сергејевне, Булгаков је прекинуо редиговање половином фебруара 1940. године рекавши јој одједном, у току читања:

„Али, добро, доста је, чини ми се!”

То је био крај осме и последње верзије романа. Булгаков је умро 10. марта 1940. године, у четири сата по подне.

Много пре његовог краја забележено је да је он дуго и упорно тражио обећање од Јелене Сергејевне да ће умрети на њеним рукама. Једва је искамчио то обећање, као и оно да ће роман „Мајстор и Маргарита“ угледати светлост дана. Наиме, последњих дана живота, кад је писац већ тешко могао било шта да превали преко побелелих усана, једном ју је само погледом дозвоао до свог јастука. Јелена Сергејевна сагнула се и упитала га: „Мајстор? Да?” Булгаков је једва приметно климнуо главом. „Кунем ти се”, одговорила му је и прекрстила се, „ја ћу га штампати.”

Много је пута Јелена Сергејевна покушавала да „Мајстор и Маргарита“ коначно стигну до читалаца. Обраћала се и неприкосновеном Стаљину. Узалуд. „Мајстор” и други рукописи Булгакова дуго су чамели у тамном сандуку. Све до 1967. године.

Булгаковљева Маргарита, односно Јелена Сергејевна, испунила је још једно, давно дато обећање свом Миши. Булгаков је, наиме, много волео Гогоља, па је једном у својим писмима ускликнуо: „Учитељу, покриј ме својим гвозденим шињелом!” Тако се, стицајем околности, и догодило. Булгаков је сачуван на московском Новодевичјем гробљу, у близини Гогољевог гроба. И не само то. Када је скулптор Томски направио нову бисту Гогоља, а црни мермер дотадашње „Голготе с крстом” био склоњен у дубину магацина каменорезаца, Јелена Сергејевна нашла је тај црни мермер и поставила га као надгробни споменик своме мужу. Испод истог мермера од 18. јула 1970. године почиња и Јелена Сергејевна Булгаков...

Петар Милатовић

ПОДПИСНИК
ЗАБАВНИК

10. 5. 2002.

МОДЕСТИ
БЛЕДЗ

МЕСЕЧАР

II ДЕО

НАПИСАО ПИТЕР О ДОНЕЛ

НАЦРТАО ДЕВИЛ КОЛВИН

ИЗВИНИ, МОДЕСТИ... ДРЖЕ МОЈУ ЧУЛИ... РЕКЛИ СУ ДА МОРАМ ДА СЕ ДОМОГНЕМ БАЛКАНСКЕ ЛИСТЕ, ИНАЧЕ...

ТАЈ МЕТАК ЈЕ БИО НАМЕЊЕН МЕНИ!

ХВАЛА ТИ ЗА ТО! САД МИ СВЕ ИСПРИЧАЈ!

ДОКТОР ШАФЕР ЈЕ НА ВЕЗИ, ГОСПОЋИЦЕ БЛЕДЗ!

ФРАНЦ, ИМАМ ПРОСТРЕЛНУ РАНУ! МЕТАК ЈЕ ПРОШАО КРОЗ МЕКО ТКИВО!

ДОЛАЗИМ ОДМАХ, ГОСПОЋИЦЕ!

ВИДИ ЈЕ СТИГАО ПОЛА САТА ПОСЛЕ СЕР ТАРАНТА...

МОЈИ ЛУДИ СУ ОДВЕЛИ ОБИЈАЧА, А ПЕНЗИОНИСАНИ ЛЕКАР ИЗ МРЕЖЕ СРЕДИО ЈЕ ВАРНИНУ РАНУ! МОДЕСТИ ГА НЕГУЈЕ!

ОДЛИЧНО! АЛИ, ШТА СЕ ДОГАЂА, СЕР?

ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ ВАРНА СТРАНИ ШПИЈУН КОЈИ ЈЕ ПРОМЕНИО МИШЉЕЊЕ... ХТЕО ЈЕ ДА УКРАДЕ БАЛКАНСКУ ЛИСТУ!

МЕСЕЧАР ДРЖИ МОЈУ ЧУЛИ... ИСПРЕД ЊЕГОВЕ КУКЕ ПРОТИЧЕ ПОДЗЕМНА РЕКА... ЧУЛИ ЋЕ НЕСТАТИ БЕЗ ТРАГА ВЕГ ПРИ ПРВОМ ПОКУШАЈУ СПАСАВАЊА...

ОБЕГАВАМ ДА БУ ЈЕ ОСЛОБОДНИ, АЛЕКС! САД МОРАШ ДА ПОПИЈЕШ ТАБЛЕТУ... ОДСТАВАЈ НЕКОЛИКО САТИ! БИЋЕШ НАМ ПОТРЕБАН!

ЗАРАВО, ВИДИ! ХВАЛА ШТО СИ ДОШАО! САД ЗНАМ ЦЕЛУ ПРИЧУ... НИЈЕ ВАШ ЛЕГА!

АХ...

ТВОЈ ГЛАВНИ БАЛКАНСКИ АГЕНТ НАВЕО ТЕ ЈЕ ДА МИ ДАШ БАЛКАНСКУ ЛИСТУ НА ПРОВЕРУ КАКО БИ АЛЕКСУ ВАРНИ ОЛАКШАО ПРИСТУП!

ЈА САМ ВЕГ СУМЊАО У ТОГ НАШЕГ АГЕНТА, ПА СУ ИМЕНА НА ЛИСТИ ЛАЖНА... ИЗВИНИ, ДРАГА МОЈА, ШТО САМ ТЕ КОРИСТИО КАО МАМАЦ!

НИЈЕ ВАЖНО... АЛИ, НИСАМ ВАМ РЕКЛА КАКО СУ АЛЕКСА НАТЕРАЛИ НА САРАДЊУ!

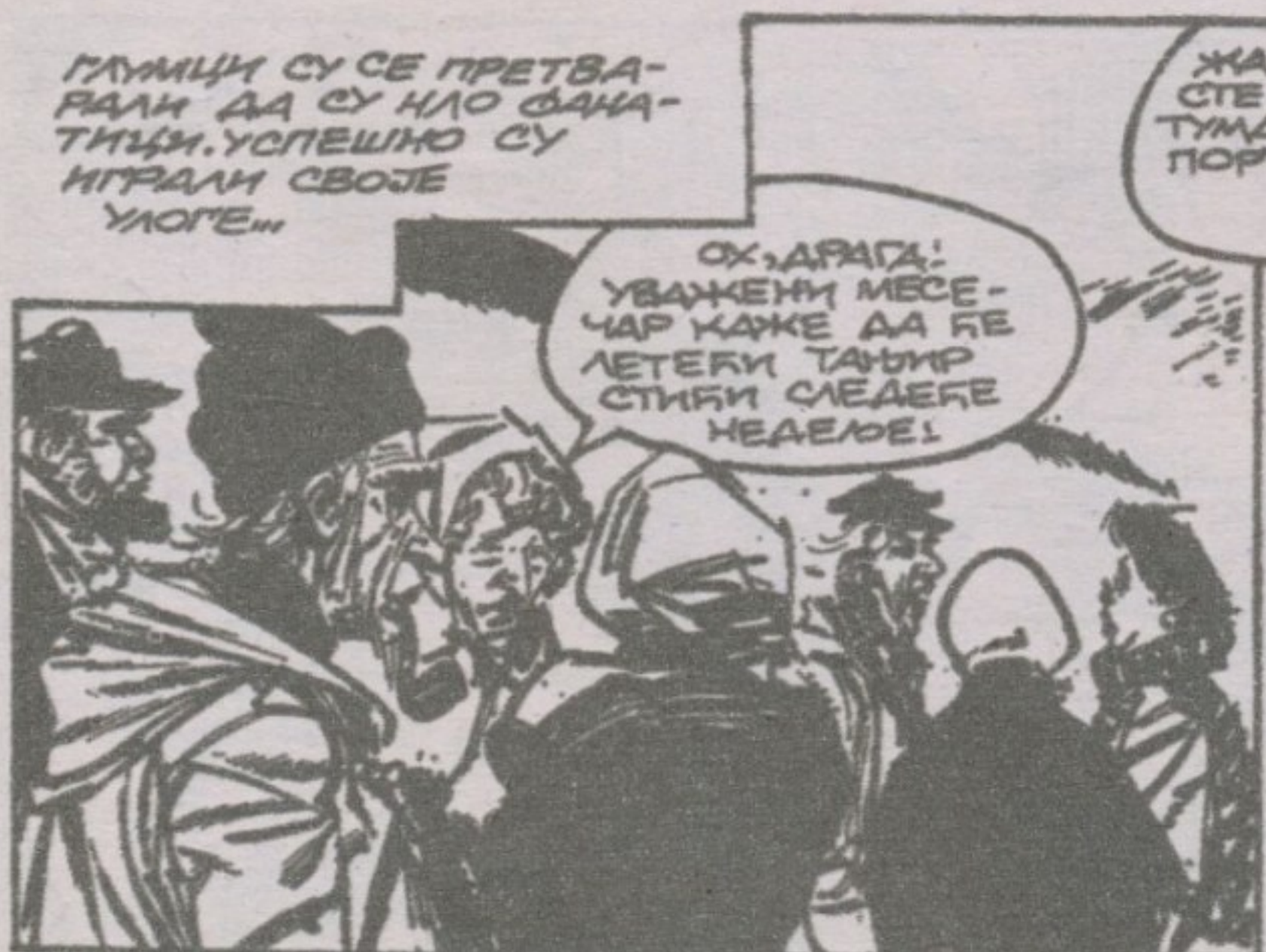
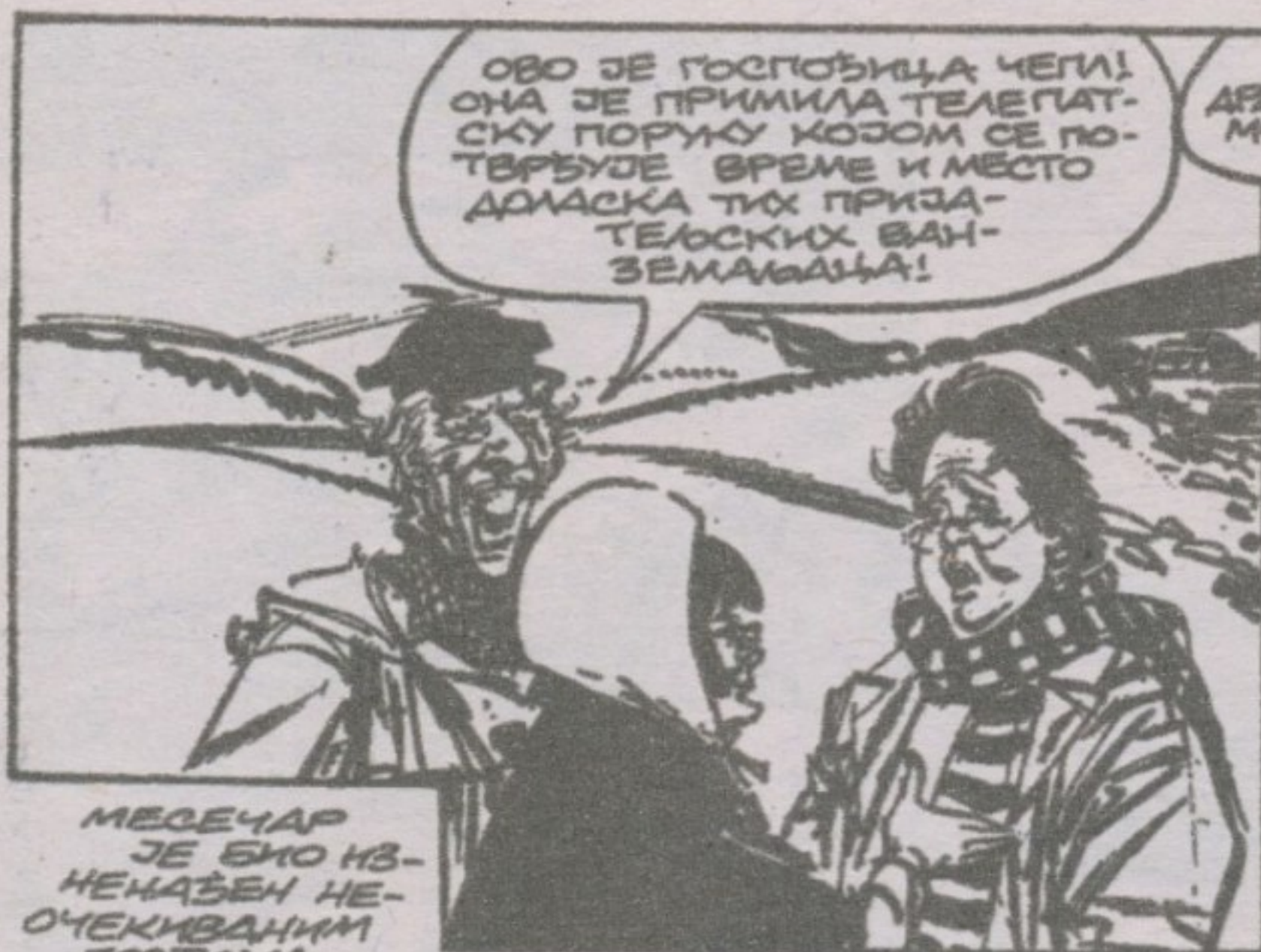
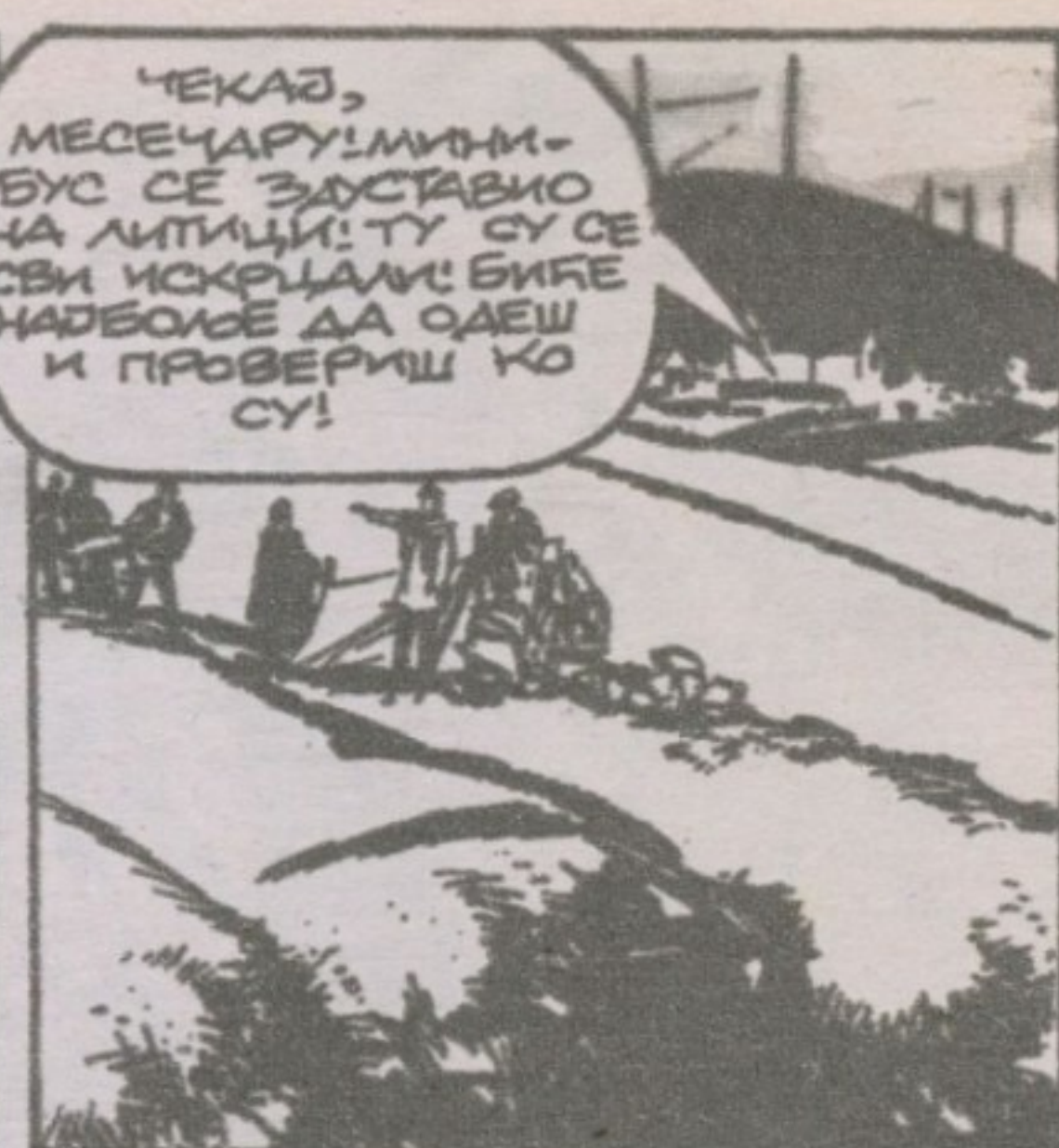
УХВАТИЛИ СУ ЧУЛИ, ЈЕ Л' ТАКО?

САТ РАНИЈЕ, У НЛО-РАЈУ...

ЈЕДИ ЛИ
САДНАО
КО СУ?

ДА! ЧИНО-
ВИ НЕКОЈ УА-
РУЖЕНА
ПРИДАТЕЛА-
ВАНЗЕМАЉА-
ЦА!

ВЕРУЈУ ДА РЕ
СЕ ПОГАС, ОКО
ПОНОЈИ, ОБАЕ
СПУСТИТИ ВАСИОН-
СКИ БРОД, С БИГ-
МА ИЗ ДРУГОГ
СВЕТА!

РЕЦИ
ТИМ ЛУД-
ЧИМА ДА
ОАУ!

НЕ МОГУ, ДРУ-
ЖЕ! НИСУ УРА-
ДИЛИ НИШТА НЕ-
ЗАКОННО, А НЕ
СМЕМ ТО ДА
УРАДИМ НИ
ЗБОГ СВОГ
УГЛЕДА!

НА БРАУ,
НЕКОЛИКО
КИЛОМЕТАРА
ОД НАО-РАЈА...

ЧЕК И
ЦАМ ЗОВУ
СИМПА САЗ-
МОН! МИ СМО
СПРЕМНИ!

БИЛО
СПРЕМНО, НАО
СПРЕМАН,
СТРУЖНО
КОЛО ИСПИ-
ТАНО!

СИМПА САЗМОН!
И МИ СМО СПРЕМ-
НИ! САМО НЕМОЖ
ДА ЗАБОРАВИШ
ДА ОВУ СЦЕНУ МО-
РАМО ДА СНИМИ-
МО ИЗ ПРВЕ!

НЕШТО ПРЕ
ПОНОЈИ АЛЕКС
ВАРНА ЈЕ
СТИГАО У НАО
-РАЈ...

НЕДАЛЕКО ОД
ЊЕГА УПОГОРИЛИ СУ
СЕ ПРИДАТЕЉИ ВАН-
ЗЕМАЉАЦА...

...А ЗАПАДНО
ОДАНЕ, ЗАШТИТЕН
ТАНОМ, КЛИЗНО
ЈЕ ЦРНИ ЗМАЈ...

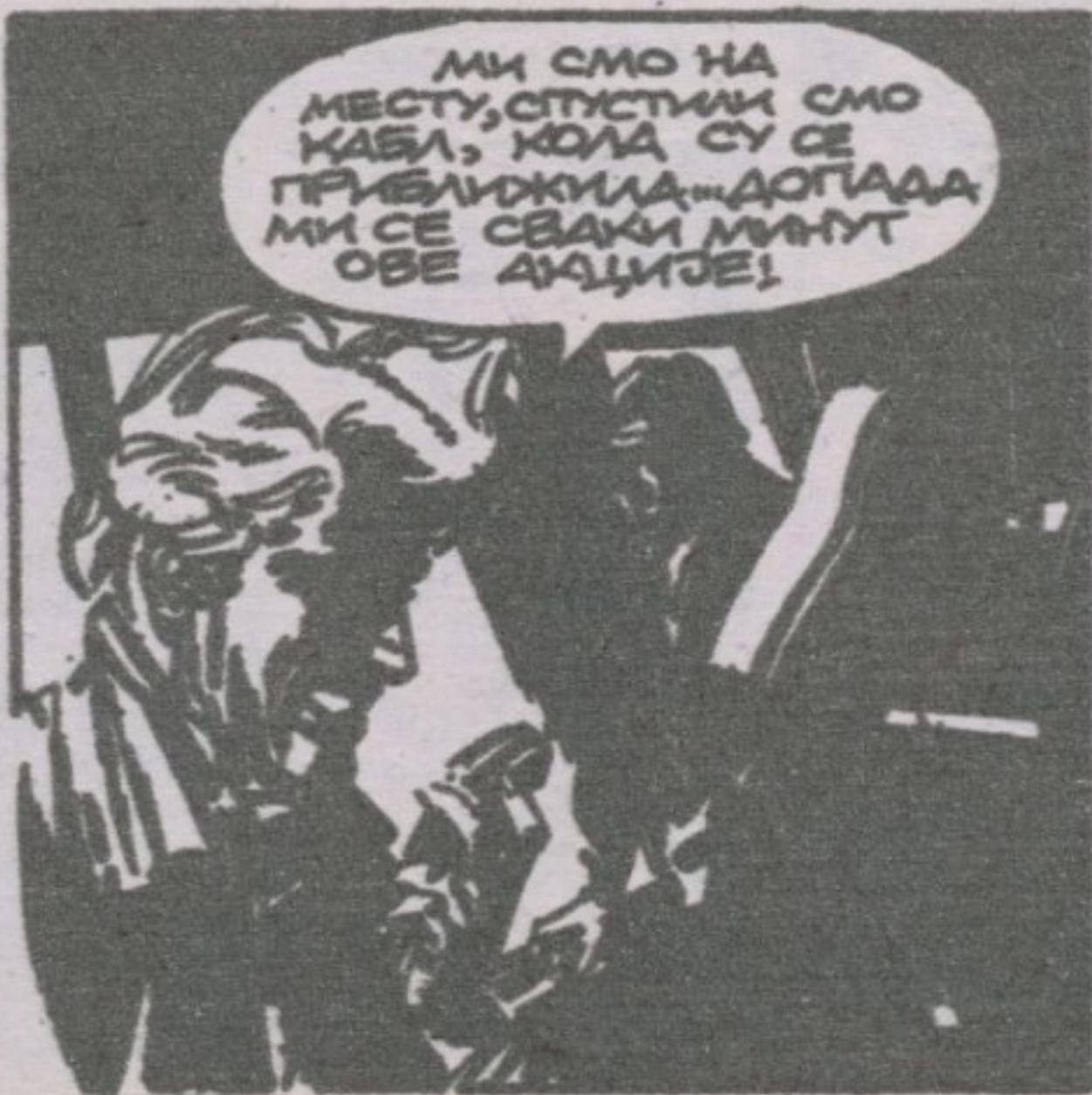
ИМАМО
ЛОБАР
ВЕТАР, ПРИН-
ЦЕЗО!

ДА! АРАГО МИ ЈЕ
ШТО НЕГЕМО МОРА-
ТИ ДА КОРИСТИМО
ПЛОДОВАНЕ!

СИМПА
САЗМОН
ЧЕКУ И
ЧИЛ!

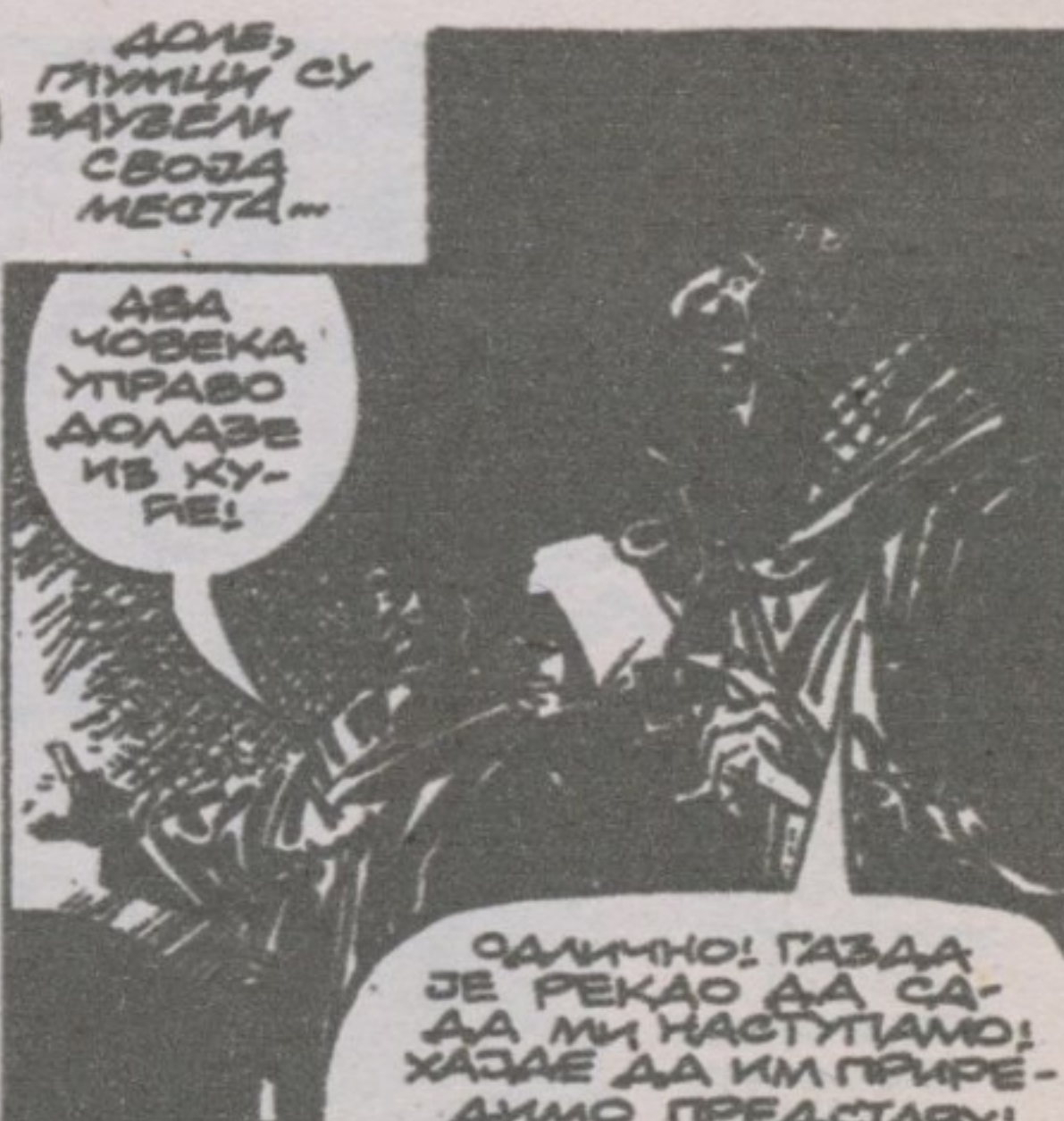
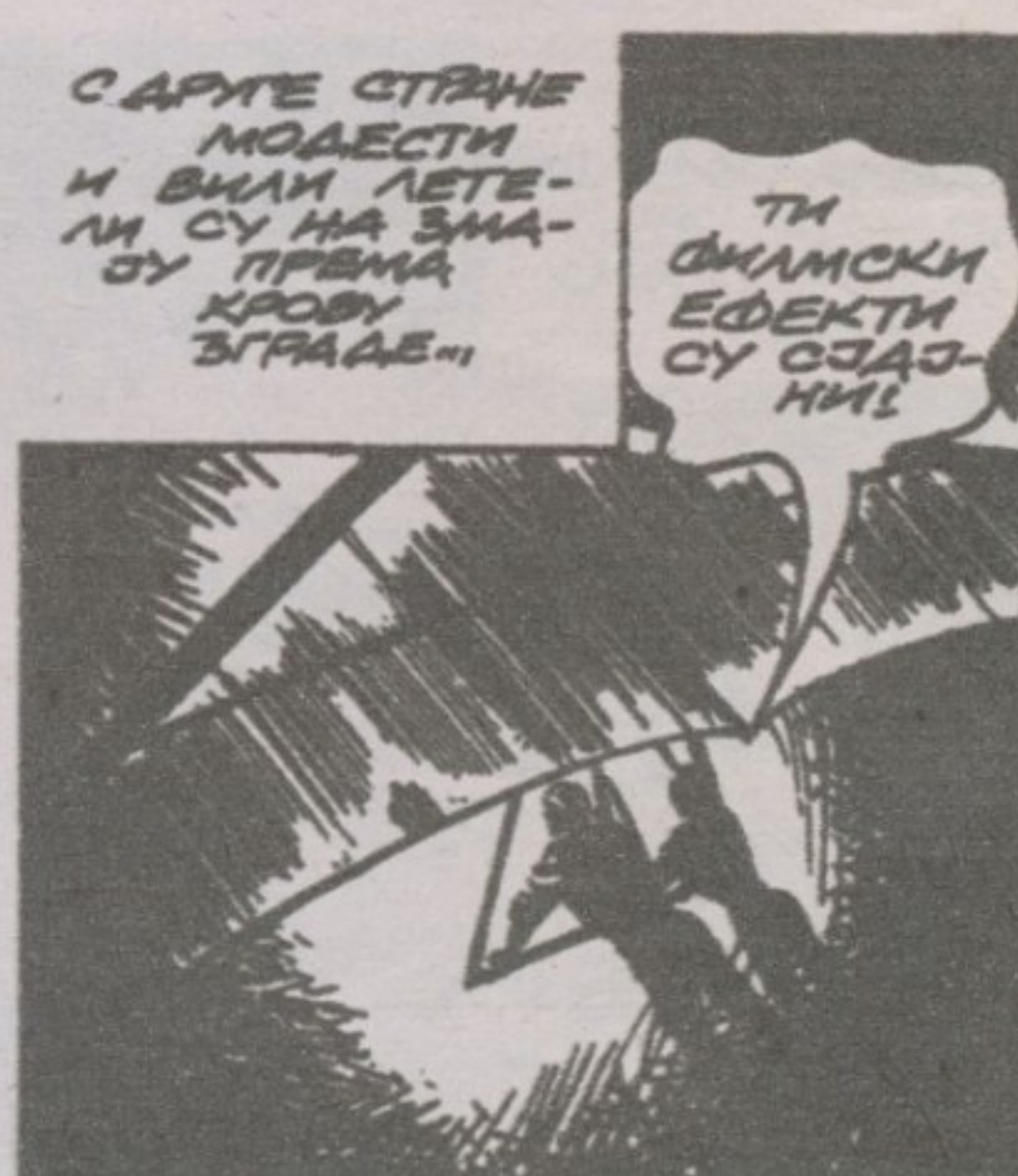
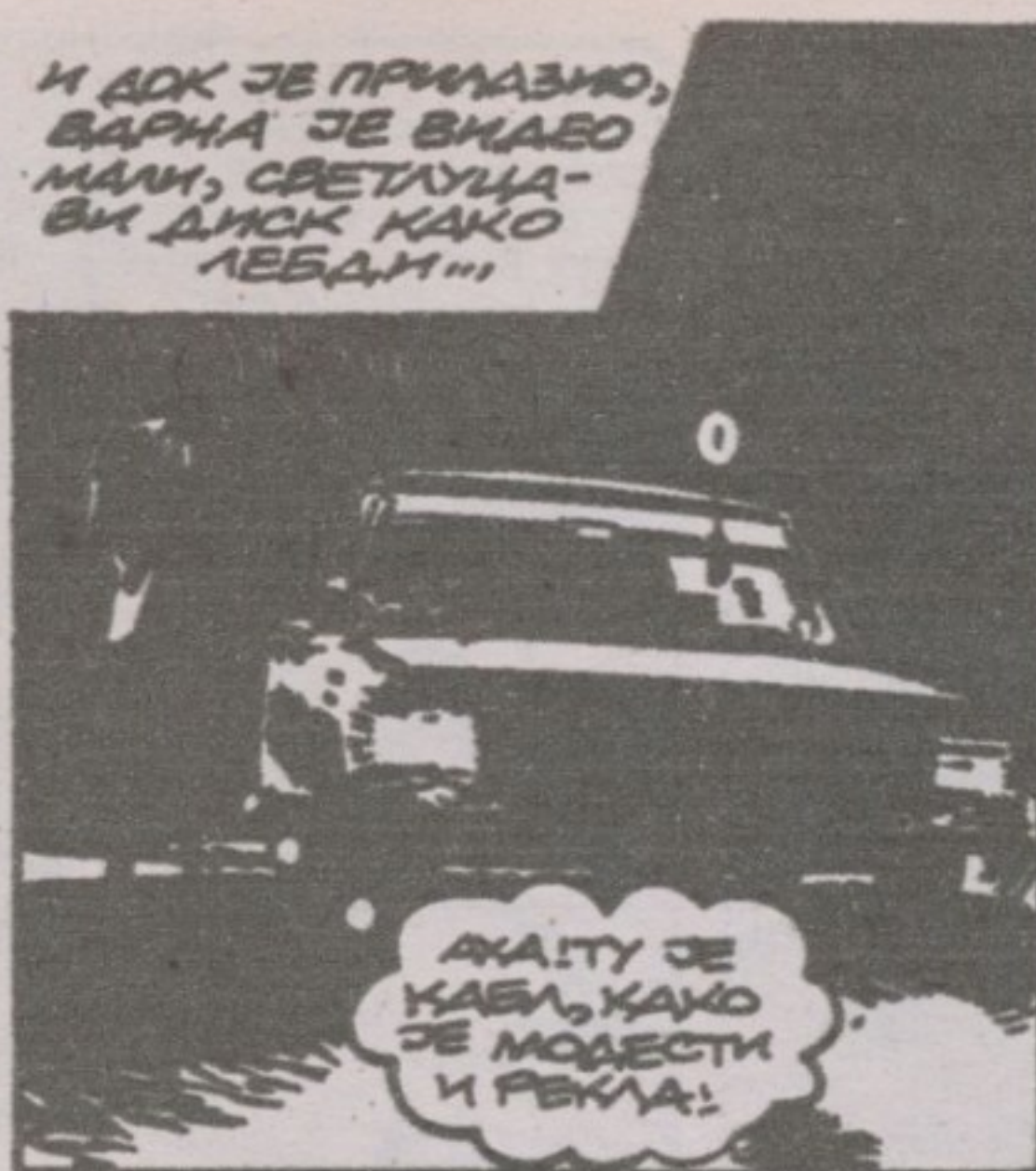
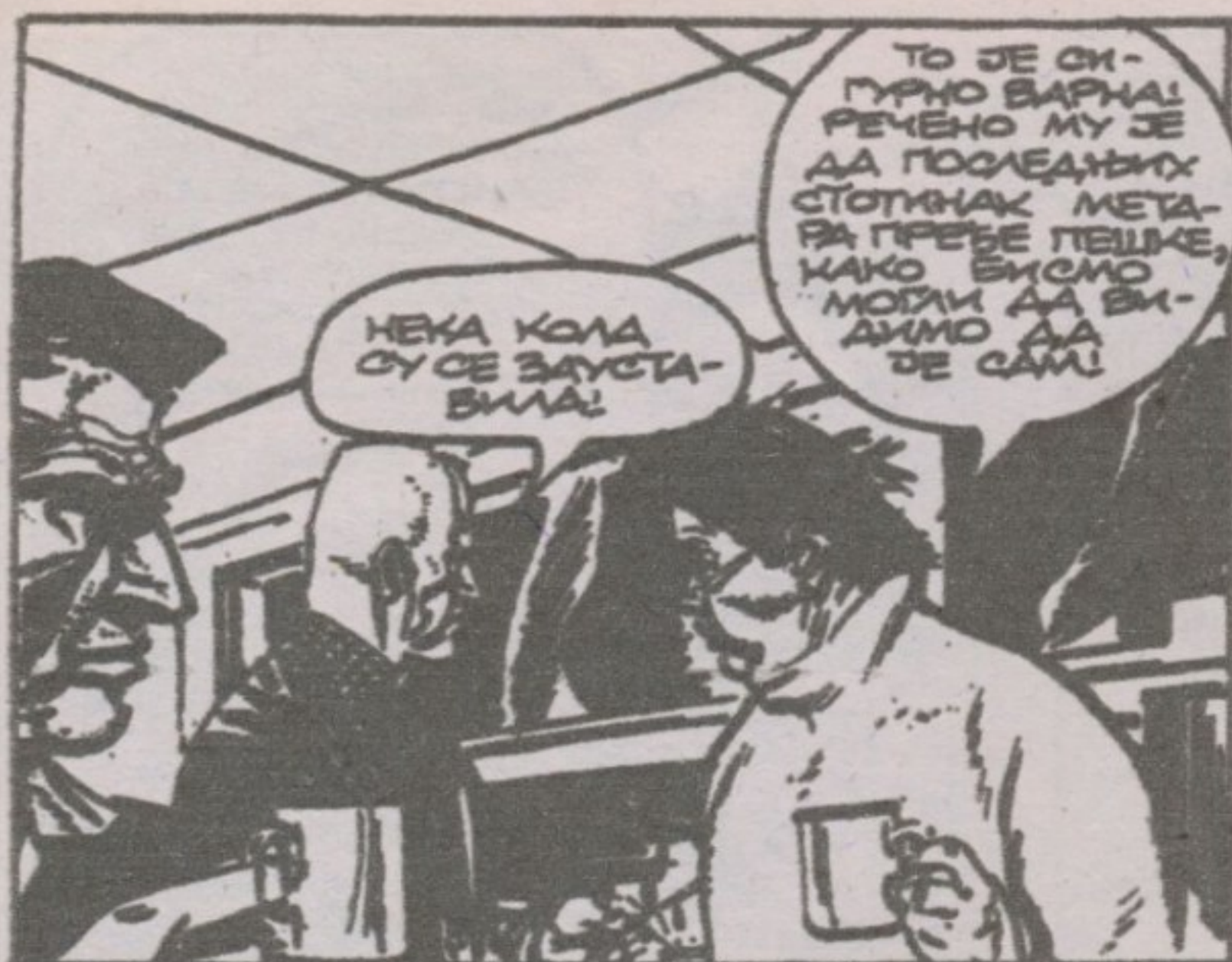
МАЛА
ЦРНА
ЛЕТЕЛИЦА
НЕПРИМЕТ-
НО СЕ
ПРИБЛИЖА-
ВАЛА НАО
-РАЈУ...

МИ СМО НА
МЕСТУ, СПУСТИЛИ СМО
КАБЛ, КОЛА СУ СЕ
ПРИБЛИЖИЛА... ДОПАДА
МИ СЕ СВАКИ МИНУТ
ОВЕ АУДИЈЕ!

ЧЕК И ЦА
СИМПА САЗМОН!
ЋДЕМО ВАС И
КРЕЊУЛИ
СМО!

ВАРНА ЈЕ
ЛЕБДЕО У
"АНТИГРАВИТА-
ЦИОНО-
НОМ СТУБУ".

ТО-ТО ЈЕ ЗАМО!
ВАР ЈЕ МОГУЋЕ
ДА СУ СВЕ СТРА-
ХИ ЗА КОЈЕ САМ
СЕ ПРЕТВАРАО
ТАКМЕС

У
ЛЕТЕ-
ЛИ-

НЕМОЈ
ДА ГА
ДЖКЕШ
ТАКО
БРЗО...

СВЕ ОМ ТРЕ-
БА ДА БУДУ
УПРЕ У НАО
АОК СЕ МОЖИ
ПРИЈАТЕЉИ
СТУПАЈУ
ЈЕДРИЦОМ!

МОРА ДА
ПОСТОЈИ НЕ-
КО ОБЕЉИ-
ЊЕЊЕ!

МОДЕСТИ И
ВИЛИ СРЕБНО
СУ СЛЕТЕ-
ЛИ...

С ОВАКВОМ
УЛО ПРЕСТА-
ВОМ СИГУРНИ
СМО ДА НИКО
НЕ ГЛЕДА
ОВАМО!

БРАТА СУ ОТКРИЉА-
НА! ОВО СПАСА-
ВАЊЕ ТРАЈАЊЕ
ДЕСЕТ СЕКУНДИ!
ОБАВИЋЕМО ГА
БЕЗ БУКЕ!

ПРЕТРАЖИ
ГОРЊИ СПРАТ,
ВИЛИ! УММ ЈЕ
СИГУРНО ТУ! ЗА
БУ ОТИЋИ ДО
БУНАРА! ЈЕДНО
ОД НАС ДВОЈЕ
ТРЕБА ДА ЈЕ
ПОРЕД БУНАРА!

УЗИМАЈУ
ЛУДСКУ
ЈЕДРИЦУ: НЕКА
КАМЕРЕ
СНИМАЈУ!

НИЈЕ ИСТА
КАО РИТЕЛИОН-
СКА ЛЕТЕЛИЦА
КОЈУ СМО ВИ-
ДЕЛИ ПРОШЛЕ
ГОДИНЕ!

ДОК ЈЕ
"АНТИГРАВИ-
ЦИОНИ ЗРК"
НЕСТАЈАО,
ВАРНА ЈЕ
ПРОШАО
КОС ЛОЖИ
ЛЕТЕТИ ТАЊИР
И СТУПИО СЕ
НА ЛЕТЕЛИЦУ...

ГЛУМЦИ СУ СНИ-
МАЛИ СВЕ
ШТО СЕ ДО-
ГАЂАЛО...

У
ЛЕТЕЛИ-
ЦИ...

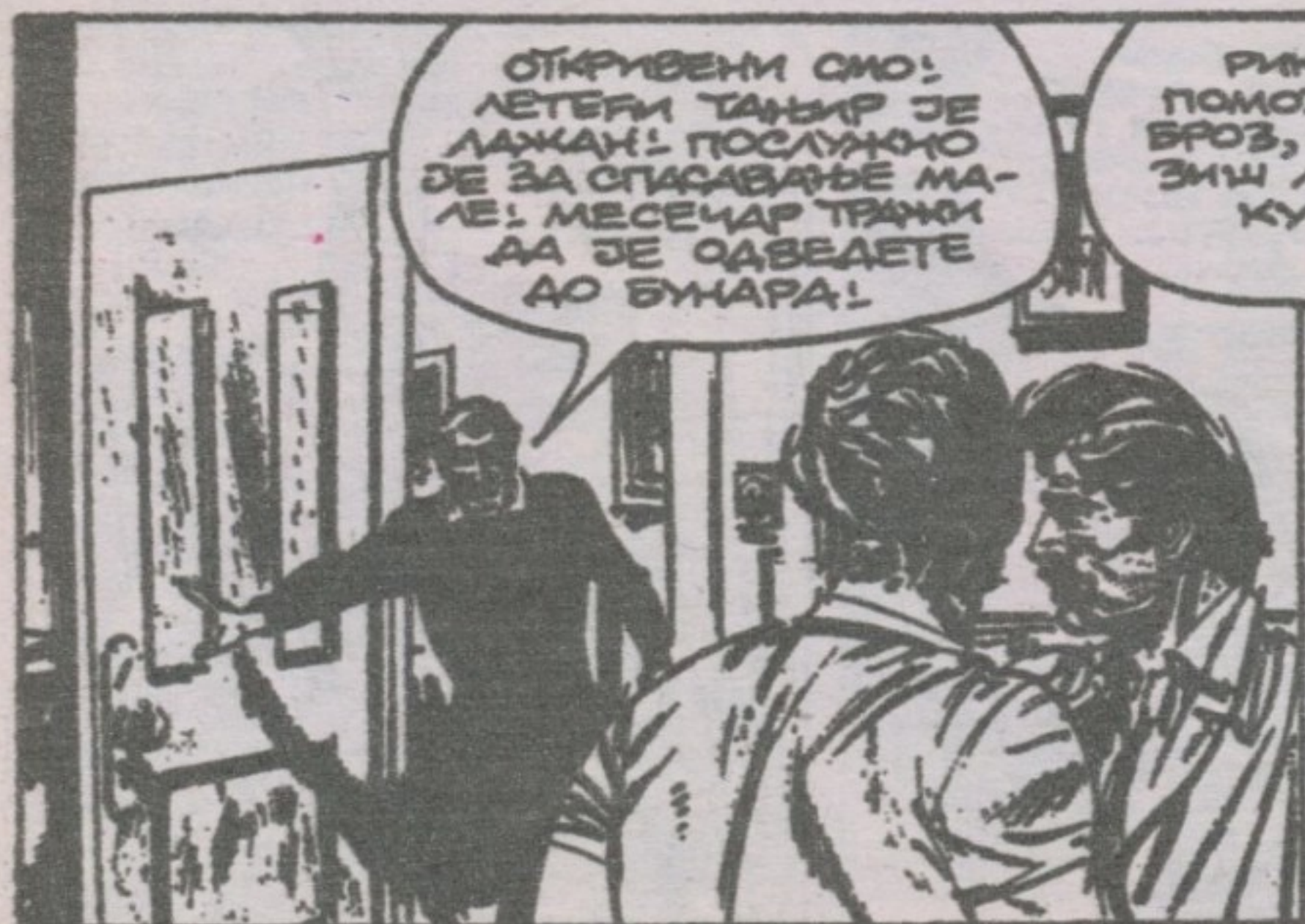
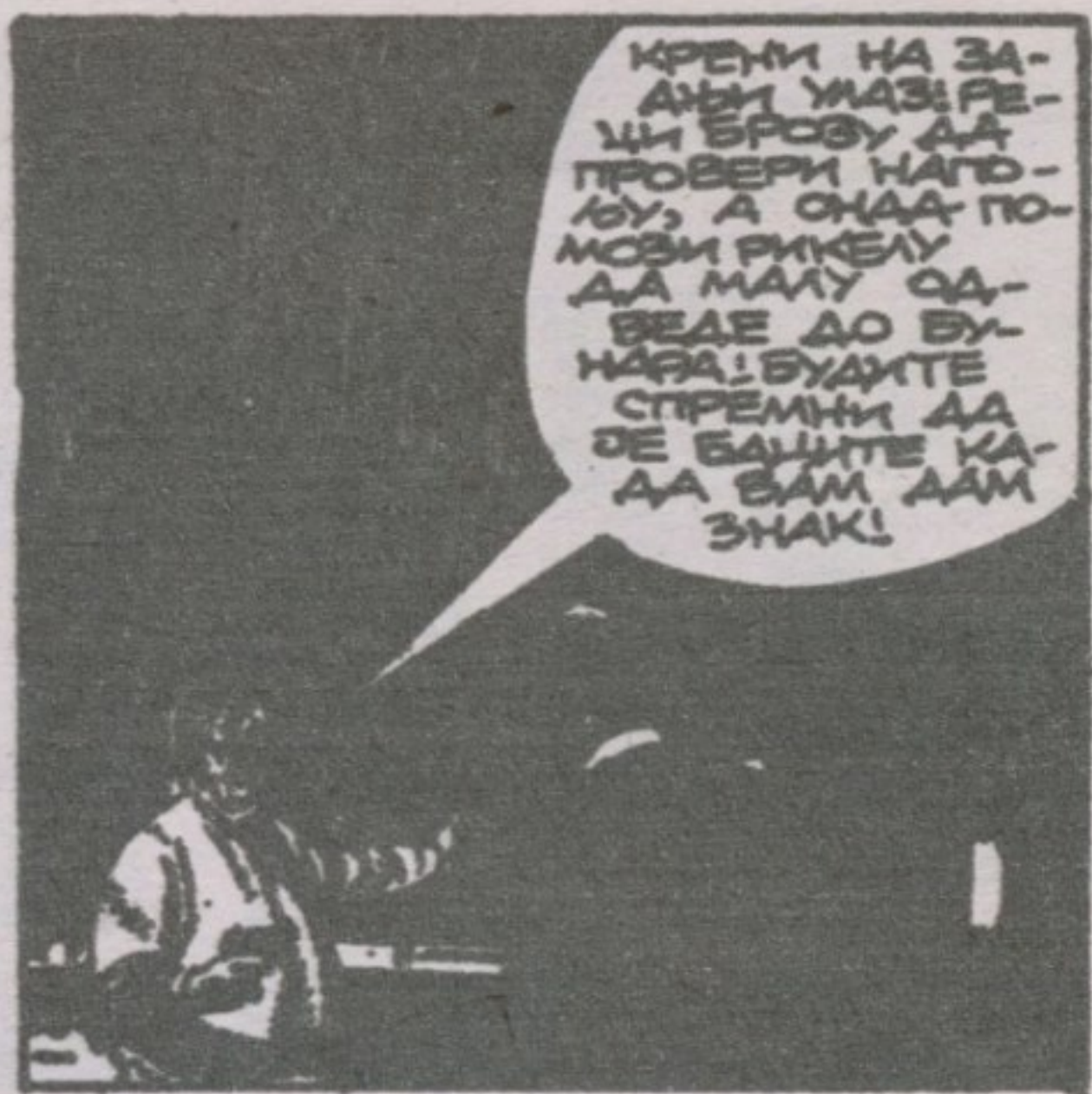
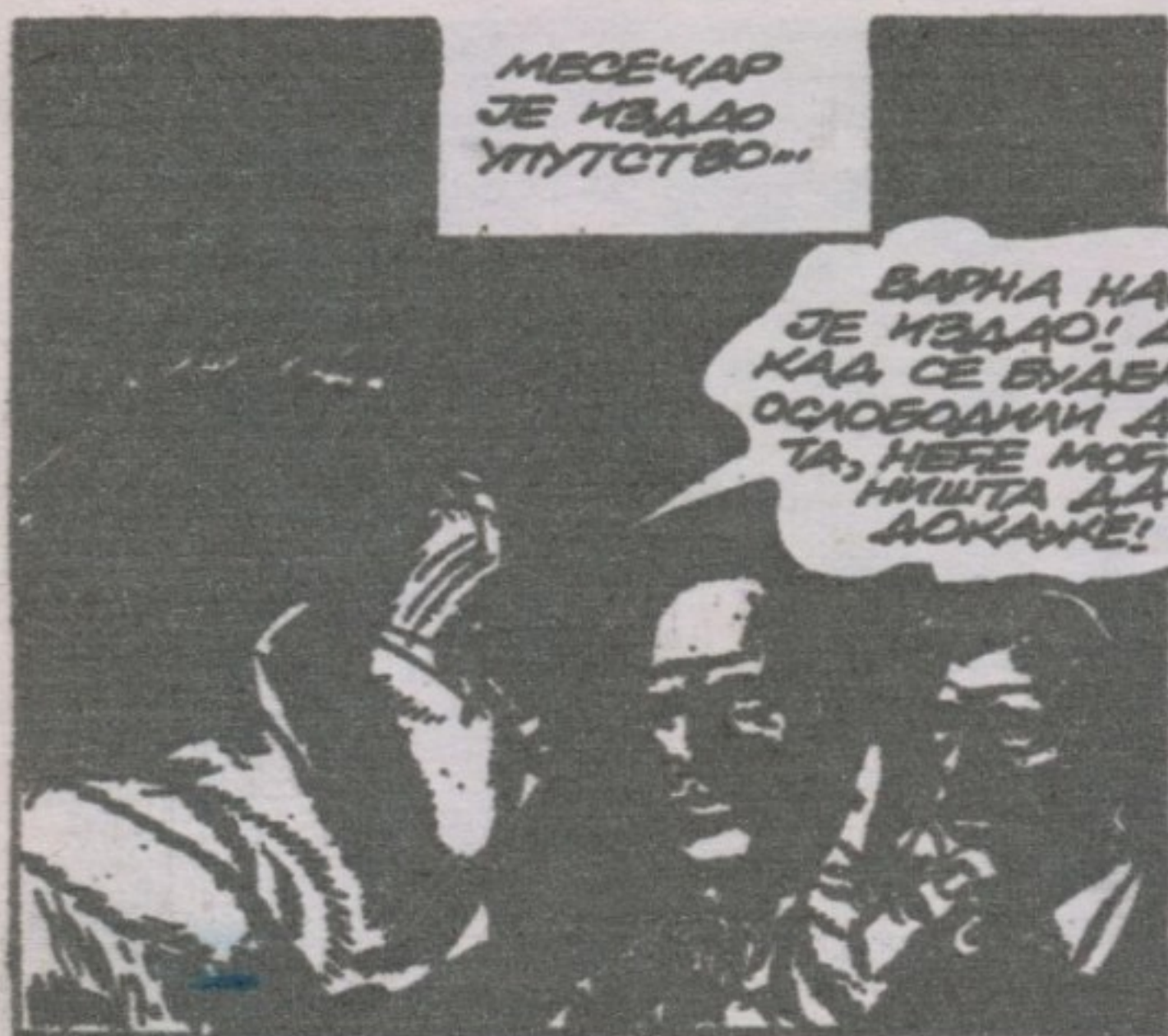
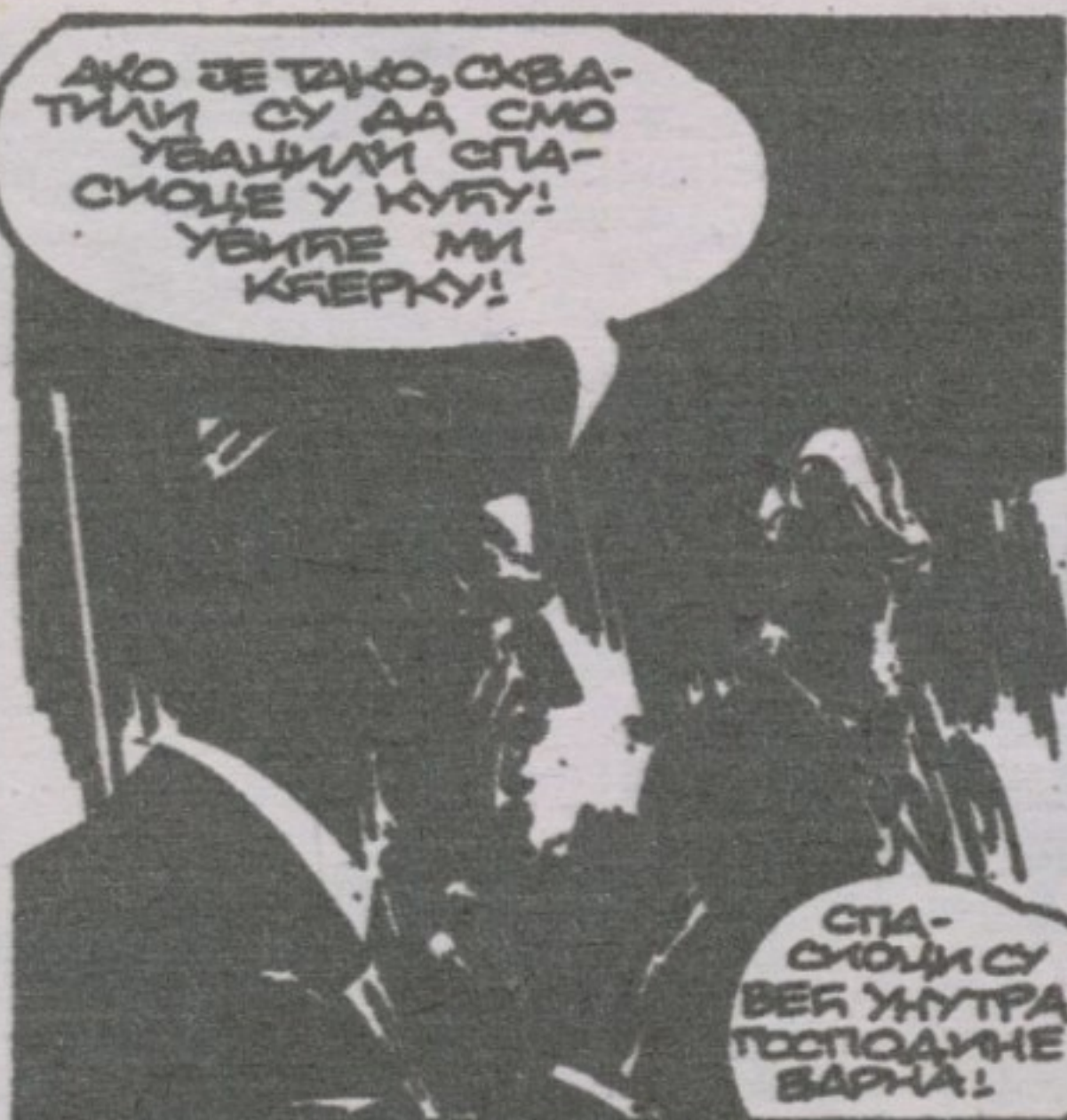
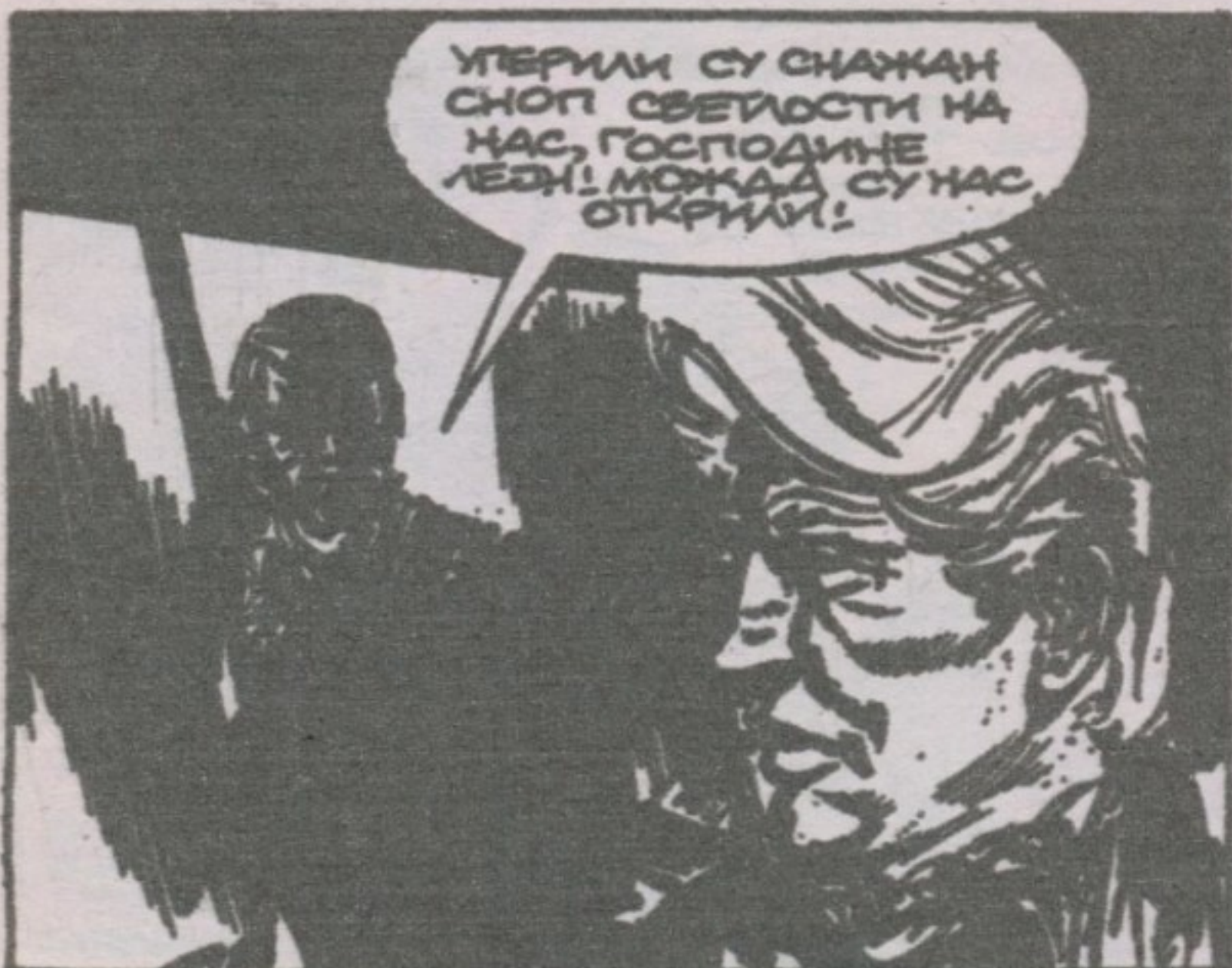
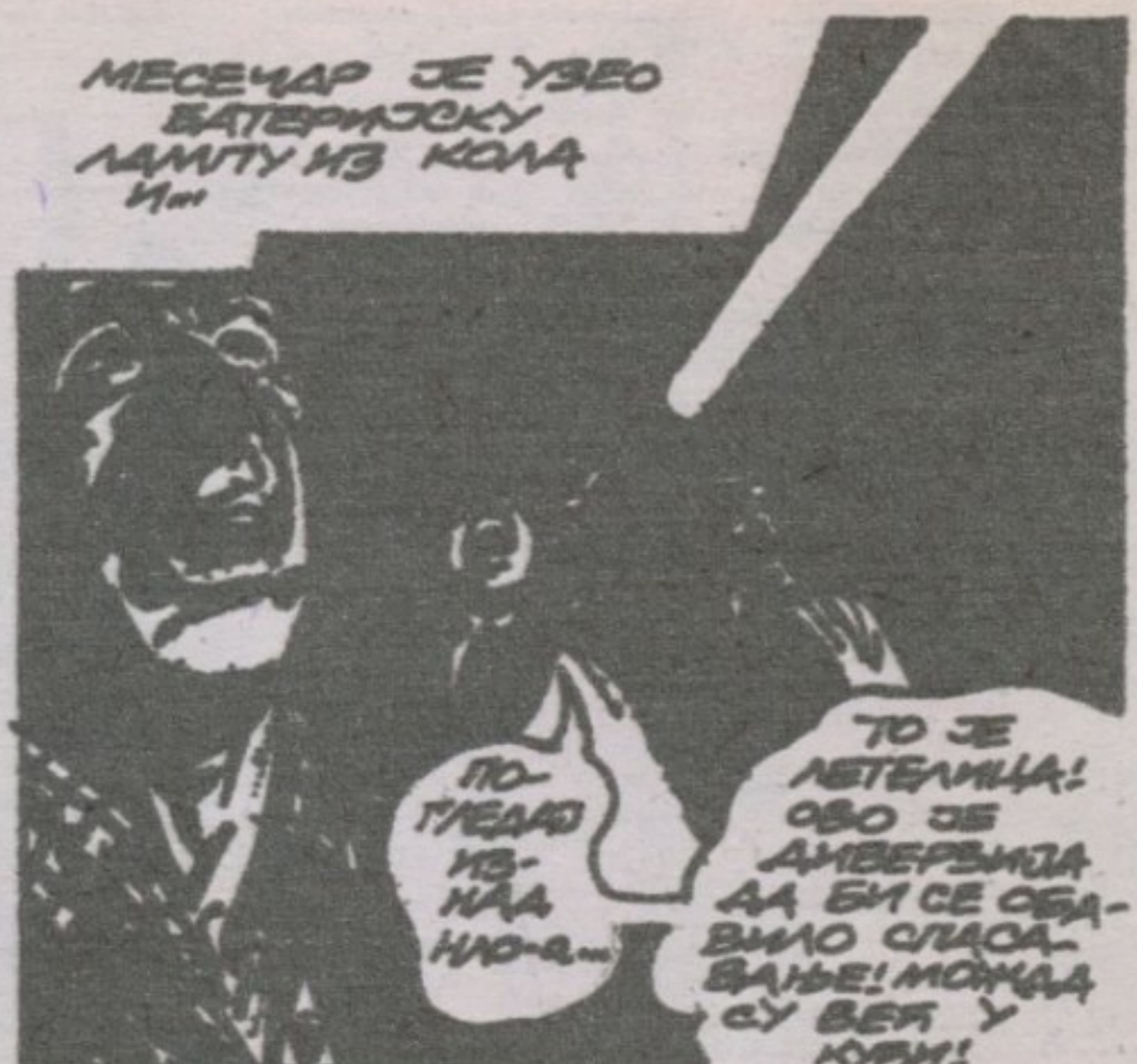
ДОБРО
ДОШЛИ
ГОСПОДИНЕ
ВАРНА!

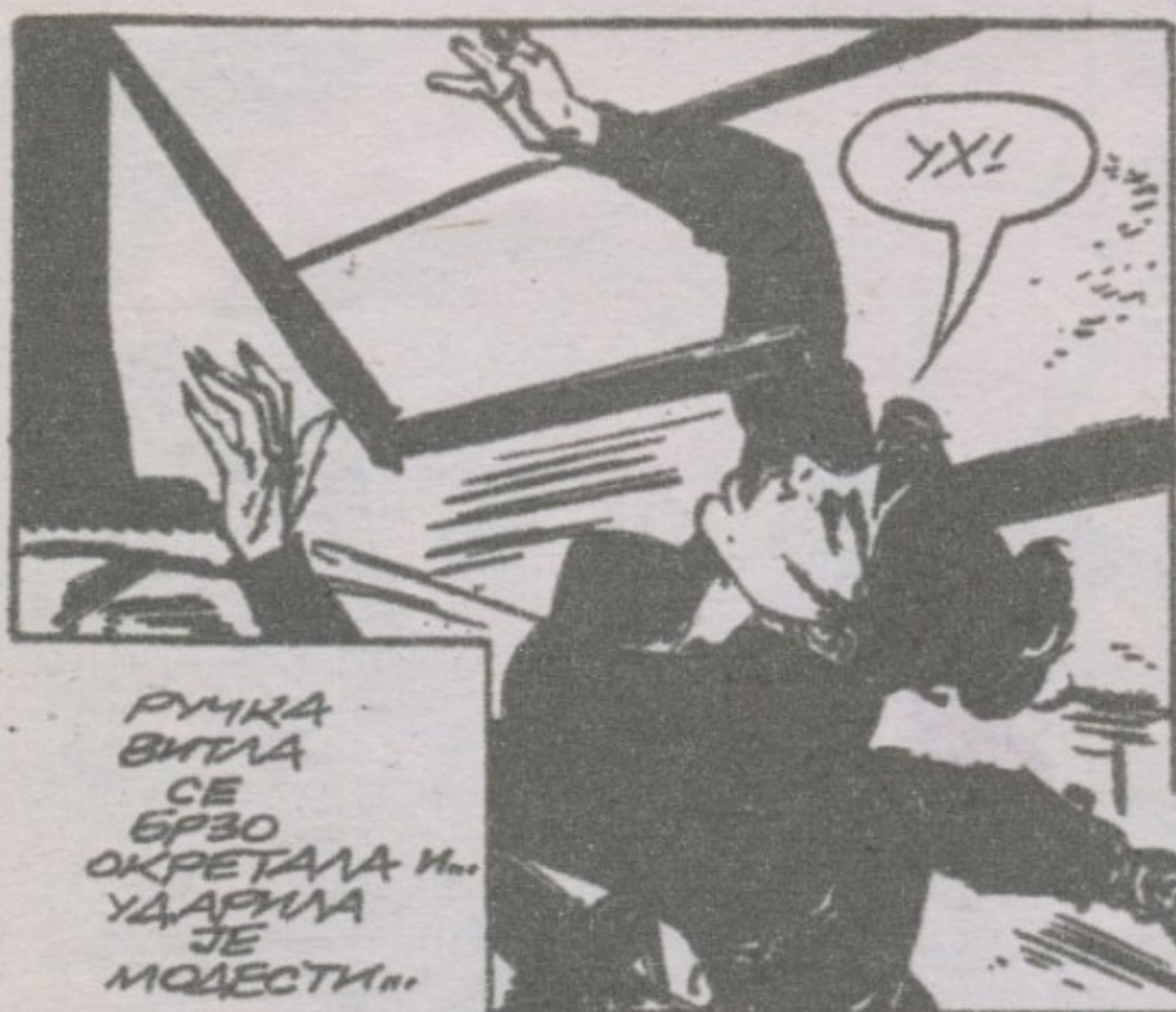
ШТА
МИСЛИТЕ,
ЈЕ Л' ТРИК
УСПЕО?

ОВО ЈЕ БИЛА
СЈАЈНА ДИВЕР-
ЗИДА: ТВОЈИ ПРИ-
ЈАТЕЉИ СУ ЈАВИ-
ЛИ ДА СУ УШЛИ
У КУЋУ...
АЛИ...

...ДОШ
НЕ ЗНАМО
ДА ЛИ СУ
НАШЛИ
ТВОЈУ
КРЕПКУ!

ЛЕТЕТИ
ТАЊИР?
НЕМОГУЋЕ!
ВИДИМ
ГА!

ГЛУМЦИ СУ
ПРЕСТАЛИ
ДА ГЛУМЕ...

АМ-БАБА СИМЛА
САЈМОНУ; МИСЛИМ
ДА ЈЕ С МАСКАРА-
ДОМ ГОТОВО! ЧУО
САМ ГЛУЏЕ ИЗ
КУЋЕ!

У
ВАЗДУ-
ХОПЛО-
БУ...

ТО БИ МОГЛО
ДА БУДЕ ДОБРО...
АЛИ И ЛОШЕ!
ОСТАЈТЕ СКРИ-
ВЕНИ ДОК НЕ
ВИДИМО ШТА
СЕ ДОГОДИ-
ЛО!

А
ИСПОД...

НАДАМ СЕ
ДА ТИ ГЛУЏИ
ЗНАЧЕ ДА ЈЕ
БРОЗ СРЕДИО
УЉЕЗА!

АЛИ, ТО ЗНАЧИ И
ДА САМ ЗА РАС-
КРИККАН! МОРАМО
ДА БЕЖИМО ОДАВ-
ДЕ!

МЕСЕЧАР И
РАКУШИМ ОП-
РЕЗНО СУ СЕ
КРЕТАЛИ КРОЗ
КУЋУ...

ВАРНА НАС ЈЕ ИЗ-
ДАО! МАМА МОРА
УМРЕТИ! ПРАЗНЕ
ПРЕТЊЕ СУ
ГЛУПОСТ!

ВИНИ
ГАРВИН ЈЕ
СКОЧИО...

ААААХ!

...НА МЕСЕЧАРА И
ОБОРИО ГА НА ПОД,
А РАКУШИНА ЈЕ
ПРИТЕРАО
УЗА ЗИД...

ГАРВИН!

А, ТИ СИ
ЛАЖНИ
ПОЛИЦАЈАЦ
КОЈИ ЈЕ ОТЕО
ЉУДИ!

ВИНИ ЈЕ ГЛУТНО
РАКУШИНСКОЈ
РУКУ И ПОДА-
КО КРЕНУО
НАЗАД...

ЧУО САМ ШТА
СИ МАЛОЧАС РЕКАО
О ЉУДИ! ДРАГО МИ
ЈЕ ШТО ИМАШ
ПИШТОЈ...

...ЈЕР САДА МОЖЕ-
МО МАЛО ДА СЕ ИГРА-
МО! ОКУПАЈ СЕ С НЕКИМ
КО ЈЕ ТВОЈЕ СНАГЕ
И ВЕЛИЧИНЕ!

РАКУШИМ
ЈЕ ПОДНИО
ПИШТОЈ,
АЛИ ВИНИЈЕВ
НОЖ ГА
ЈЕ ЗА-
УСТАВНО У
НАДМУ...

МОДЕСТИ
ЈЕ ПОЛАКО
ОКРЕТАЛА
ВИТЛО И
НАЈЗАД
ИЗВУКЛА
ЉУДИ
ИЗ
БУНАРА...

ДРЖИ СЕ,
ДУШО, ДОК
ЗАКАЧИМ
РУКУ!

НЕКОЛИКО
СЕКУНДИ
КАСНИЈЕ...

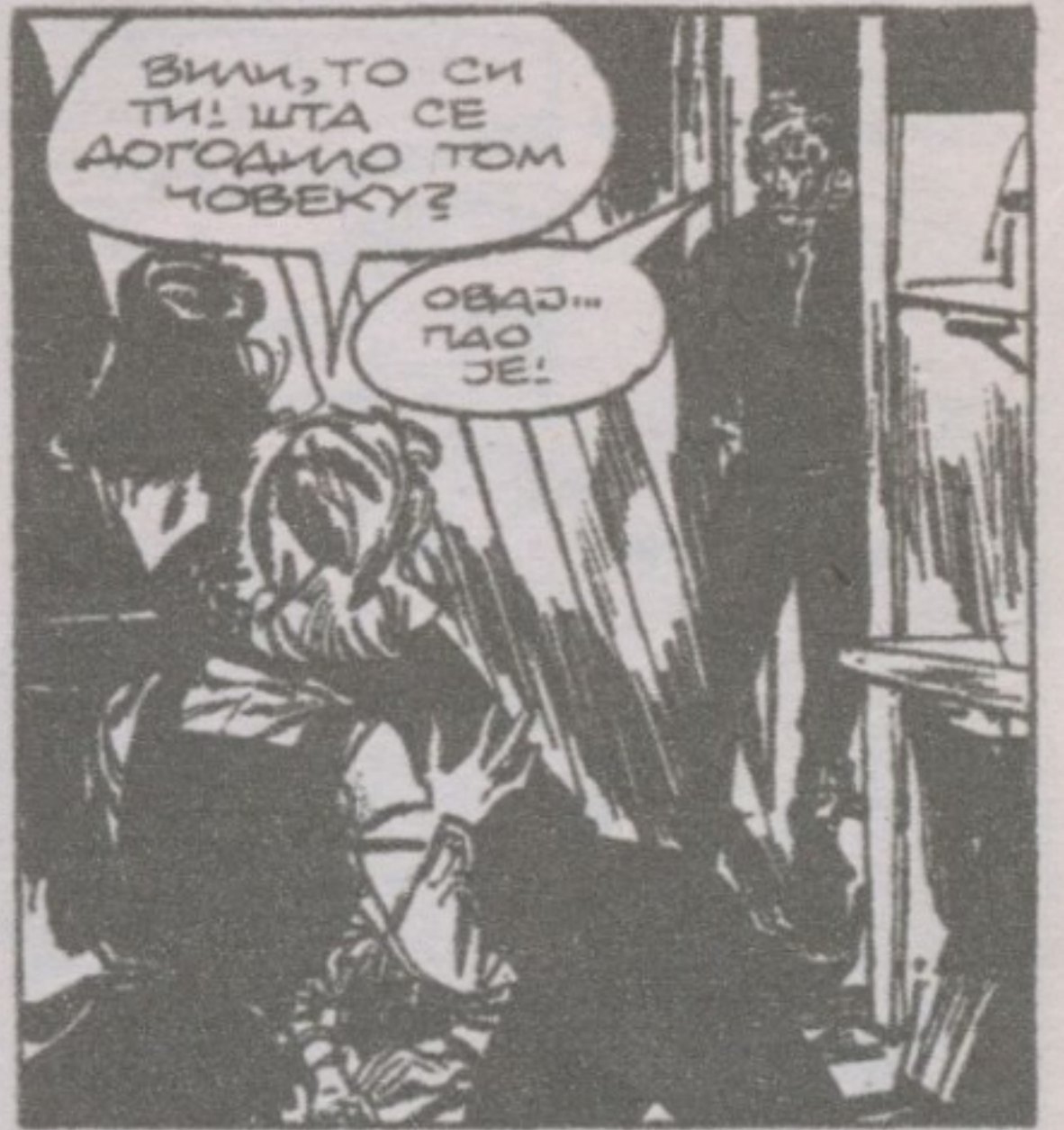
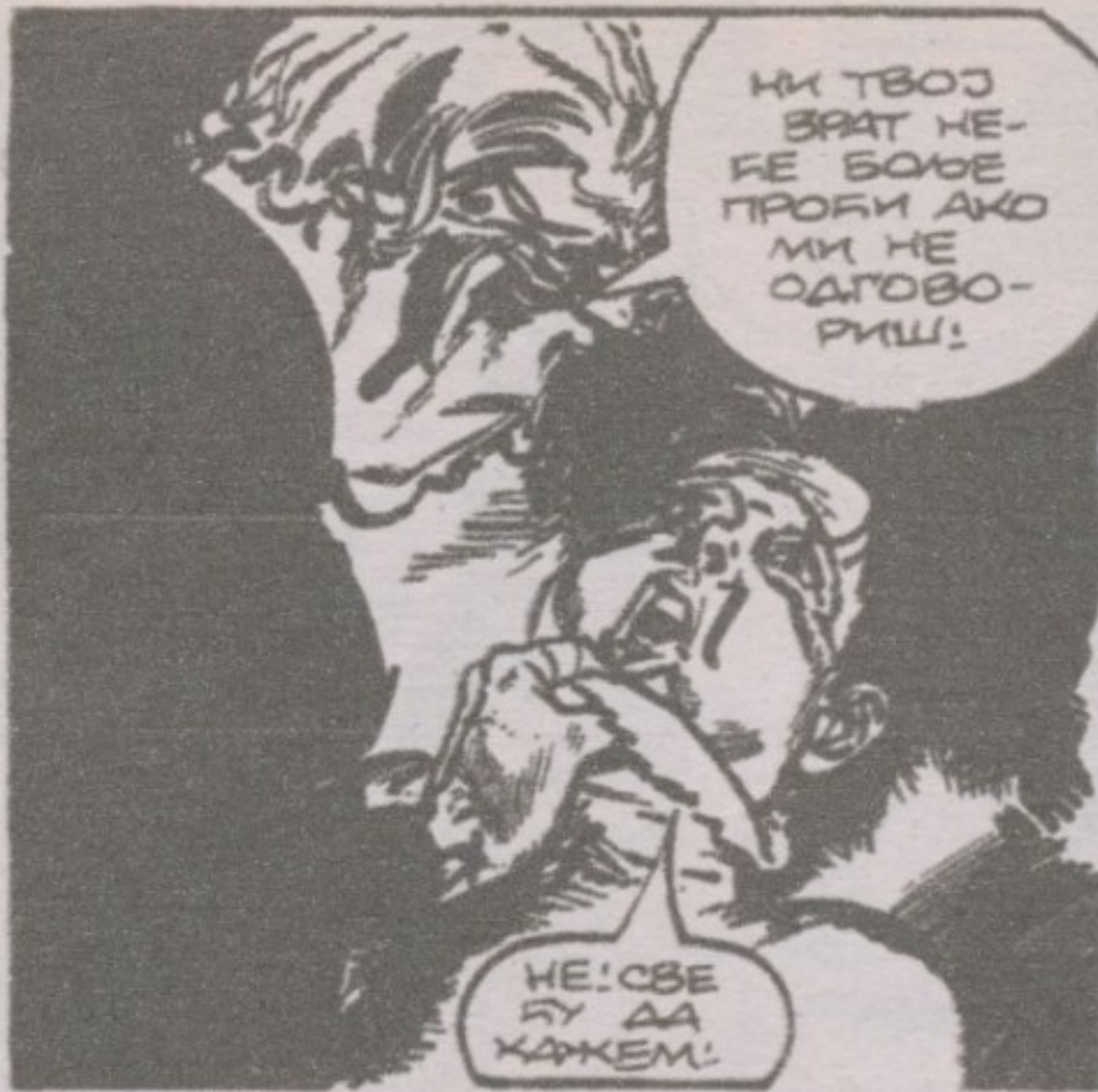

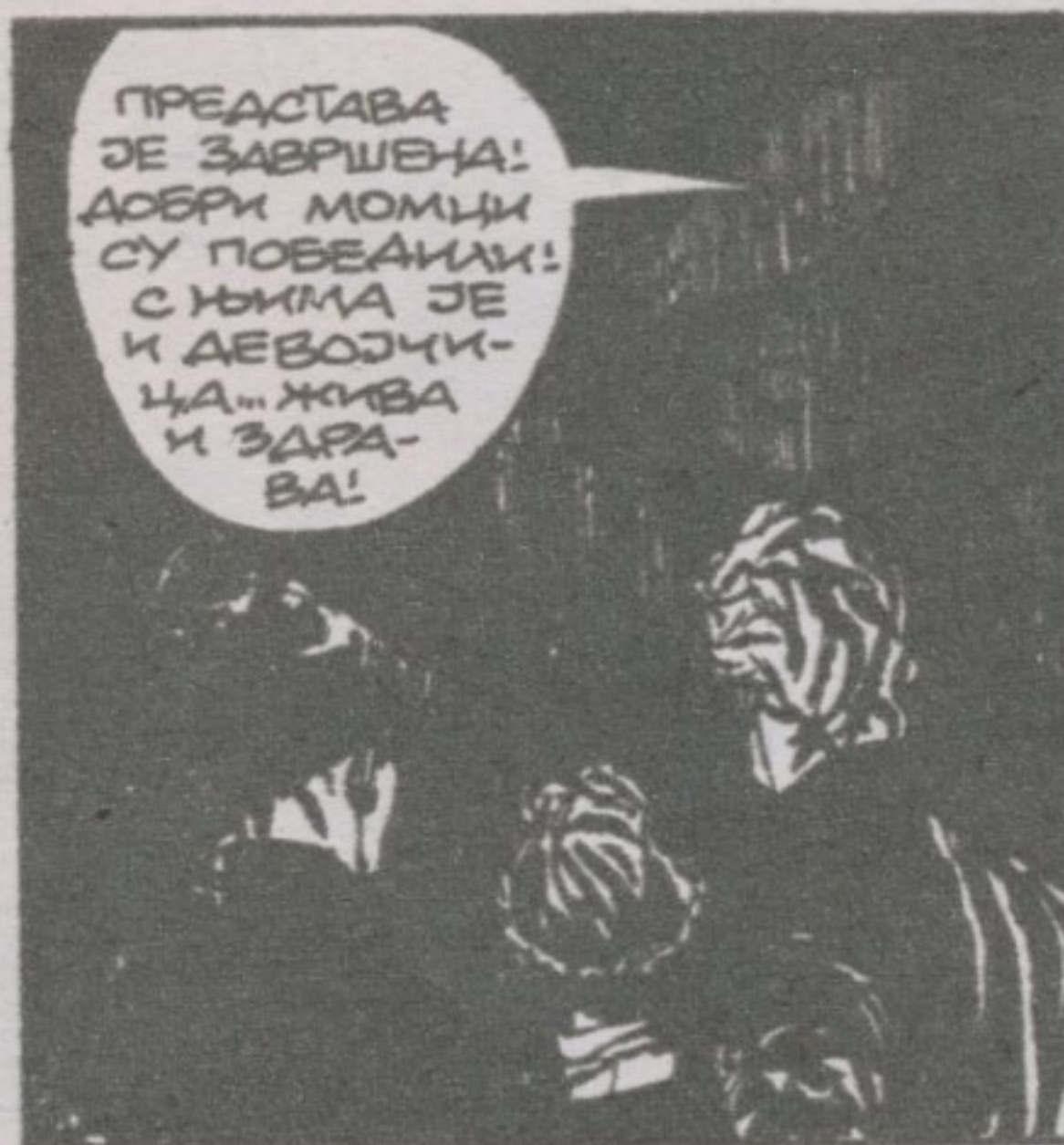
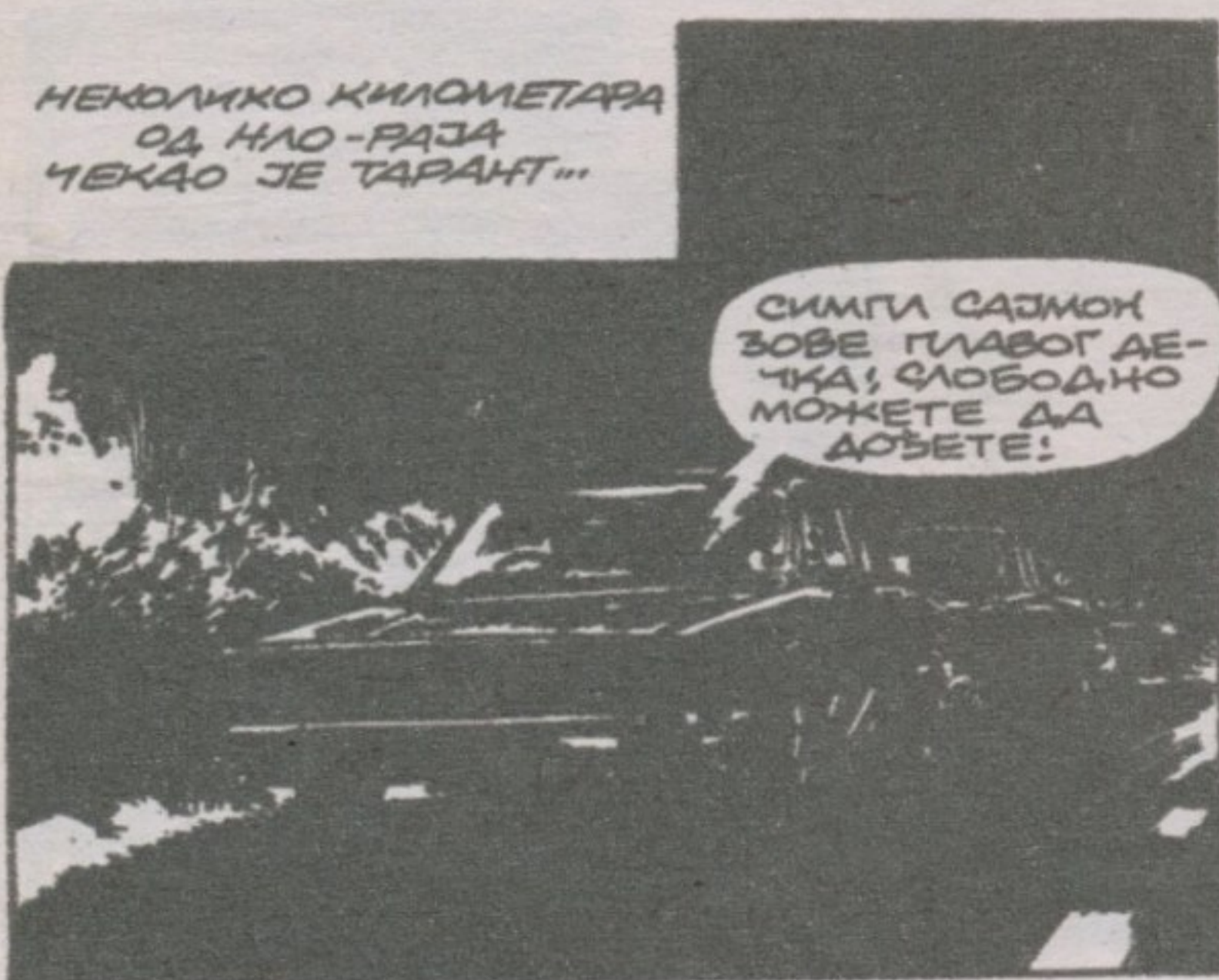
ТАКО!
САД СИ
БЕЗБЕДНА!

ТИ
ЉУДИ...

НЕ
ГЛЕДАЈ,
ЉУДИ...
ТРЕБА ДА
ТИ ОСЛО-
БОДИМ
РУКЕ!
ИМАМ
НОЖИ...

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

КУ-КУ x 561!

Роман Пјекарски из британске покрајине Чешир опчињен је сатовима с кукавицом. Успео је да сакупи тачно 561 и постигао рекорд – његова колекција сатова с кукавицом највећа је на свету. Своје часовнике господин Пјекарски излаже у истоименом музеју у свом месту, али – има он и једну невољу. То је померање казаљки за један сат напред и назад, што, као и ми, мора да уради два пута годишње. Тих дана четрдесет деветогодишњи Пјекарски понекад се запита шта му је све то требало, јер проведе по 12 сати ручно мењајући време на сваком од 561 часовника, али кад се из њих огласе кукавице – умор зачас ишчили ■

МАРАТОН У САХАРИ

Сахара је за многе последње место где би пожелели да кроче. У ово доба године дневна температура тамо прелази 50 степени. Али, 630 људи из 30 земаља недавно је учествовало у седмодневном маратону преко Сахаре претрчавши 230 километара.

Такмичари крећу из шатора у Варзазату, у јужном Мароку, и сваког дана треба да превале између 30 и 40 километара. Четврти дан маратона је најгори, тада се трчи 71 километар. Ноћу се одмарају такође у шаторима које обезбеђују организатори маратона. Сем шатора, организатори им обезбеђују још само воду и медицинску негу, све остало морају да носе са собом, укључујући сигналне ракете, храну и противотров од змијских уједа. Недаће које их чекају током трке су пустињске олује, пливови, дехидрација, изнуреност...

Приходи од ове трке иду у добротворне сврхе, као помоћ деци Африке, али шта још, осим те племените жеље, подстиче шест стотина људи да се до крајњих граница исцрпљују недељу дана? Неки међу њима објаснили су да је реч о јединственом искуству, упознавању лепота пустиње, промени боје неба, суочавању са самим собом у самоћи маратонске трке, пријатељству и заједништву које завлада између такмичара, бекству од стресова неизбежних у савременом животу... Многи од њих наћи ће се у Сахари и следеће године ■

Н. В.

ДВОГЛАВА ЗМИЈА

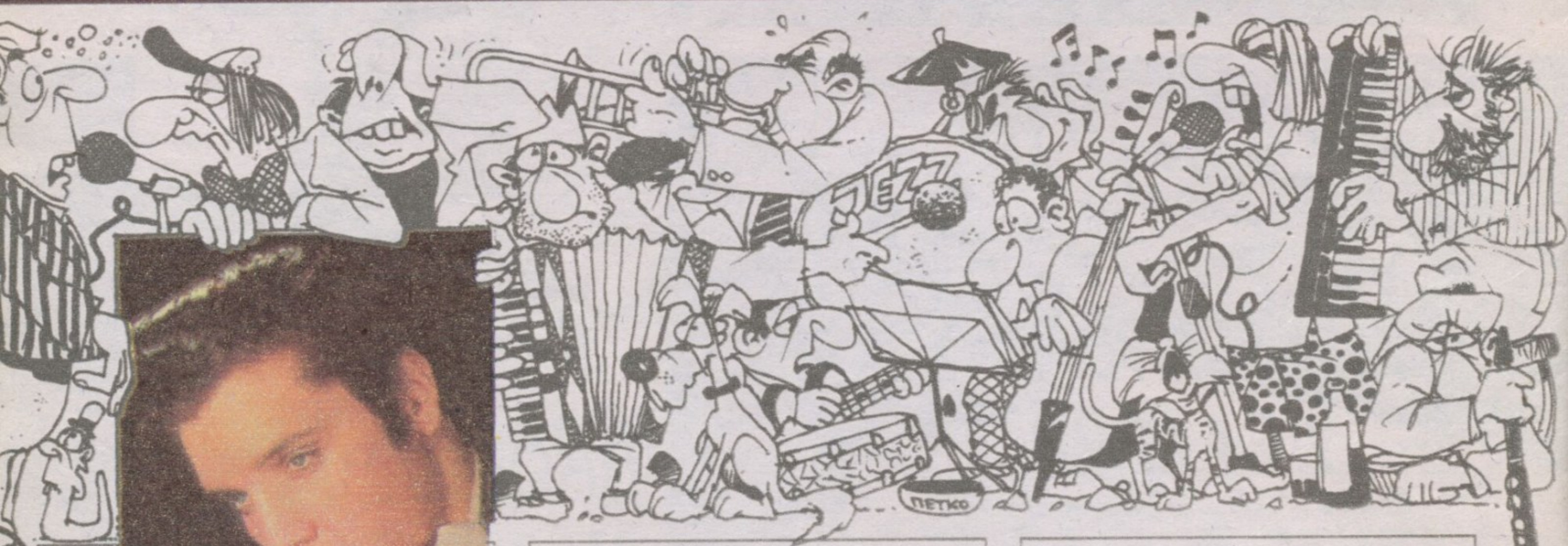
Научници на универзитету у венецуеланском граду Валенсији проучавају необичну змију на коју је набасао сељак из околине. Змија има око девет месеци, дугачка је 25 центиметара и има две главе које са два пара очију радознано гледају свет око себе, палацају језицима свака за себе и имају препознатљиве очњаке који нису отровни. Главе се померају и једу независно једна од друге, чак се и свађају око хране и уједају. Да ли је једна развијенија од друге тек треба да се утврди, као и то да ли змија има и двоструке органе за пробаву. Научници из других делова света позвани да учествују у истраживањима кажу да двоглаве змије јесу реткост, али су се и раније појављивале, посебно у Хондурасу и Аргентини ■

КО СЛУША

ЗАБАВНИК

ТАЈ И ЗНА

1.

Како се звао први велики хит некрунисаног краља рокенрола Елвиса Прислија?

А: „That's All Right Mama“

Б: „Heartbreak Hotel“

В: „Hound Dog“

2.

Која је позната рок група обрадила главну музичку тему за филм „Немогућа мисија 2“?

А: „Metallica“

Б: „U2“

В: „Limp Blitzkit“

3.

Група „Кристали“ је из...

А: Суботице

Б: Бечеја

В: Зрењанина

4. Како је право име британског диск-џокеја и композитора широм света познатог под псеудонимом Fat BoŰ Slim?

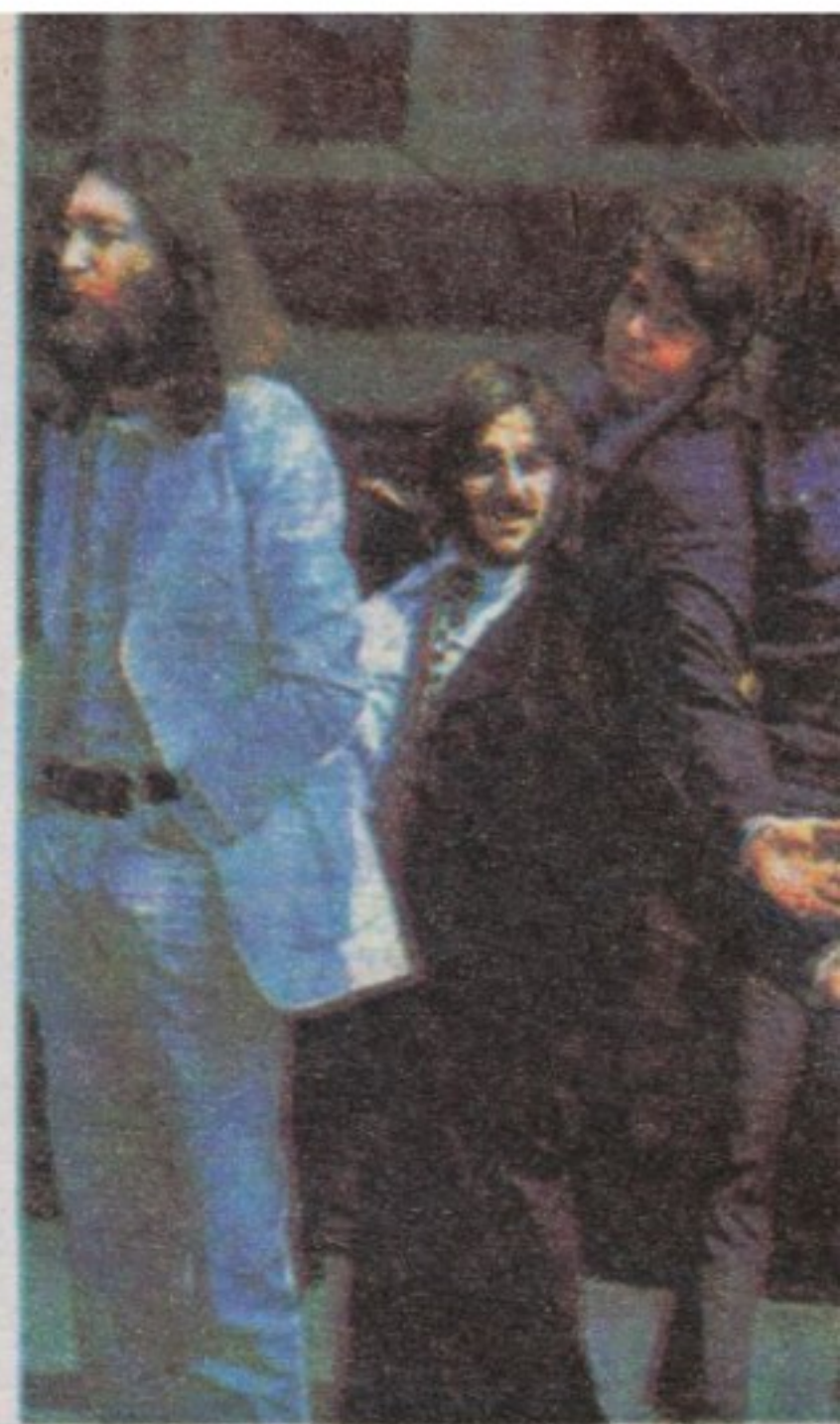
- А: Џони Мар
- Б: Џо Страмер
- В: Норман Кук

5. На најновијем CD-у новосадске групе „Love Hunters“ у једној нумери коришћени су стихови које је некада давно написао:

- А: Шарл Бодлер
- Б: Вилијем Шекспир
- В: Вилијем Блејк

6. Које су године славни „Битлси“ снимили свој последњи заједнички албум?

- А: 1969.
- Б: 1970.
- В: 1971.

7. Београдска група „Јарболи“ обрадила је и објавила на CD-у (компилацији) „Корак напред, два корака назад“ песму „Ђаволи“ коју је некада певао:

- А: Ђорђе Марјановић
- Б: Мики Јевремовић
- В: Златко Голубовић

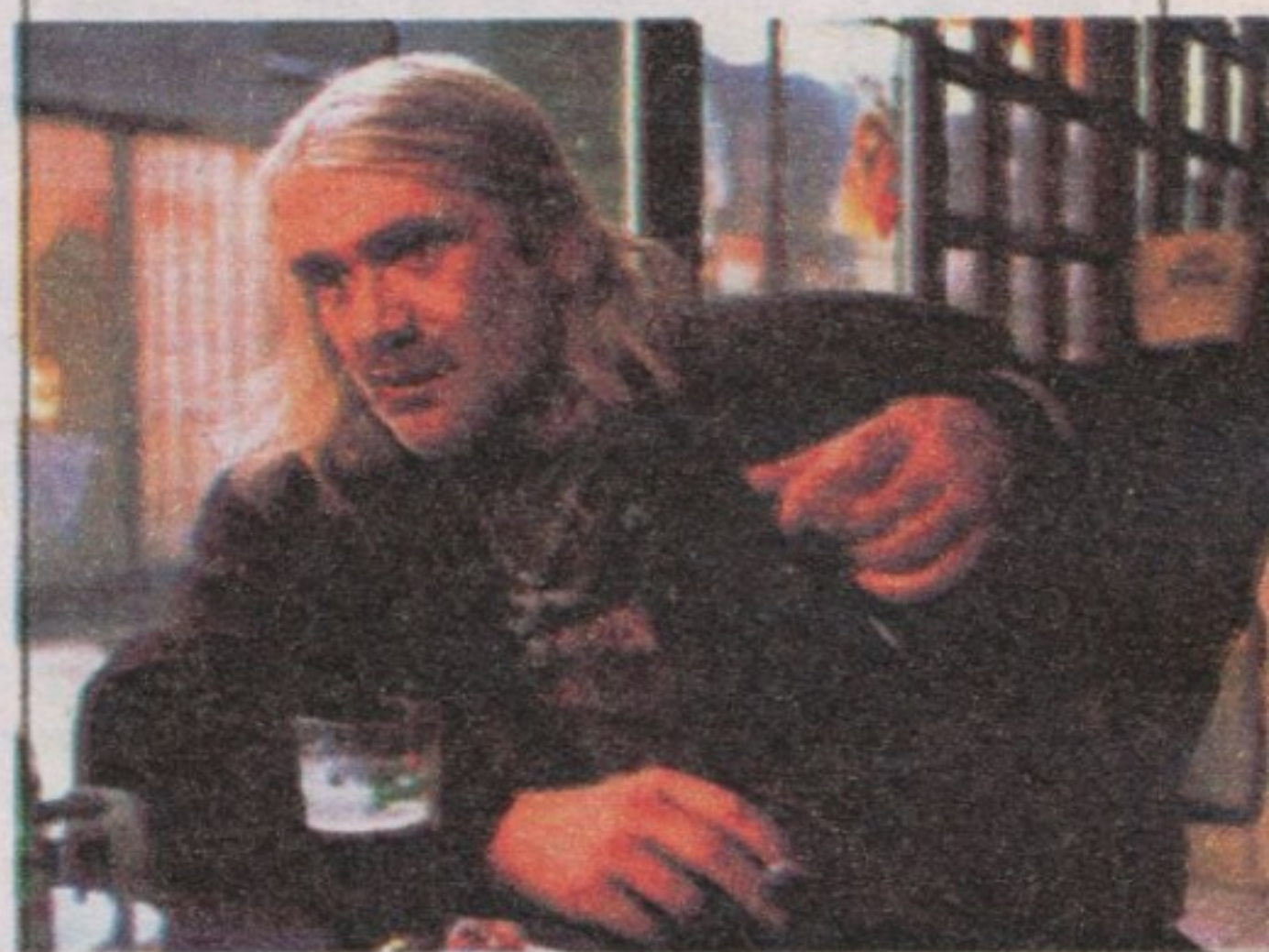
8. Колико је албума (компакт-дискова) до сада објавила поп звезда Бритни Спирс?

- А: Два
- Б: Три
- В: Четири

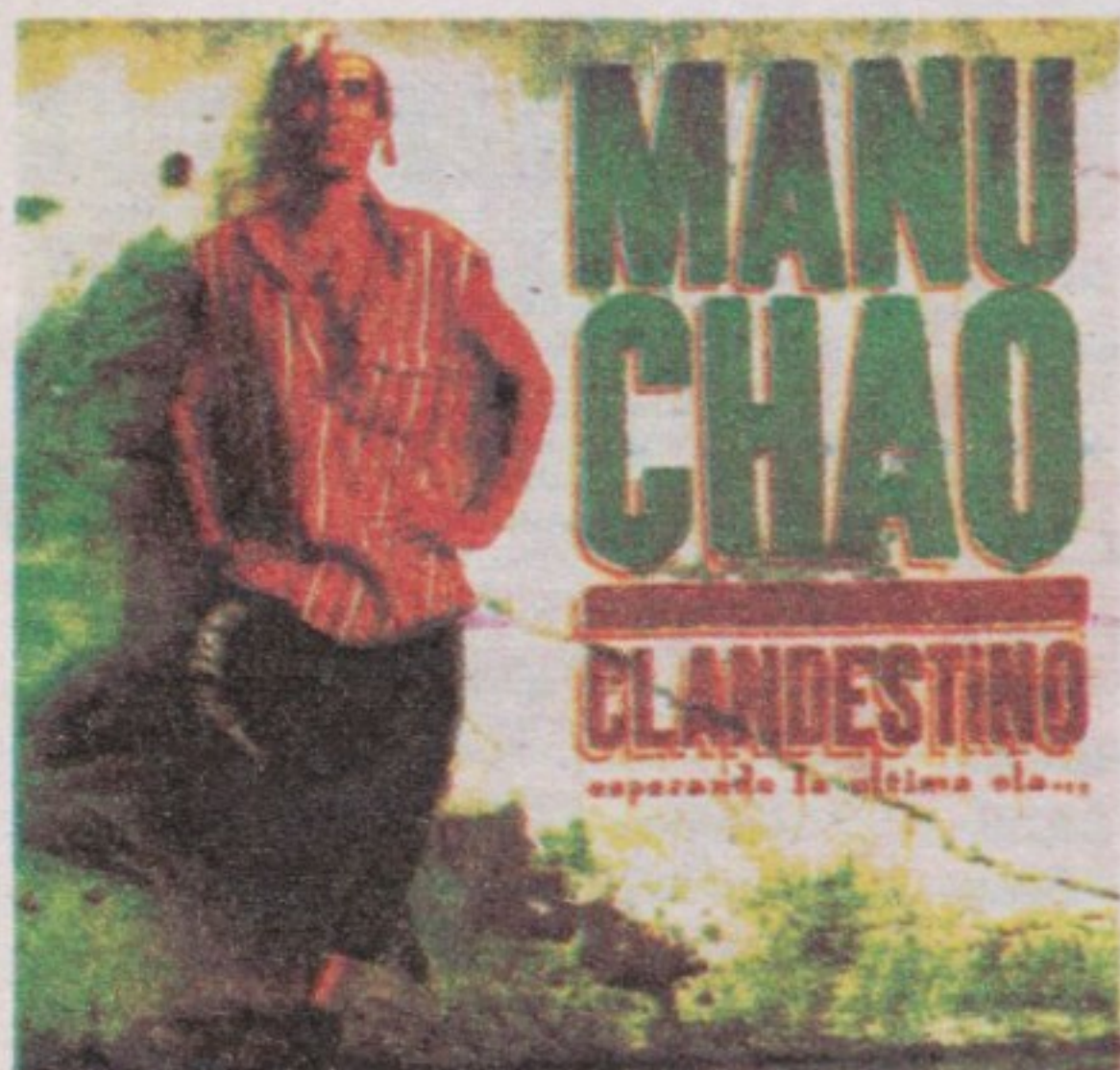
9. Бора Ђорђевић је пре „Рибље чорбе“ певао и свирао у групи:

- А: „Лутајућа срца“
- Б: „Црни бисери“
- В: „Сунцокрети“

11. Како се звала група чији је вођа био Ману Чао пре него што је започео самосталну музичку каријеру?

- А: „The Pogues“
- Б: „The Ramones“
- В: „Mano Negra“

10. Група „Gorillaz“

имала је за протеклих годину дана неколико великих хитова. Један од њих назван је по чувеном филмском глумцу и редитељу. Како се зове та песма?
А: „Харисон Форд“ Б: „Клинт Иствуд“ В: „Роберт де Ниро“

12. У филму „Ђавољи адвокат“ Тејлора Хекфорда, у ком главне улоге тумаче Ал Паџино и Кијану Ривс, коришћена је једна чувена песма „Ролингстонса“. О којој је песми реч?

- А: „SŰmpathŰ For the Devil“
- Б: „19th Nervous Breakdown“
- В: „Paint It Black“

13. Како се звао први хит београдске групе „Фамилија“?

- А: „Балтазар“
- Б: „Јин и Јанг“
- В: „Брате Мурате“

14. У којој је познатој британској поп групи Роби Вилијамс почео каријеру?

- А: „Pulp“
- Б: „Blur“
- В: „Take That“

15. Како се звао за сада последњи CD београдске групе „DarkPood Dub“?

- А: „Електромагнет“
- Б: „Електропионир“
- В: „Електроника“

Само Београђани у годинама сећају се старог Мостара за који се говорило да дели варош од шумовитих површина Сењака, Топчидера и Кошутњака. Мостар је збрисан са лица земље да би на том простору била подигнута значајна саобраћајница – Мостарска петља.

За разлику од окретнице на Славији, архитекте Бранислав Јовин и Јован Катанић понудили су 1960. године разводну саобраћајницу у четири нивоа: за Београд несвакидашња, величанствена али наизглед неисплатива јер је у то време Београд имао око 26.000 возила. Премало за тако скупу саобраћајницу.

Због места на ком је подигнута названа је Мостарска петља, а настала је на траси улица Кнеза Милоша – Војводе Путника чију је важност истакао још Никола Добровић.

Радови су започети 1967. године, а свечано пуштање у саобраћај обавио је 10. децембра 1970. године председник Тито.

Било је то саобраћајно чудо какво Београд још није видео!

Из времена када је Мостарска петља грађена упамћена је и једна занимљивост. Тадашњи председник Скупштине града Бранко Пешић са пројектантима је посетио функционера Едварда Кардеља и затражио додатни новац за трошкове градње. Кардељ је невољно пристао, радило се о милионима... Задовољно напуштајући Кардељев кабинет, Пешић, вечити борац за Београд, окренуо се пројектантима „петље“ Јовину и Катанићу и озбиљно рекао:

– Тамо, на оном брегу Гутридесет два

беревцу подигните три бандере: две за вас и једну за мене! Ту ћемо сва тројица да се обесимо ако радови не успеју!

Тако је нестао стари Мостар.

Ћуприја преко потока

Ако сте некада желели у Топчидер, морали сте преко Мостара. До Кошутњака исто тако. На савска купалишта „Железничар“ и „Шест топола“ на месту данашњег Сајмишта опет се ишло преко Мостара. О Обреновцу не треба ни говорити! Од Мостара је водила и такозвана – Савска алеја.

Београдски Мостар урбанистички није био најсрећније решење, а настављивали су га радници за послени у нашим првим што мањим што већим фабрикама расутим по околним улицама.

Назив Мостар добио је по дрвеном мосту преко Мокролушког потока који је текао некадашњим „нишким путем“ поред „Бипове“ пиваре и утицао у бару Венецију. Мост је спајао данашњу Улицу кнеза Милоша са Улицом војводе Путника.

Ниже „Бипове“ пиваре била је Булина воденица, која је касније прешла у руке Писар-Лазе кога смо већ помињали, потом је њен власник Сретен Л. Поповић, Лазин син. Власници су се мењали, остале су развалине, па су и оне нестале.

Коначни изглед Мостар је добио између два светска рата мада су основни обриси настали уочи Првог светског рата.

Била је то кружна раскрсница у коју су се уливале улице Кнеза Милоша (ко-

МОСТАР

Иако је био значајан део старог Београда, а носио је име као и познати херцеговачки град, од њега није остало готово ништа препознатљиво осим назива – Мостарска петља

јом је пристизао и највећи саобраћај), Савска (последњатна Улица Слободана Пенезића Крцуна) у коју се у близини Мостара уливала Сарајевска јер се испред ње налазила препрека, паркић који и данас постоји. Према Топчидерској звезди водила је Улица војводе Путника. Тим трима улицама придруживала се Улица Франше д'Епереа која је у мостарску окретницу утицала садашњим нишким путем. Значајна је била и пета улица која је полазила од мостарске окретнице као самостална, а чинило се да је наставак Улице кнеза Милоша. Та и те како важна улица називала се од 1896. до 1930. године Топчидерски друм, а од 1930. године мења име у Булевар војводе Мишића.

Са окретницом засађеном цвећем и пет улица које су се сливале у њу, Мостар је, у ствари, био раскрсница звездастог типа и саобраћајна жила куцави-

ца без које Београд није могао.

Најсиромашнија је била Улица Франше д'Епереа. Провлачила се између два сиротињска насеља: Јатаган-мале и Прокопа. Београђани су је помињали само кад су морали.

Улица војводе Путника (име је добила 1930. године) с дрворедом на обе стране који се протезао све до Кошутњака, остављала је веома леп утисак. Остала је у памћењу Београђана који су туда ишли на излете у Топчидер и Кошутњак. Тик уз данашњу „Бипову“, а некадашњу „Вајфертову“ пивару, налазила се сјајна летња башта „Смутековац“ коју је држао извесни Чех Смутек. Ту се пило најбоље пиво у криглама!

„Код лепог изгледа“

Улица кнеза Милоша била је спона између слабо насељеног Сењака и Топчидерског брда и радничког Мостара у подножју са центром вароши. Поред коловоза, улица је с једне и друге стране имала тротуар за пешаке, а између коловозног ивичњака и тротуара налазио се део присутуциним каменом којим се кретао трамвај. Тако су трамваји превозили путнике левом и десном страном коловоза, да би се, кад обиђу окретницу (острвце) код Мостара спајали у двоструки упоредни колосек који је даље водио до Топчидера, а после Другог светског рата и до Раковице. Иначе, трамвај за Топчидер пола-

Мостар, гледан из правца Улице кнеза Милоша. Димњак припада парном млину који су 1902. године заједничким новцем подигли београдски пекари. До млина се налазила чувена фабрика металне галантерије Ранка Гођевића. Испред димњака види се кафана „Велики Мостар“, а у даљини Булевар војводе Мишића. Снимак је начињен 1965. године ■

зио је са Славије и носио је ознаку 3. Била је то чувена „тројка“!

На брегу Губеревац, стотинак метара испред Мостара, на левој страни улице налазила се душевна болница, а недалеко од ње кафана „Код лепог изгледа“. У новије време све је то порушено и на том месту подигнута је зграда Републичког министарства унутрашњих послова.

Најзанимљивија улица на простору Мостара свакако је био Булевар војводе Мишића. Са десне стране, идући према Топчидеру, били су дрвореди топола због којих је цела улица извесно време називана Савска алеја.

Ако бисмо пошли десном страном улице где се Савска уливала у Булевар војводе Мишића, прва зграда припадала је Дуванском монополу, или фабрици дувана. Ту су се производеле цигарете све до 1918. године када је од аустријског бомбардовања зграда

уништена, а машине Монопола пресељене у Ниш. Од њих је касније настала Дуванска индустрија Ниш.

До Монопола су касније подигнуте такозване железничке зграде у којима су станове добили железничари запослени на ранжирној станици тик иза зграда где је некада била бара Венеција, касније исушена да би направила место железничким колосецима који су водили према југу! Београђани су те зграде називали – железничка колонија.

Бившина воденица

До железничке колоније, на месту где се данас улази у Сајмиште, простирала се Вапина фабрика хартије, највећа на Балкану. Даље, све до Аде Циганлије расле су тополе, због којих је цела улица повремено називана Савска алеја. На месту где се Топчидерска река уливала у Саву налазило се пристаниште. Ту су се 25. јануара 1859. године паробродом „Атина“ довели из изгнан-

ства кнез Милош и његов син Михаило Обреновић.

Супротна страна Булевара војводе Мишића, она која води према Мостару, започињала је трошном механом, више свратиштем, која је носила назив – „Господарска механа“. Тридесетих година преко пута механе, где се сада улази у Аду Циганлију, била је скела за извоз свиња у Аустрију. Уз механу је постојала учерица која је служила као царинарница. Недалеко од „Господарске механе“ налазила се Ђорићева фабрика боја, а нешто даље Бајлонијев парни млин. Млин је раније припадао кнезу Александру Карађорђевићу, али када му га је власт одузела, као уосталом и сву имовину, Бајлони је купио млин и унапредио га. Пошто је млин првобитно припадао бившем владару, а његово име није смело да се помиње, народ је овај млин у шали називао – бившина воденица!

У продужетку улице низали су се кућерци а у ни-

зу приземних зграда од садашњег „Бигза“ до кафане „Велики Мостар“ трговци су држали радње. Државна штампарија, велика зграда „Бигза“, подигнута је уочи Другог светског рата по пројекту архитекте Драгише Брашована.

У близини Државног монопола налазила се трошарина (ћерам), па ко у варош унесе намирнице за исхрану фукаре (Србина), плаћао је пет пара од товара. За кола дрва давало се дрво, а од кола сена мало сена.

Најважније место на самој окретници заузимао је кафана „Велики Мостар“. Изгледом није привлачила, али је увек била пуна. Изнад ње, педесетак метара уз Улицу војводе Путника, постојала је и кафана „Мали Мостар“. Назив је добила због мањег простора а и значаја.

Мостар никада није био толико омиљен колико је Београђанима био значајан део града ■

Миленко Тодоровић

тридесет три

РАТ МЕЂУ ЗВЕЗДАМА

(*Star Wars: Galactic Battlegrounds*)

Ова играца је једно од бољих остварења „Лукас артса“. Игра је рађена на основу сва четири дела чувене Лукасове филмске саре о ратовима звезда („A New Hope“, „The Empire Strikes Back“, „The Return of the Jedi“, „The Phantom Menace“). Ова стратешка игра веома подсећа на игрицу „Age of Empires“ зато што користи потпуно исти engine.

Графика је добра за real time стратегију, а ни звук није лош мада после извесног времена досади. Од сила, на располагању ће вам бити: Galactic Empire, Rebel Alliance, Wookie, Gungan, Royal Naboo и Trade Federation.

Ко воли RTS (real time strategy) и „Ратове звезда“, нека изволи.

Жанр: RTS
Оцена: 77%
ВИП

ЗМАЈЕВ УСВОЈЕНИК

(*Goraul*)

„Горасул“ је једна од најновијих FRP (Fantastic Role Playing) авантура. То су најчешће врло занимљиве приче, у којима су главни јунаци костури, зомбији, мумије...

У земљи Горасул једна несрећна мајка оставила је своју тешко болесну бебу (по имену Росзондас) на прагу колибе у којој је живео змај. Змај је прихватио дечака и лечио га. Штавише, док је Росзондас растао уз змаја, открио је да му је овај подарио неке од својих чаробних моћи. А те моћи он користи да победи живе костуре који су се одједном створили у земљи Гора-

сул... Али, док је уништавао костуре, неко га је слеђа пробо копљем... После неколико година Росзондас васкрсава не знајући ни ко је ни шта је. Тек кроз игру то ће бити постепено откривано.

Главни мени игрице лепо је урађен, осим што један досадни глас стално причава историју Горасула.

Имате прилику да бирате три врсте игре: „крволочну“ (пуно крви без икаквог разлога и исхода), „нормалну“ (мало крви и помало истраживања) и „истраживачку“ (само истраживање). Графика је слична као и у већини FRP авантура (видите јунака и

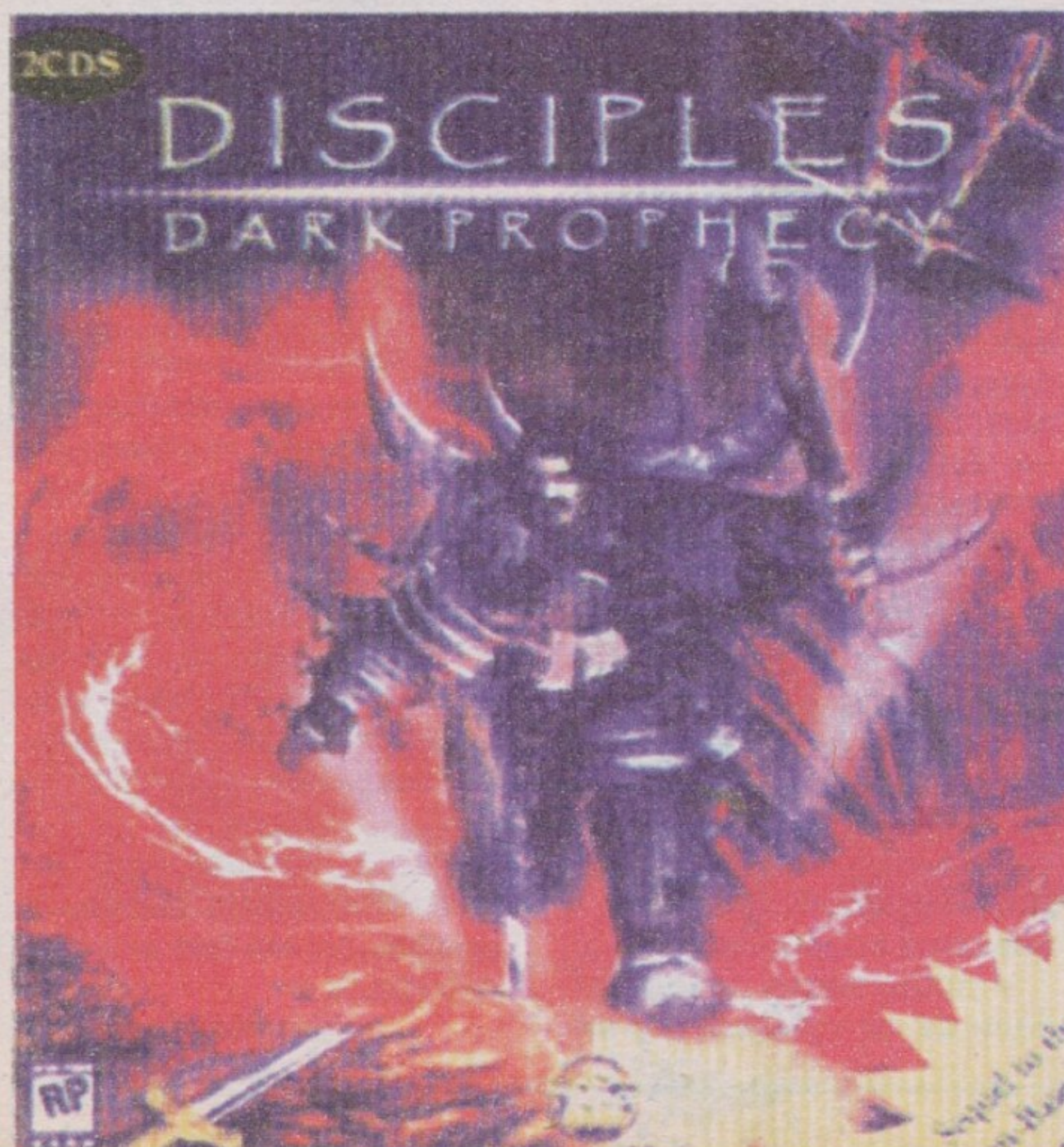

управљате га мишем). Музика је једнолична мада на махове застрашујућа.

Жанр: FRP

Оцена: 78%
Препорука: P II 400 Mhz
128 Mb ram 1,2 Gb хард диска

ВИП

МРАЧНА ПРОРОЧАНСТВА

„Disciples II: Dark Prophecy“

Компјутерска фирма Strategy First недавно је објавила нову стратегију „Disciples II – Dark Prophecy“. Role Playing Game игре (или како их ми зовемо – стратегије) најчешће нису могле да се „похвале“ неком изузетном графиком, али са „Disciples II“ то није случај.

Игра изгледа веома добро, пре свега због великог броја брижљиво урађених детаља. Већ на почетку играч бира да ли ће припадати демонима, патуљцима, вилењацима или некаквим накрмансерима (који, опет, могу бити костури, зомбији, вештице...). Треба имати у виду да су демони у сталном рату са свима јер желе да освоје свет тако да ће често основни циљ мисије бити да их играч заустави. Борбе су помало необично осмишљене будући да играч може да се бори само против оних непријатеља који му се налазе у домету. Дакле, нема померања с места, све је статично. Кретање по мапи један је од слабијих елемената игре: са максималних тридесет поена једва да ћете успети да се померите с места.

Звук је солидно урађен, а солидно је и оцена за игру у целини.

Жанр: RPG стратегија

Оцена: 80%

Препорука: P II 500 Mhz 128 Mb RAM 3D 16 Mb

ПАКЛЕНИ ОГЊ

Исак Асимов

Илустровао Алекса Гајић

Међу шачицом присутних научника, неколицином официра, конгресмена и новинара узбуђење је било све веће.

Алвин Хорнер, дописник вашингтонског „Континентал преса“, нашао се поред Џозефа Винсенса из Лос Аламоса и заподео с њим разговор.

– Сад ћемо свакако нешто научити!

Винсенсо је гледао у њега кроз наочаре и само је промрмљао:

– Па, не баш нешто значајно.

Хорнер се намрштио. То чему су присуствовали било је суперуспорено приказивање снимка последње атомске експлозије. Помоћу трик-сочива која су мењала правац поларизације на свакој појединој сличици тренутак експлозије биће подељен на милијарде секунди. Јуче је атомска бомба бачена, а данас је требало да ти снимци пруже подробну слику свих фаза експлозије.

– Мислите да приказивање неће успети?

Винсенсо је изгледао потиштен.

– Успеће! Пробе су биле у реду. Али, то није ни важно!

– А шта је онда важно?

– То да су те бомбе смртоносне играчке. Изгледа да ми то не желимо да схватимо. Погледајте ове око нас. Сви су узбуђени и напети, али нису уплашени.

– Сви су свесни опасности и боје се, – рекао је репортер.

– Недовољно! – успротивио се научник. – Знам људе који су посматрали како таква бомба претвара острва у прах, а затим су мирно отишли кући на спавање. Људи су такви. Хиљадама година паклени огањ указује нам се пред очима, а све то није оставило ни трага у мислима људи.

– Паклени огањ? Зар сте побожни?

– Оно што су јуче видели био је паклени огањ. Таква атомска експлозија паклени је огањ, и то у дословном смислу.

Новинару је већ било доста. Устао је и променио место, али је ипак почео с неком нелагодношћу да посматра људе око себе. Зар ниједан није уплашен? Бо-

ји ли се ико пакленог огња? Није имао такав утисак.

Светлост се угасила и неко је укључио пројектор. Високо постоље бомби видело се на екрану. Просторијом је завладао мук.

Онда се на врху торња појавила кап светлости. Блештава пламтећа тачка полако се претворила у мрљу видно се заобљавајући, да би се најзад развила у овални облик.

Један човек је крикнуо, затим и други. После жагора уплашених људи завладала је ледена тишина. Хорнер је у ваздуху могао да намирише ужас, да окуси страх у сопственим устима, у сопственој слеђеној крви.

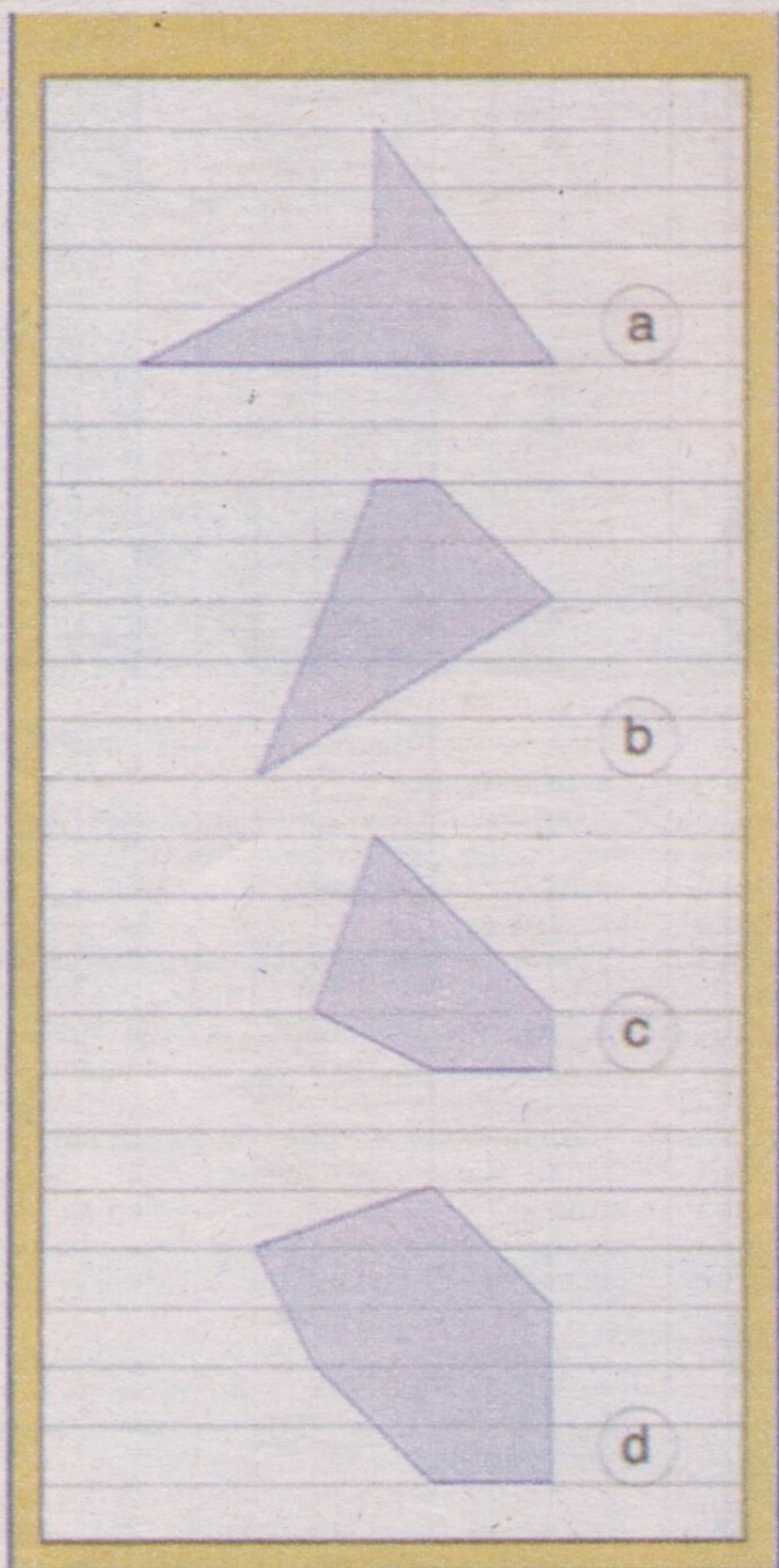
Из округле муње бризнули су ватрени израштаји и све се за тренутак зауставило пре но што се преко екрана разлила блештава, безоблична светлост.

У том тренутку на лопти су се указале две црне тачке – очи, тамне линије високо извијених обрва, пакосно исцерена уста и у сјају пакленог огња – рогови ■

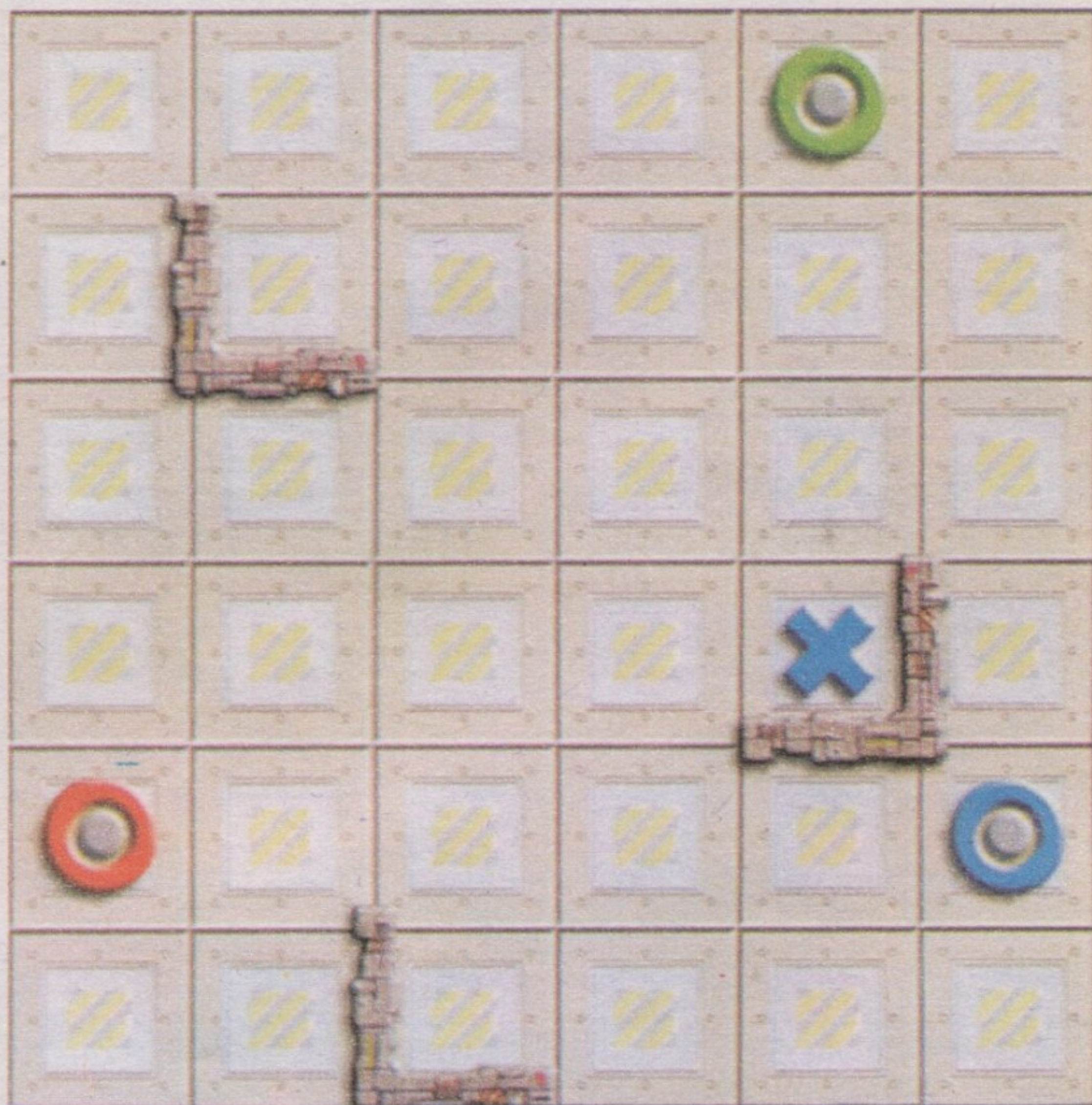
Необичне плочице

Један произвођач керамичких плочица досетио се како да привуче пажњу купаца, па је направио четири врсте подних плочица необичних облика. Међутим, испоставило се да је једна врста неупотребљива будући да никако не успева да се уклопи и тако прекрије површину пода. Који је то облик плочица од попуњена четири? ■

Трка робота

Како до плавог робота (који је представљен као плави кружић) може да стигне његов помоћник, плави знак „икс“, и то с најмањим бројем потеза? Са сваким потезом један робот по вашем избору креће се право према северу, западу, југу или истоку све док не наиђе на препреку, зид или другог робота. Ево примера како стићи до плавог робота: црвени на – север; црвени на – исток; зелени на – југ; зелени на – запад; плави на – север; плави на – запад; плави на – југ. То је седам потеза. А могуће је стићи до циља и у пет потеза. Којих? ■

Тајанствени број

Постоји двоцифрени број који се добија када се збиру његове две цифре дода број који дају његове обрнуте цифре. Који је то број? ■

Телефонски позив

Секретарица Зорица вредно бележи све поруке које стижу у редакцију. Када је Петар јуче дошао на посао, она га је одмах обавестила о позиву. Зорица је саопштила:

„Звала те једна жена и замолила да јој се одмах јавиш. Рекла је како отац њене кћерке јесте син твог оца, али на моје питање дали је она твоја снаха, одговорила је негативно. Ко је та жена?“ ■

Уочите разлике

Ова два цртежа само на први поглед су иста. Међутим, постоји чак десет различитих детаља, додуше савим малих. Да ли сте их уочили? ■

Коцке близнакиње

Од понуђених шест фигура две су истоветне, само што су окренуте у различитом смеру. Да ли знате које? ■

Решења на страни 53

Математичке операције

	X	2	-		=	3
+		:		+		
	-		-		=	3
:		+		:		
	+		-		=	3
=		=		=		
3		3		3		

Унесите бројеве који недостају имајући у виду математичке операције. Резултат увек треба да буде 3 без обзира да ли рачунате усправно или водоравно ■

Радио
ПОЛИТИКА

(У сарадњи са Round Records-ом и IPS-ом)

Бр. 45/18

ЛИСТА ИНОСТРАНИХ СИНГЛОВА

(4-11.5.2002.)

1. (5) + US3 – Get Out (3)
2. (1) + SHERYL CROW
– Soak Up The Sun (4)
3. (8) + OASIS – The Times (2)
4. (7) + THE CHEMICAL BROTHERS
– The Test (5)
5. (4) + P.O.D. – Youth Of The Nation (4)
6. (3) + GARBAGE – Breaking Up The Girl (6)
7. (9) + MODJO – No More Tears (5)
8. (2) + MARILYN MANSON
– Tainted Love (7)
9. (-) + ALANIS MORISSETTE
– Precious Illusions (1)
10. (11) + FOO FIGHTERS – The One (3)
11. (12) + PULP – Bad Cover Version (4)
12. (14) + WEEZER – Dope Nose (2)
13. (6) + THE DANDY WARHOLS
– Get Off (10)
14. (-) + GODSMACK – I Stand Alone (1)
15. (20) + KORN – Here To Stay (2)
16. (10) + KOSHEEN – Hungry (6)
17. (-) + THE WHITE STRIPES
– Fell In Love With A Girl (1)
18. (19) + IRON MAIDEN
– Run To The Hills (live) (3)
19. (16) + TRAVIS – Flowers In The Window (6)
20. (15) + ANASTACIA – 1 Day In Your Life (7)
21. (17) + MOS DEF & MASSIVE ATTACK
– I Against I (5)
22. (13) + JEWEL – Standing Still (8)
23. (18) + PET SHOP BOYS – Home & Dry (7)
23. (22) + MICK JAGGER
– Visions Of Paradise (9)

Испали:

GEORGE MICHAEL – Freeek! (7)

THE CHARLATANS

– You're So Pretty, We're So Pretty (7)

HEATHER NOVA – Virus Of The Mind (8)

Листу уређује и води Ах-Неша.

ЛИСТА СИНГЛОВА ДОМАЋИХ

1. (1) + VROOOM – Undersense (3)
2. (-) + DOGHOUSE – My Sorrow (1)
3. (2) + RARE – Blacksun Rising (5)
4. (4) + HAVANA WHISPER – Zig-Zag Jack (4)
5. (5) + ЈАРБОЛИ – Dn-Tn (2)
6. (3) + ОБОЈЕНИ ПРОГРАМ
– Кад се неко нечем добром нада (7)
7. (6) + EYEBURN – Foundation (11)

Испали:

ПРВИ ПУТ – Ко је то (5)

Листу уређују и воде:

Зорица Бајић и Давид Вартабедијан.

Тонски реализатор DJ Данијел.

Мини топ-листе на 105,2 и 91,5 MHz

сваког дана од 18.30 до 19.00

(live, независна, рок, гар,
алтерготик, reggae, ретро)

О БИЉКАМА И ЖИВОТИЊАМА

Нарцис и Ехо

Пелепи младић Нарцис био је син нимфе Лириопе и речног бога Кефиса. Још док је био дете, његова мајка је тражила савет од знаменитог слепог пророка Тирезије који је предсказао: „Нарцис ће доживети дубоку старост под условом да никада не упозна себе.“ Ово је звучало нејасно и загонетно, али су пророчанства таква најчешће и била.

Многе су се лепотице заљубљивале у Нарциса, још од његове најраније младости, али он је све њих одби-

Тешко да ћете се, кад помиришете букет зумбула, сетити спартанског принца Хијакинта или трачанске принцезе Филиде док уживате у колачима од бадема. Каква веза постоји између њих? Иста као и између прелепе нимфе Минте и чаја од нане који можда управо пијуцкате

јао и избегавао. Противречна су била мишљења о томе да ли то чини из охолости и уображености или зато што је у суштини био бо-

јажљив и повучен младић који је сам лутао пољима и шумама и заправо био престрашен од дружења са девојкама и младићима.

Обични нарцис или *Narcissus poeticus*, зељаста биљка која има подземну луковичу и леп мирисни цвет

Ехо и Нарцис, француског сликара Николе Пусена. Призор ове слике последњи су тренуци нимфе Ехо, која постаје сенка и самољубивог Нарциса кога ће богови, сваког часа, претворити у цвет.

У то време живела је нимфа Ехо која се замерила богињи Хери јер јој је причала дуге приче које су је успавале, што је искористио Зевс да се, неометан од љубоморне жене, проводи са планинским нимфама. Херина казна била је окрутна. Учинила је да Ехо изгуби способност да изражава своје мисли и све што је могла да говори било је понављање последњих речи саговорника.

Када је потом срела Нарциса, који је засенио својом лепотом, заљубила се у њега, али није могла да изрази своја осећања. Слушајући само понављање својих речи, Нарцис је бежао од ње. Скрхана болом због неузвраћене љубави, Ехо је пресвисла од туге и од ње је остао само глас који још може да се чује како одјекује по кланцима и горама као понављање сопствених узвика.

Шумске нимфе биле су озлојеђене на Нарциса због смрти своје несрећне другарице, па су замолиле Афродиту, богињу љубави, да казни Нарциса тако што ће учинити да се смртно заљуби, али тако да његове љубавне жудње не могу бити задовољене. Једном приликом Нарцис је, лутајући, наишао на извор и језерце с чистом водом и површином мирном и сребрнкастог сјаја за које до тада нико још није знао, ни људи, ни животиње. Уморан, спустио се на обалу да се окрепи свежеом водом и у сребрнкастој површини језера, угледао је, као у огледалу, свој лик. Тада је Афродита испунила молбу шумских нимфи и учинила да се Нарцис смртно и безнадежно заљуби у сопствени лик. Остао је тако надвијен над површином језера, заглаван заљубљено у сопствени лик, све док се није претворио у цвет који се и данас назива нарцис.

Путописац и историчар Паусанија посетио је у Бео-

тији, на обронцима Хеликона, извор и језерце за које се сматрало да је оно у коме се огледао Нарцис. Нарцисово име ушло је и у науку. Нарцисоидношћу се назива патолошко самољубље, заглаваност у себе. Реч наркотици такође потиче од грчког Наркисос јер се од цвета нарциса од давнина добијало етерично уље које је добро познати наркотик, а у стара времена од њега су се справљали лекови за болове у ушима, за ране и промрзлине.

Дафне и лавор

Аполон је био бог светлости и уметности, али и непогре-

Тимфијан или мајчина душица

ш и в и
стрелац.

Једном приликом задиркивао је Ероса, бога свеживотне љубави, због његовог лука и стрела. У том тренутку наишла је Дафне, једна од најлепших нимфи, па је увређени Ерос искористио прилику и из свог лука избацио две стреле. Једном, која изазива љубав, погодио је Аполново срце, а другом која убија љубав и изазива одбојност, погодио је нимфу у срце. Еросовим стрелицама ни сами богови нису могли одолети, па се Аполон у тренутку страшно заљубио у Дафне. Био је један од најлепших богова и обично је имао срећу са женама, па се запањивао када је схватио да Дафне бежи од њега. И није знао да би она, захваљујући дејству Еросове стрелице, пре умрла него да буде његова. Гоњен страшћу, а и због повређене сујете, заљубљени Аполон упорно је трчао за лепом нимфом. Када су стигли до реке и када је Дафне схватила да му не може побећи, замолила је свог оца, речног бога Пенеја, да јој измени лик. Пенеј је услишио молбе своје кћери и она се, на Аполново запрепашћење и очај, претворила у лаворово др-

во. Аполону је преостало само да направи венац од лаворовог лишћа који је отада носио у спомен на своју неиспуњену љубав. А име нимфе Дафне и у савременом грчком језику је реч за лавор.

Филида и бадем

Трачанска принцеза Филида заљубила се у Акаманта, сина атинског краља Тезеја, када је овај свратио у Тракију на свом путу у рат против Троје. Када је Троја пала, вест се брзо проширила јер је преношена паљењем бакљи на свим високим планинама. Филида је сваког

дана чекала и осматрала пучину у нади да ће видети брод, али се њен драги није појављивао. Од дугог чекања и чежње пресвисла је од туге и претворила се у бадемово дрво.

Акамантов брод дуго се није појављивао јер је пуштао воду и захтевао дуже поправке. Када се младић, који је осећао сличну љубав и жудњу као и његова драга, најзад искрцао на обали, могао је једино да загрли дрво. У том тренутку гране су букнуле цветовима иако нису имале лишће. Од тада бадемово дрво увек цвета пре него што олиста.

Карија, орах и каријатиде

Велика љубав Диониса, бога вина и виноградарства, била је Карија, кћерка лаконског краља. На несрећу, умрла је изненада, веома млада, па је Дионис преобразио у орахово дрво. Богиња Артемида однела је тужну вест у Лаконију где Лаконци подигоше храм Артемиди Каријатиди. У месту Карија (Ораховац) једанпут годишње приређивале су се свечаности у част богиње лова, а стубови у облику женских статуа по овом храму носе име.

Хијакинт

Спартански принц Хијакинт био је велики пријатељ бога Аполона са којим је често ишао у лов или вежбао. Међутим, бог западног ветра Зефир био је љубоморан на ово пријатељство. Једном приликом, када су пријатељи вежбали бацање диска, Зефир је нагло дунуо у тренутку када је Аполон снажно бацио свој диск, ветар је скренуо диск са путање, те свом снагом ударио Хијакинта у главу. Све Аполонове моћи и лекарске вештине нису више могле спасти Хијакинта, а из његове крви никао је цвет хијакинт. Гроб Хијакинта налазио се у Амикли код Спарте, а сваког лета одржавале су се свечаности у његову част – хијакинтије.

У многим савременим језицима (енглески, руски...) Хијакинтово име основа је имена цвета који се код нас назива зумбул. Међутим, зумбул је највероватније донет касније у Европу, а грчки хијакинт био је или крин (како су га називали Римљани) или неки сличан цвет. По неким мишљењима, то је цвет који се код нас назива „челебијин перчин“.

Чемпреси – симбол туге

На острву Кос уз малоазијску обалу живео је изузетан јелен посвећен нимфама. Овај прелепи јелен с великим разгранатим роговима, сјајном длаком и бисерном огрлицом око врата, није се плашио људи, улазио је у насеља и дозвољавао да га милују. Сви острвљани су га волели, али је за њега посебно био везан Кипарис, краљев син, који се према њему опходио као према најбољем пријатељу. Али, једнога дана у току лова Кипарис је грешком погодио свог љубимца. Тај губитак младић није могао да преболи. Голема туга и сазнање да је сам, макар и нехотично, крив за нестанак јелена довели су га до очајања, па је замолио Аполона да му дозволи да вечно тугује. Аполон је услишио његове молбе, коврцаву косу претворио му у тамнозелено лишће, тело у стабло и заоденуо га кором,

па је тако од младића настало дрво кипарис – чемпрес.

Од тог времена стари Грци су на врата кућа у којој би неко умро стављали грану чемпреса, а њима су украшавали и погребне ломаче на којима су спаљивали тела мртвих. Почели су да саде и чемпресе поред гробова, обичај се ускоро раширио по целом Медитерану, а чемпреси су постали обележје гробља.

Дриопа, лотосово дрво и прва еколошка порука

Једног лепог пролећног дана Дриопа је шетала са сестром и сином и у пролазу убрала грану пуну пупољака са лотосовог дрвета. Пружила је детету гранчицу да се игра, али је, на свој ужас, приметила да из ње падају капи крви. Дрво је, у ствари, била нимфа Лотида која се, бежећи од неког напасника, привремено прерушила у дрво. Лотида није имала милости и претворила је Дриопу у лотосово дрво. Последње што је несрећна Дриопа могла да каже била је молба да се њен син доводи што чешће да је види, али и да га стално упозоравају да не кида гранчице и цвеће јер сваки грм може да буде прерушена богиња.

Ова легенда вероватно је прва еколошка порука за коју се зна и показује колико су Хелени водили рачуна о природи. Лотосовим дрветом (које не треба мешати са воденим лотосовим цветом) Грци су називали неко медитеранско растиње које је давало укусне плодове (њима су се хранили Лотофази, како је описано у Одисеји), а сматра се да се ради о жижулама, мушмулама или нечем сличном.

О сунцокрету и тимиијану

Клитија са острва Пароса била је главна јунакиња једне необичне љубавне драме. У та прадавна времена често се дешавало да се богови заљубљују у смртне лепотице, па би чак, ако им осећања не би била узвраћена, понекад и силом остваривали своје љубавне жудње. Са Клитијом је било другачије. Она се безнадежно заљубила у

Аполон и Дафне, рад Ђованија Батисте Тијепола, италијанског сликара из 18. века

Дафне се претвара у дрво лавора и први листићи израстају из њених прстију

Аполон сломљеног срца обећава да ће, кад већ не може да има Дафне, као успомену на њу увек носити лаворов венац

бога Сунца Хелиоса и данима занесено гледала у правцу Сунчевих кочија које је Хелиос возио преко неба. Али, пошто Хелиос није нимало марио за њу, Клитија се од чежње претворила у сунцокрет чији цвет стално прати кретање Сунца на небу.

Један од разлога што Хелиос није обраћао пажњу на Клитију била је принцеза Леукотеја у коју је бог Сунца био страсно заљубљен. Мржња према супарници била је тако велика да је Клитија, пре него што је постала цвет, исплела такву мрежу трачева и лажи око Леукотеје да је ова осуђена да буде жива закопана у песак. Хелиос није успео да је спасе од смрти и све што је могао било је да она настави да животиари као грм тимиијана. А ова велика љубав оставила је до данас траг у опојном мирису тимиијана.

Трска и свирала сиринга

У горама Аркадије живела је лепотица Сиринга, најлепша од свих планинских нимфи. Била је толико лепа да би је често замењивали са самом богињом Артемидом кад би у краткој хаљиници ишла у лов, што јој је била омиљена забава. И заиста, сличност је била велика, једино је Артемида носила златни лук.

Судбина понекад као да жели да се наруга, па је наша лепотица у шуми срела бога Пана који се одмах заљубио у њу. Али, Пан, иако бог, није био нимало налик на некога у кога би се Сиринга заљубила. Чак се и рођена Панова мајка, када га је родила и видела с козјим ногама, роговима и брадом, толико уплашила да га је оставила и побегла

у „паничном страху“. Сиринга је почела да бежи, али Пан није лако одустајао. Колико год је био ружан толико је био познат и

по својој пожуди, па је лепотицу упорно гонио кроз шуму. Када су стигли до реке, очајна Сиринга замо-

ну песму. Било је то шуштање трске на ветру. „Ако трска испушта тако дивне звуке, од ње би могла да се направи добра свирала“, помислио је Пан. Одсекао је комаде трске неједнаке дужине, спојио их воском и засвирао. У спомен на своју љубав према лепој девојци назвао је нови инструмент сиринга и касније често свирао на њој. Данас се ова врста фруле назива и Панова свирала.

Мента и топола

Бог подземног света Хад ретко је напуштао своје царство. Није виђан ни на земљи ни на небу, нити је на Олимпу присуствовао забавама и гозбама богова. Али, као и његовој браћи Зевсу и Посејдону, слабост су му биле лепе жене и то је био један од малобројних разлога због којих би напуштао своје царство. Па ипак, и те малобројне изласке често би покварила његова жена Персефона која, слично као Хера и Амфитрита, није одобравала то што је Хад радио. Када се Хад заљубио у нимфу

Ерос, бог љубави, често је на сликама приказиван као пакосно дете. Његове стрелице изазвале су и ову несрећну љубав између Аполона и Дафне

Ово је бог река и Дафнин отац

Минту, појавио се пред њом у својим златним кочијама са четири дивна црна коња што је лепотицу потпуно засенило. А када се спремао да оствари своје љубавне жудње, изненада се појавила Персефона и претворила Минту у миришљаву биљку менту која се код нас назива и нана.

Боље среће Хад није био ни са нимфом Леуком коју је Персефона претворила у белу тополу. Тако су нимфе биле честе жртве брачних размирица и љубоморе богиња, а биљни свет постајао богатији у својој разноврсности.

Смирна и измирна

Кипарски краљ Кинира имао је предивну кћерку Смирну, али се њена мајка, не могавши да савлада сујету и разметљивост, хвалисала како је њена кћерка лепша и од саме Афродите. Богиње су, међутим,

биле веома осетљиве на свој изглед (питање која је лепша изазвало је и Тројански рат). Повређена у свом достојанству и сујети, Афродита се понела веома окрутно, и, иако сама девојка заправо није била крива, учинила да се Смирна заљуби у сопственог оца. Уз помоћ своје лакомислене дадиље, која је краља добро напила, Смирна се увукла у његову постелу. Када је краљ схватио шта се десило, избекумисе. Смирна је побегла и у далекој туђини, када се и сама сабрала, проклела себе страшном клетвом да је богови лише и живота и смрти. Афродита ју је претворила у дрво измирне коме је предодређено да вечно „плаче“. Капи које капљу из коре дрвета и данас се сакупљају и зову измирна.

Филира и липа

Не зна се тачно где је живела лепотица Филира. Помиње се истоимено острво у Црном мору, које су посетили и Аргонаути, али и Тесалија и Тракија. Познато је, међутим, да се из њене везе са богом Кроном, Зевсовим оцем, родио Кентаур Хејрон. Кентаури су били полуљуди-полукоњи, па је Филира била очајна због свог порода и пожелела је да се преобрази у нешто друго. Богови су је преобразили у дрво липу.

Међутим, Хејрон је, када је одрастао, постао чувен и цењен по својој памети и учености, за разлику од осталих Кентаура који су важили за дивље и насилне. Слава Хејронове мудрости и образованости била је толико велика да су му на подучавање и васпитавање доводили многе који ће постати славни хероји, а међу њима и Кастора и Полидеука (Зевсови синови), Јасона (вођа Аргонаута), Теламона (будућег оца Великог Ајанта) и самог Ахила.

Водомари

Трачки краљ Кеик живео је срећно и у великој љубави са својом женом Алкионом. Краљ је волео да иде у риболов, али је краљица сваки пут стрепела и нерасла да пуштала на море. Она је била кћерка Еола, краља ветрова, па је, још из детињства, проведеног у очевом дому, добро знала како ветрови

лила је речног бога да је по сваку цену спасе од Пана. Једино што је речни бог могао да уради било је да је

претвори у трску на својој обали.

Пан је дуго разочарано посматрао трску, а затим му се учинило да чује сет-

могу изненада да побесне.

Једног лепог и мирног дана Кеик је убедио Алкиону да може да пође у риболов. Изненада се подигла олуја и таласи су преврнули његову барку. За то време Алкиона је на стени са стрепњом ишчекивала његов повратак и погледом тражила његову барку на узбурканом мору. Нажалост, ускоро је, уместо барке, угледала како таласи доносе Кеиково мртво тело. Чим га је угледала, у очајању се са стене бацила у таласе у жељи да још једном пољуби свог вољеног и заједно с њим нађе смрт у побеснелом мору. Али, богови су се сажалили на толику љубав и обоје, Алкиону и Кеика, претворили у водомаре. Њихови потомци и данас живе на обалама ловећи рибу.

Лабудови

Било је неколико јунака грчких митова који су се звали Кикно и сви су завршили живот преобразивши се у лабуда. Први и најпознатији јунак по имену Кикно био је одличан пријатељ Фаетона, сина бога Сунца. Фаетон је успео да измоли од свог оца да једнога дана он управља Сунчевим колима преко небеског свода. Био је то тежак задатак коме Фаетон није био дорастао. Коњи су се отргли, Сунце се сувише приближило Земљи изазвавши жегу и пожаре, а све се завршило Фаетиновим кобним падом на земљу. Сазнавши за удес свог пријатеља, Кикно је одлучио да прекине свој живот, али га је Аполон преобразио у лабуда.

Слична је била и судбина Аполоновог сина Кикна, а трећи Кикно, Посејдонов син, погинуо је на почетку похода Ахајаца на Троју.

У близини Троје налази се острво Тенедос којим је владао краљ Тен. Његова мајка, тројанска принцеза, родила га је у браку с Кикном мада се знало да је он заправо Аполонов син.

Богиња Тетида упозоравала је Ахила да, ако икада убије Аполоновог сина, и сам мора да умре од Аполонове руке. Због тога је Ахил задужио слугу Мнемона да га свуда прати и подсећа на Тетидино предсказање. Када су грчки бродови стигли до острва Тенедос, Тен је

на њих с брда бацао велике стене. Ахил се разбеснео, отпливао на обалу и у борби убио и Тена и Кикна, кога је отац преобразио у лабуда. Када је схватио шта је урадио, Ахил се поново разгневио и убио Мнемона, што га на време није опоменуло. Десет година касније, под тројанским зидинама, Тетидино пророчанство се, на њену велику жалост, остварило. Аполон је стрелом убио Ахила погодивши га у пету, једино место на коме је био рањив. Тај погодак себи је приписао Парис, користећи чињеницу да је невидљиви Аполон стајао иза његових леђа.

Арахна – паук

У Лидији, у Малој Азији, живела је принцеза Арахна која је била прави уметник у вештини ткања. Када је богиња Атина посетила да се увери у њену вештину, показали су јој прекривач с љубавним призорима богова. Не зна се тачно да ли је чедна Атина побеснела зато што је такав мотив сматрала неприкладним или из љубоморе због оваквог дела без икакве грешке, тек она је прекривач исцепала у комадиће. Преплашена богињиним гневом, Арахна се обесила о разбој, али је Атина одмах претворила у паука, а конач у паучину. Тако Арахнини потомци – пауци целог живота плету мрежу и висе у њој.

Титон и цврчак

Титон је био владар Асирије мада је пореклом из Троје. Био је син краља Лаомедонта, који је зидинама утврдио Троју, и полубрат краља Пријама. У њега се заљубила богиња зоре Еос и одвела га у далеке крајеве поставши његовом женом. Толико га је волела да није могла да замисли живот без њега, а пошто је сама била бесмртна, опседла је Зевса молбама да Титону подари бесмртност. Мада је то нерадо чинио, Зевс је најзад услишио њену молбу, али... Еос је заборавила да затражи и вечиту младост за свог мужа јер без тога је бесмртност постајала бесмислена. Титон је старио, старио, смањио се и на крају претворио у цврчка.

Цвет лотосовог дрвета

Титон и Еос имали су сина Мемнона који је владао у Етиопији. У десетој години Тројанског рата, после Хекторове погибије, када је Тројанцима лоше кренуло, на Пријамову молбу Титон је послао свог сина у помоћ Троји. Мемнон се јавио под Тројом на челу хиљаду Етиопљана, хиљаду војника из Сузе и две стотине бојних кола. Ускоро је дошло до сукоба Ахила, сина богиње Тетиде, и Мемнона, сина богиње Еос. Обе богиње преклињале су Зевса, клечећи свака са по једне стране, да подари живот њеном сину, али је Зевс одлуку препустио судбини. Подигао је теразије судбине и Мемнонов тас је претегнуо. Када је Мемнон погинуо, на бојно поље спустила се Еос у облику тмине и магле и тело свога сина однела у далеку постојбину.

Виноградарке и голубице

Када се грчка флота скупљала у Аулиди ради поласка у Тројански рат, на острву Делос владао је Аполонов син Аније који је био главни снабдевач грчке војске. Иако је грчка војска била бројна, то му није тешко падало јер је имао три кћери које су биле посебно обдарене. Аније је, наиме, своје кћерке посве-

тио Дионису, богу вина и винове лозе, па су их називали Виноградаркама. У знак захвалности Дионис им је доделио изузетне моћи: Елаиди да све што додирне претвори у уље, Сперми да све што додирне претвори у жито, док је Ојна све претварала у вино. Тако је Аније лако снабдевао ахајску флоту, али њеном врховном заповеднику Агамемнону то није било довољно. Он је желео да девојке поведе под Троју како би се и тамо лако снабдевао, па је Одисеја с таквим захтевом послао краљу Анију. Аније је то одбио. Тада је већ било познато пророчанство да ће Троја бити освојена тек десете године, па је Аније гостољубиво предложио да се ахајска војска девет година гости код њега, а десете крене под Троју. Али, Агамемнон је наредио да се Виноградарке доведу на силу и послао бродове по њих. Девојке су затражиле помоћ од свог заштитника, бога Диониса, и он их је претворио у голубице. Од тада су голубови на Делосу били под заштитом ■

А. Дудуковић

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

Нове филмске пустиловине дечака чаробњака

На јесен се очекује светска премијера
новог играног филма према
бестселеру Џоане К. Роулинг
„Хари Потер и дворана тајни“ у ком ће
главну улогу поново тумачити
дечак Данијел Редклиф.

Хари Потер је мрзео летње распусти исто онолико колико је волео да ради домаће задатке. Поред чињенице да је био чаробњак, поменуте склоности чиниле су га необичним дечаком. Али, ко би волео да проводи распуст у кући Нормалаца какви су били тетка Петунија и теча Вернон Дарсли? Осим тога, не може се рећи да су га баш много волели...

Али, баш у тренутку када је Хари с олакшањем паковао кофере за повратак у Хогвортс, школу за чаробњаке, изненада се појавило необично створење по имену Доби. Овај кућни вилењак упозорио га је да се ни случајно не враћа у школу, јер ће га тамо снаћи нешто ужасно. Нажалост, Доби није смео тачно да му каже о чему је реч будући да за тако нешто није имао дозволу свог господара (а ни његово име није смео да помене!).

Дух у женском купатилу

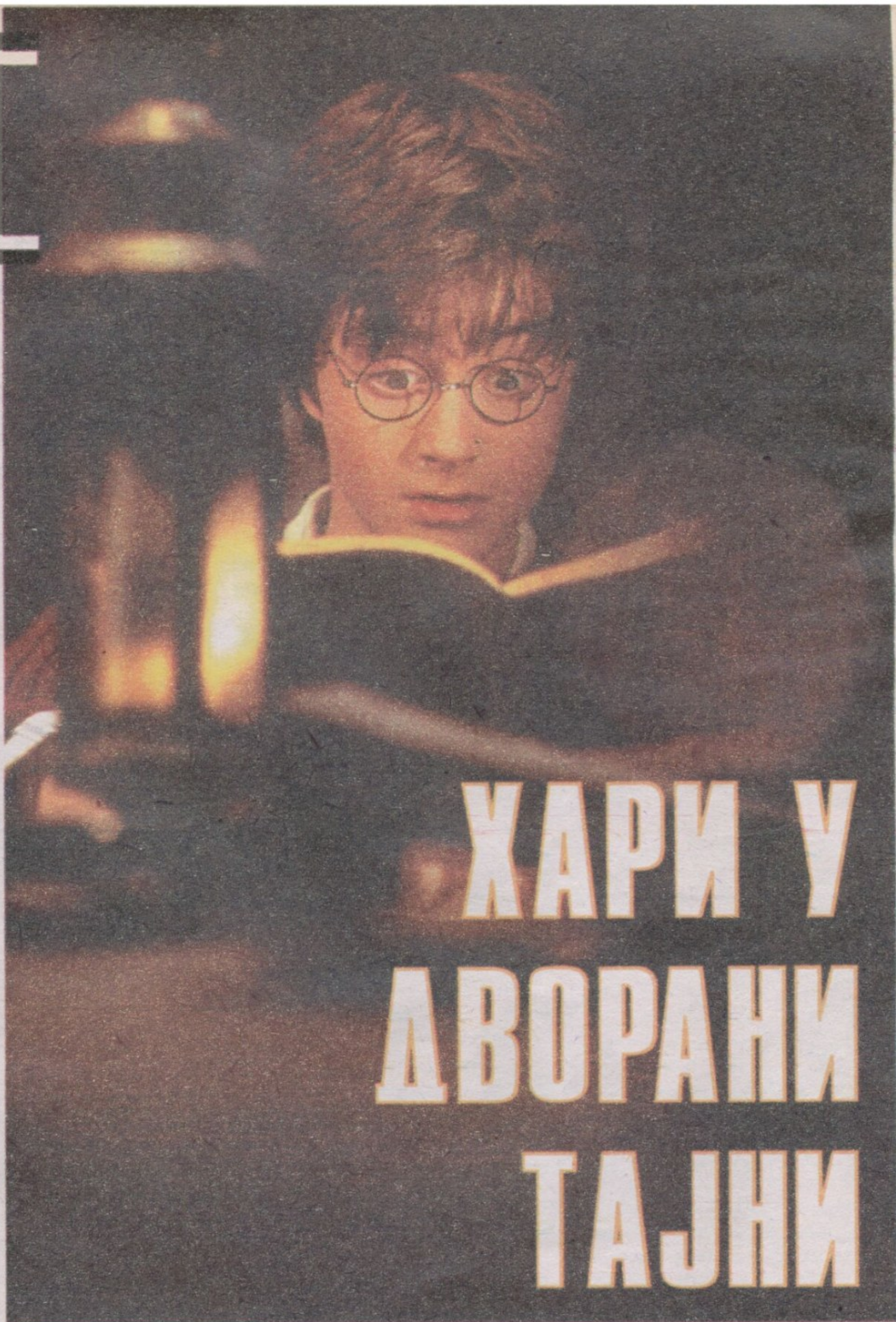
Упркос упозорењу, Хари се враћа у Хогвортс где га чекају његови најбољи пријатељи, Рон Весли и Хермиона Гренџер, али и главни супарник – Драко Мелфои. У први мах не примећује ништа необично осим што је у школу примљен нови професор, хвалисави Гилдерои Локхарт... Једнога дана, у купатилу за девојчице, појављује се дух девојчице Јецајуће Мирте. (Женско купатило заправо је пролаз који води ка дворани тајни што ће се тек касније испоставити.) Ту Хари налази необичну књигу из које ће у одређеном тренутку изаћи дечак по имену Томас Ридл. Томас је и сам некада похађао Хогвортс. Он Харију открива неке тајне из прошлости школе...

Изненада, неколико ученика Хогвортса бива претворено у камен и у школи почиње потрага за кривцем. Да ли је то Драко Мелфои, Харијев пријатељ и заштитник Хагрид или чак сам Хари Потер? Или, пак, зли чаробњак Волдемор који можда ипак није мртав како су сви мислили?

Ово је укратко садржај друге књиге Џоане К. Роулинг „Хари Потер и дворана тајни“ као и новог, истоименог играног филма. Према овој књизи снимљен је филм, тренутно у фази монтаже, обраде звука, рада на специјалним ефектима...

Како писати Харију

Светска премијера очекује се на јесен, а сасвим је извесно да ће га убрзо после тога видети и наша публика. Читаоци

ХАРИ У ДВОРАНИ ТАЈНИ

„Забавника“ већ сада имају прилику да виде кадар са снимања.

Баш као и први филм из серије о дечаку чаробњаку, „Хари Потер и камен мудрости“, и овај ће се чврсто држати књижевног предлошка. Сценарио је написао Стивен Кловис, а редитељ је Американац Крис Коламбас који је светску славу стекао снимивши комедије – прва два наставка филма „Сам у кући“, као и „Госпођу Даутфајер“. Глумачка екипа такође је остала иста, осим што јој се придружио познати енглески глумац Кенет Брана. Он тумачи лик професора Гилдерои Локхарта, смешни лик који се представља као врхунски стручњак за магију, али се испоставља да је реч о најобичнијем хвалисавцу. Он чак не зна ни оно основно из области магије, а много тога што приписује себи заправо су урадили други. Његово основно занимање јесте да се слика, потписује књиге и даје аутограме!

Харија ће поново играти Данијел Редклиф, а Хермиону и Рона – Ема Вотсон II

и Руперт Гринт. И овога пута Хагрид је Роби Колтрејн, а Ричард Харис – професор Албус Дамблдор. Меги Смит тумачи лик професорке Минерве Мекгонагал. Џон Клиз је Скорообезглављени сер Ник, а Алан Рикман – тајанствени професор Северус Снејп.

Велики број читалаца „Забавника“ изразио је жељу да бар путем писама ступи у пријатељску везу са младим глумцем Данијелом Редклифом. Чини се да огроман број деце широм света који су прочитали књиге Џоане Роулинг или гледали филм Криса Коламбаса имају исту ту жељу. Најлакше је стога покушати путем Интернета. На адреси: harrypotter.com могу да се нађу многе приче и занимљивости у вези са књигама Џоане Роулинг, а постоји и (вероватно већ претрпано) поштанско сандуче у које посетилац сајта може да убаца своје писмо намењено Харију Потеру. Или Данијелу Редклифу ■

М. О.

УБИСТВО

У 18. веку тешко је могла да се сачува било каква тајна у енглеској престоници. Али, ниједан догађај није био тако необичан као онај који је неколико недеља 1762. године заокупљао не само станаре улице Кок Лејн, него и цео Лондон

С оне стране вероватног

Све је почело када је у октобру 1759. године Ричард Парсонс, човек из краја који је радио као вратар у цркви, први пут у цркви срео Вилијема Кента, странца који је у околини тражио стан. Парсонс је позвао незнанце да одседну код њега и његове породице недалеко одатле у Кок Лејн улици.

У почетку је све било у реду. Два човека довољно су се зближила да Кент свом станодавцу позајми новац. Што је још важније, поверио је Парсонсу своју највећу тајну: он и Фани Линс, жена са којом је живео и која је сада чекала његово дете, нису били венчани. Кент је био ожењен њеном рођеном сестром која је умрла на порођају и по ондашњем закону удовац није могао да се ожени сестром покојне супруге. Тако су Фани и он живели невенчано, што је за

Енглеску у 18. веку било веома неприлично.

После неколико недеља Кент је отпутовао послом и Фани је за то време делила собу са кћерком Парсонсових, једанаестогодишњом Елизабет. Управо тада јавили су се први знаци који су указивали на то да у кући можда постоје духови. Једног јутра Фани је изашла из своје собе објашњавајући како ју је пробудила необична бука, тачније, некакво снажно лупање за које није знала одакле долази. Госпођа Парсонс умирила ју је рекавши јој да су то сигурно звуци из суседне куће у којој се налази обућарска радња. Фани Линс се смирила, а онда су се исти звуци поново зачули у недељу током ноћи када сигурно нико није радио.

Ускоро се Кент вратио с пута и између њега и Парсонса дошло је до несугласица.

Станодавац никако није враћао новац који је узајмио, мислећи вероватно како Кент, због тајне коју му је поверио, ништа неће предузети. Преварио се. Вилијем Кент запретио му је судом. Најзад, три месеца по доласку он и Фани су се одселили.

Узнемиравање које је започело с њиховим доласком није престало када су отишли. Цело домаћинство Парсонсових и даље је могло да чује необично лупкање и шушкање.

Истовремено, ствари су кренуле лоше по Кентове у њиховом новом дому. Фани, која је очекивала бебу за мање од месец дана, изненада се разболела и нешто мање од три недеље по одласку из Кок Лејна умрла од болести за коју је касније утврђено да су биле богиње. Сахрањена је у породичној гробници у цркви Сент Џон, недалеко од Клеркенвела.

После њене смрти необични звуци који су се чули у Кок Лејну накратко су престали. Али, годину дана касније вратили су се гласнији него икад. Овога пута успостављена је јасна веза са Елизабет, која је сада имала 13 година, јер се лупкање чуло само у њеном присуству.

Потврда свештеника

Парсонсови су унајмили столара да поскида дрвене плоче којима су били обложени зидови Елизабетине собе јер су помишљали и на то да би пацов или нека друга животињца скривена иза њих могла да прави овакву буку. Али, нису нашли ништа. На крају су дошли до закључка да су звуци изазвани натприродним силама, па су одлучили да се посаветују са свештеником.

Човек кога су изабрали

У КОК ЛЕЈНУ

био је велечасни Џон Мур, веома поштован у тој области. Убеђен да се у кући Ричарда Парсонса заиста налази дух, открио је и врло једноставан начин општења с њим: један откуцај за „да“ и два за „не“. И дух је, изгледа, био задовољан оваквим начином разговора. Сада је имао прилику да пренесе поруку, а оно што је рекао претворило се у драму. Представио се као дух Фани Линс која се вратила да би обелоданила истину о својој смрти. Дух је тврдио како ју је Вилијем Кент убио тако што јој је сипао арсеник у напитаку од лековитог биља и пива који је редовно пила и који је у то време био омиљен. Разлог је, очигледно, била похлепа јер је по тестаменту Кент био наследник њене имовине, али је исто тако могуће да није желео дете које је требало да му роди.

Ове вести брзо су се прочуле и прича је зачас нашла пут до новина. Неко је овај чланак показао Кенту. Иако се није помињало његово име, он је из приче схватио о коме се ради. У нади да ће скинути љагу са себе, посетио је велечасног Мура који му је саветовао да оде у Кок Лејн и суочи се са духом.

Судбоносни сусрет збио се 12. јануара 1762. године. Собица у којој је спавала Елизабет била је препуна гледалаца. После извесног одуговлачења, куцкање које је значило присуство духа најзад се зачуло. Онда је свештеник поставио своја питања. Кент је зауставио дах.

– Да ли сте ви супруга господина Кента? – упитао је свештеник. Одговор су била два удараца што је значило „не“. Али, до тог тренутка сви су већ знали да пар није био у званичном браку.

– Да ли сте умрли природном смрћу? – наставио је. Одговор је поново био „не“.

– Да ли сте отровани? – Овога пута одговор је био „да“.

– Да ли је било ко други осим господина Кента одговоран за то?

На Кентов ужас, два

ударца означила су да је он једини одговоран за смрт Фани Линс.

Кенту је било јасно да је у невољи. Ако је и гајио бар мало наде да ће се све то завршити повољно по њега, изгубио ју је када је један гледалац упитао духа да ли ће Кент висити због овог злочина. Дух је одговорио са „да“.

Кент више није могао да издржи. Бесно је повикао како је дух лажљивац и како његова Фани никада не би изговорила све ово.

Новости о догађају у Кок Лејну шириле су се Лондоном. Наредних дана мала соба коју је Елизабет делила са млађом сестром била је пуна радозналаца који су сваке ноћи ишчекивали нове појединости. Многи су се само надали да ће моћи да уђу, а у улица је стално била закрчена.

После неколико дана Елизабет је прешла у кућу у близини, али и куцкање се преселило заједно с њом. Гомила их је пратила у стопу. У то време присуствовање оваквим сеансама већ је постало помодарство па нису изостајале ни познате личности. Једном разговору с духовима присуствовао је чак и војвода од Јорка, брат краља Џорџа III, који је стигао у друштву тројице племића.

Одбор за духове

Градоначелник Лондона најзад је одлучио да учини све како би се овај необични догађај завршио и предложио да посебан одбор истражи случај у Кок Лејну. Међу члановима одбора био

је и популарни писац доктор Семјуел Џонсон, писац првог великог енглеског речника, који се сложио да сачини званични извештај.

Истрага је почела 1. фебруара 1762. године и за породицу Парсонс то је била права несрећа. Супротстављен групи учених људи, дух је одбио да одговара на питања. Раније је дао обећање да се његове тврдње могу доказати куцкањем у назначени ковчег у гробници у цркви Сент Џон у коме се налазило тело Фани Линс. Али, када је нешто после поноћи тринаестогодишња Елизабет спуштена у гробницу, поново је завладала тишина. Одбор је дао званичну изјаву да је девојчица све одглумила.

Ипак, други истражитељи наставили су да траже доказе, а у данима који су уследили куцкање се поново чуло гласније него икада. Елизабет се селила из куће у кућу, а необични звуци чули су се где год би се она за текла.

Најзад, последњи истражитељи одлучили су да се девојчица стави под најстрожу присмотру. Одвели су је у кућу у Ковент Гардену где је кревет морала да дели са једном девојком која је будно пазила на њене руке и ноге током ноћи. Куцкање се ипак наставило. После тога девојчица је стављена у висећу лежачку везаних руку и ногу и овога пута дух је ућутао.

Превара

Следеће ноћи Елизабет је ослобођена, али су јој припремили да ће, уколико се куцкање више не буде чуло, цела њена породица завршити у затвору. Онда су је оставили саму. У зиду је пробушена рупа кроз коју су је непрестано надгледали. Током ноћи видели су је како одлази до камина, узима цепаницу и ставља је у свој кревет, а нешто касније зачуло се куцкање.

Сви сведоци овог догађаја сложили су се у једном: ово одглумљено лупкање поменуте ноћи не може се поредити с пређашњим откуцајима и необичном буком која

се чула ранијих вечери. Па ипак, донели су коначни закључак да је цео случај превара.

Елизабетини родитељи нашли су се у судници, а потом су обоје заиста послати у затвор. Уз све то, Ричард Парсонс је осуђен да се три пута нађе на стубу срама. Џон Мур, свештеник који је подржавао тврдње Парсонсових, присиљен је да плати велику своту новца као накнаду за претрпљену срамоту Вилијему Кенту који је у то време већ био поново ожењен и постао успешан посредник у трговини хартијама од вредности. Упркос судској пресуди, велики број људи сажаљевао је Парсонсове. Када је дошло време да Ричард Парсонс буде изложен на стубу срама, нико га није шибао ни гађао трулим поврћем и каменицама као што се то обично ради.

Парсонсови су одведени у затвор, а куцкање је потпуно престало. У сваком случају, није било вести о новој појави духа. Шта год да су људи у улици у којој је породица Ричарда Парсонса живела мислили, опште мишљење у Лондону било је да је дух из Кок Лејна једна од највећих превара за које се зна.

Тајна у гробници

Ипак, постоји још нешто што је поново изазвало чуђење и сумњу. Скоро век касније за овај догађај почео је да се занима уметник по имену Џ. В. Арчер и одлучио да посети цркву у којој је лежало тело Фани Линс. Нашао је гробницу у неред: сви ковчези су били испревртани. Момак који је био у друштву с њим подигао је ковчег за који им је речено да је у њему сахрањена Фани Линс. Арчер је скинуо поклопац... Остаци Фани Линс били су невероватно добро очувани, што се, како је Арчер сазнао, дешава са телима отрованим арсеником.

Арсеник је био врло популаран међу тровачима у 18. и 19. веку због тога што је било тешко доказати његово присуство у организму. Знаци тровања њиме су мучнина, повраћање, грчеви у стомаку и јаки болови који најчешће завршавају комом и смрћу. Пред саму смрт Фани Линс је патила од свега тога, а тегобе су биле праћене високом температуром. Нажалост, медицинска достигнућа оног времена нису била довољна да би са сигурношћу могло да се тврди да је реч о тровању ■

Снежана Ђукановић

1965

РОЂЕНИ

3. март: Драган Стојковић Пикси, наш фудбалски репрезентативац.

31. мај: Брук Шилдс, америчка филмска глумица.

17. септембар: Дарко Панчев, наш фудбалски репрезентативац.

17. септембар: Јасна Шекарић, југословенски спортски стрелац.

УМРЛИ

4. јануар: Томас Стернс Елиот, амерички песник и драмски писац.

24. јануар: Сер Винстон Лионард Спенсер Черчил, премијер Велике Британије 1940–1945. и 1951–1955.

15. фебруар: Нет Кинг Кол, амерички џез композитор и певач.

23. фебруар: Стен Лорел, амерички филмски глумац комичар.

7. април: Драгиша Брашован, наш архитекта.

21. мај: Џефри де Хевилленд, један од првих британских конструктора авиона.

Ле Корбизије, великан модерне архитектуре

танских конструктора авиона.

27. август: Ле Корбизије, чувени швајцарски архитекта.

4. септембар: Алберт Швајцер, алзашки лекар мисионар, добитник Нобелове награде за мир.

16. децембар: Сомерсет Мом, енглески књижевник.

ВЕНЧАНИ

8. фебруар: Ринго Стар, један од Битлса, и Морин Кокс, фризерка из Ливерпула.

15. август: француски рок музичари Џони Холидеј и Силви Вартан.

18. август: Дејвид Бејли,

Дејвид Бејли и Катрин Денев

чувени британски модни фотограф, и Катрин Денев, француска филмска звезда. Кум је био Мик Џегер.

КАЖЊЕНИ

Велика Британија: са по 5 фунти чланови рок групе „Ролингстонс“ због мокрења по зиду бензинске пумпе.

НАГРАЂЕНИ

26. октобар, Лондон: британска краљица Елизабета

II одликовала поводом свог рођендана чланове Битлса титулама MBE (Masters of British Empire).

ВИТЕЗ

1. јануар, Британија: Стенли Метјуз први је професионални фудбалер који је икада добио титулу витеза.

ЗАБРАЊЕНО

Британија: рекламирање цигарета на телевизији.

НОБЕЛОВЕ НАГРАДЕ

МИР: УНИЦЕФ, Међународни дечији фонд Уједињених нација.

ХЕМИЈА: Роберт Вудворд, амерички хемичар.

ФИЗИКА: Џулијан Швингер, амерички физичар, Ричард Фајнмен, амерички физичар, и Син-Итиро Томонага, јапански физичар.

МЕДИЦИНА: Франсоа Жакоб, француски микробиолог и генетичар, Андре Лвоф, француски микробиолог и вирусолог, и Жак Моно, француски биолог.

КЊИЖЕВНОСТ: Михаил Александрович Шолохов, совјетски књижевник.

ИЗУМИ И ОТКРИЋА

● Британац Реј Долби направио долби саунд систем преснимавања.

● Археолози са чувеног америчког универзитета Јејл утврдили на основу мапе из 1440. године да је

Америку открио Викинг Лиф Ериксон у 11. веку.

● Амерички физичари Арно Пензијас и Роберт Вилсон случајно су из дубине свемира ухватили космичко микроталасно зрачење које је остало од Великог праска и које га доказује.

● Алексеј Леонов, совјетски космонаут, изишао је из свемирске капсуле „Восток 2“ на висини од 177 километара изнад Земље и 10 минута, први на свету, боравио у отвореном свемиру. Скован је глагол „леоновати“, у значењу ходати свемиром.

Леонов у отвореном свемиру

ОБЈАВЉЕНО

„Бог вас благословио, госп. Роузвотеру“, роман америчког писца Курта Ванегата.

„Козмикомике“, приче италијанског књижевника Итала Калвина.

„Психоделични читалац“, роман Тимотија Лирија.

„Братскаја ГЕС“, песме совјетског песника Јевге-нија Александровича Јев-тушенка.

СПАСЕНО

Египат: древни храм Абу Симбел од плављења по-сле изградње Асуанске бране. УНЕСКО је финан-сирао да се храм, камен по

Спасени Абу Симбел

камен, помери за 60 мета-ра.

ПРВИ ПУТ

10. јун: путнички авион „хевиленд трајдент“ извео аутоматско слетање на лондонском аеродрому Хи-троу.

28. јун, Канада: мулти-плекс биоскоп отворен у Барнабију, Британска Ко-лумбија.

4. октобар, Њујорк: папа Павле VI први је поглавар римокатоличке цркве који је икада дошао у западну хемисферу. Папа је допуто-вао у Њујорк да би се обра-тио Уједињеним нацијама.

ГЛАВНИ ОСКАРИ

Најбоља женска улога: Џули Ендрјус у филму „Ме-ри Попинс“.

Најбоља мушка улога: Рекс Харисон у филму „Моја драга леди“.

Најбоља режија: аме-рички редитељ Џорџ Кјукор за филм „Моја драга леди“.

Најбољи филм: „Моја драга леди“ америчког редитеља Џорџа Кјукор-а.

НАЈВЕЋИ

9. новембар: квар на елек-тричној мрежи у историји. Ду-же од 9 сати без струје су остала сва места на Источној обали САД и Канаде укључу-јући и Њујорк.

ОСНОВАНО

САД: покрет Хари Кришна основао педесетдеветогоди-шњи бивши рачуновођа Бак-тиведанта.

ФИЛМОВИ

„Доктор Живаго“ британ-ског редитеља Дејвида Лина са Џули Кристи и Омаром Шарифом.

„Дарлинг“ америчког реди-теља Џона Шлезингера са Џули Кристи и Дирком Богар-том.

„Операција гром“ британ-ског редитеља Теренса Јанга са Шоном Конеријем као тај-ним агентом Џејмсом Бондом.

„Синсинати Кид“ америч-ког редитеља Нормана Џејви-сона са Стивом Меквином, Едвардом Робинсоном, Кар-лом Малденом и Ен Маргар-ет.

„Строго поверљиво“ бри-танског редитеља Сиднија Фуријеа с Мајклом Кејном и Најџелом Грином.

Џули Ендрјус

Малколм Х (Малколм Литл), црначки национални вођ, убијен је 21. фебруара док је присуствовао Муслиманском скупу у Харлему, црначком делу Њујорка. Он је прошле године стекао бројне непријатеље када је основао Организацију афро-америчког јединства.

МУЗИЧКИ ХИТОВИ

1. „TEARS“, Кен Дод.
2. „YOU CAN ROCK IT OUT/DAU TRIPPER“, Битлси.
3. „THE CARNIVAL IS OVER“, Сикерси.
4. „HELP!“, Битлси.
5. „THE LAST TIME“, Ролингстонси.

Британска поп певачица Дасти Спрингфилд освојила је и Америку хитом „I Just Don't Know What To Do With Myself“. Њу многи сматрају најбољом певачицом поп музике коју је Британија икада имала. Њен први соло сингл „I Only Want To Be With You“ био је септембра 1963. године тренутни хит

ПОСЛЕДЊЕ ЗБОГОМ ДРЖАВНИКУ И РАТНИКУ

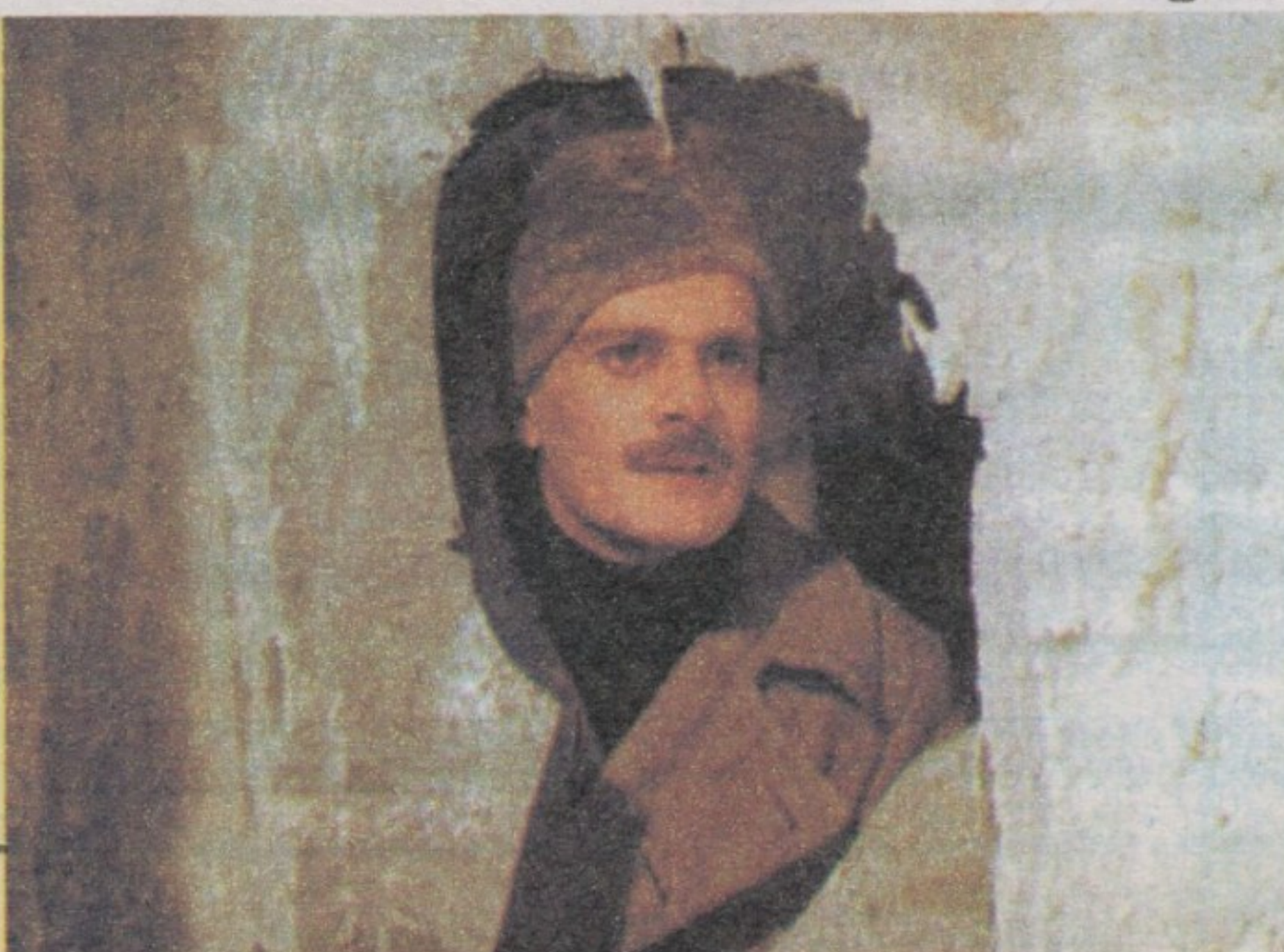
30. ЈАНУАР, ОКСФОРДШИР

Сер Винстон Черчил, који је после краће боле-сти преминуо у дубокој старости, сахрањен је данас у малој порти цр-кве у близини палате Бленхајм, дома својих аристократских преда-ка. Цео свет одао је по-шту једном од највећих државника 20. века док је Велика Британија у дубокој жалости.

Свечани пренос посмртних остатака Винстона Черчила до катедрале светог Павла

Омар Шариф у главној улози филма „Доктор Живаго“

... 1. фебруар, САД: Закон захтева да на свакој пакли цигарета стоји упозорење да шкоде здрављу...

АМЕРИКАНЦИ У ВИЈЕТНАМСКОМ РАТУ

Америчком маринцу, рањеном у Јужном Вијетнаму, пружају прву помоћ у хеликоптеру

13. ФЕБРУАР, ВАШИНГТОН

Председник САД Линдон Б. Џонсон наредио је америчким ваздухопловним и поморским снагама да отпочну бомбардовање војних циљева у Народној Републици Северном Вијетнаму. Операција „Лоптаста муња“ први је корак све већег америчког војног уплитања у том делу света.

Сједињене Америчке Државе умешале су се у рат на другој страни Земљине кугле још 1956. године када је избио грађански рат између побуњеника Вијетконга, које је подржавао комунистички Северни Вијетнам, и војске Јужног Вијетнама. Године 1961. тадашњи председник САД Џон Ф. Кенеди овластио је америчке „саветнике“ да се боре на страни Вијетнамаца чији су инструктори били.

Августа 1964. године, после напада Северног Вијетнама на америчке разараоче у заливу Тонкин, Конгрес је председнику Џонсону дао овлашћење да предузме „све потребне мере да би се спречиле даље агресије“. Ово значи да председник има одрешене руке да у Вијетнам пошаље колико му је воља трупа без званичног објављивања рата ■

ОТВОРЕНА ПОШТАНСКА КУЛА

7. ОКТОБАР, ЛОНДОН

У близини Тотнема Корт Роуда на лондонском Вест Енду званично је пуштена у рад највиша зграда у Лондону. То је 188 метара висока Поштанска кула пројектована за примопредају микроталасних сигнала који путују у правој линији што је значило да мора да буде у директној линији посматрања са свим осталим кулама у поштанској мрежи. У техничком погледу, то је значило да ће се кула, танана као

Модерно ремек-дело заувек је обележило панораму Лондона

оловка, подићи знатно изнад свих околних зграда.

На врху куле која је променила панораму Лондона налази се галерија – видиковац и веома отмен и скуп ресторан који се окреће око своје осе и из које се Лондон види као на длану. До њеног врха долази се најбржим лифтовима који постоје у Европи. Кула је, незванично, названа Биг Беном 20. века ■

...12 од 100 Американаца су Црнци, а 23 од 100 америчких војника у Вијетнаму су Црнци...

РОДЕЗИЈА ОБЈАВИЛА НЕЗАВИСНОСТ

11. НОВЕМБАР, РОДЕЗИЈА

Пред новом британском лабуристичком владом нашла се прва велика криза ван земље. У обраћању преко радија народу Родезије премијер ове британске колоније Ијан Смит објавио је независност земље од Велике Британије.

Ијан Смит налази се на челу Парламента белаца у земљи где живи 90 одсто црнаца. Британски колонијални званичници већ неко време покушавају да Родезију поведу мало демократским путем ■

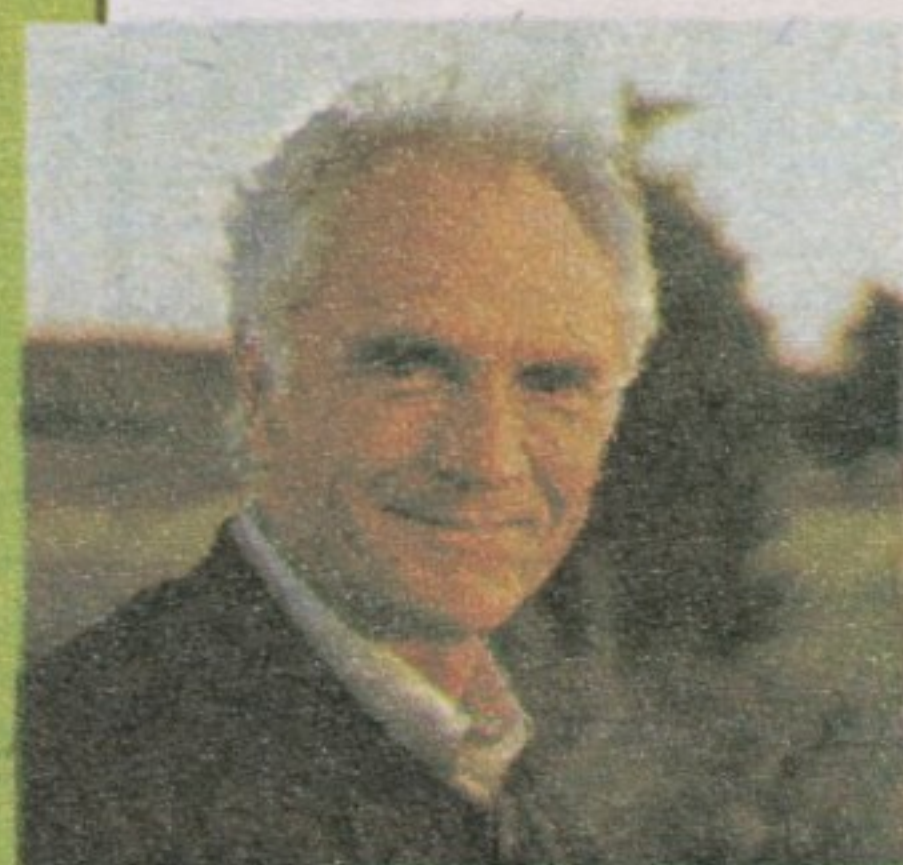
БИБЛИЈА ЗА ДЕВОЈКЕ ШЕЗДЕСЕТИХ

Америчко издаваштво брзо се уклопило у оно што се зове „свингинг сикстис“ поновним лансирањем „Космополите-на“, часописа за жене. Порука Хелен Гарли Браун, уреднице часописа, јасна је: „Забављајте се, не венчавајте се и водите љубав!“ Све до сада женски часописи били су досадне, предвидљиве публикације пуне рецепата, шнитова и узорака за штрикање намењених домаћицама ■

НОВА АРИСТОКРАТИЈА

Најпопуларнији модни фотограф на свету Дејвид Бејли и његова жена француска филмска дива Катрин Денев уживају глас лондонског најкул пара. Бејли, син сиромашног кројача са Ист Енда, сиротињског дела Лондона, попео се на сам друштвени врх сензационалном брзином, а када се ове године оженио Катрин Денев, постао је прави султан лондонског свингинг круга ■

Глумица
Теренс Стјуарт,
члан „свингинг
шездесетих“

Бојана Дожић

УПОЗНАЈ СВЕТ У ПОНОЋ И ПЕТ

Најбољи светски документарни програм

на телевизији ПОЛИТИКА

РЕПРИЗЕ наредног дана 10³⁰ - * СУБОТОМ у 17⁰⁵

ПОНЕДЕЉАК
ГЕОПОЛИТИКА

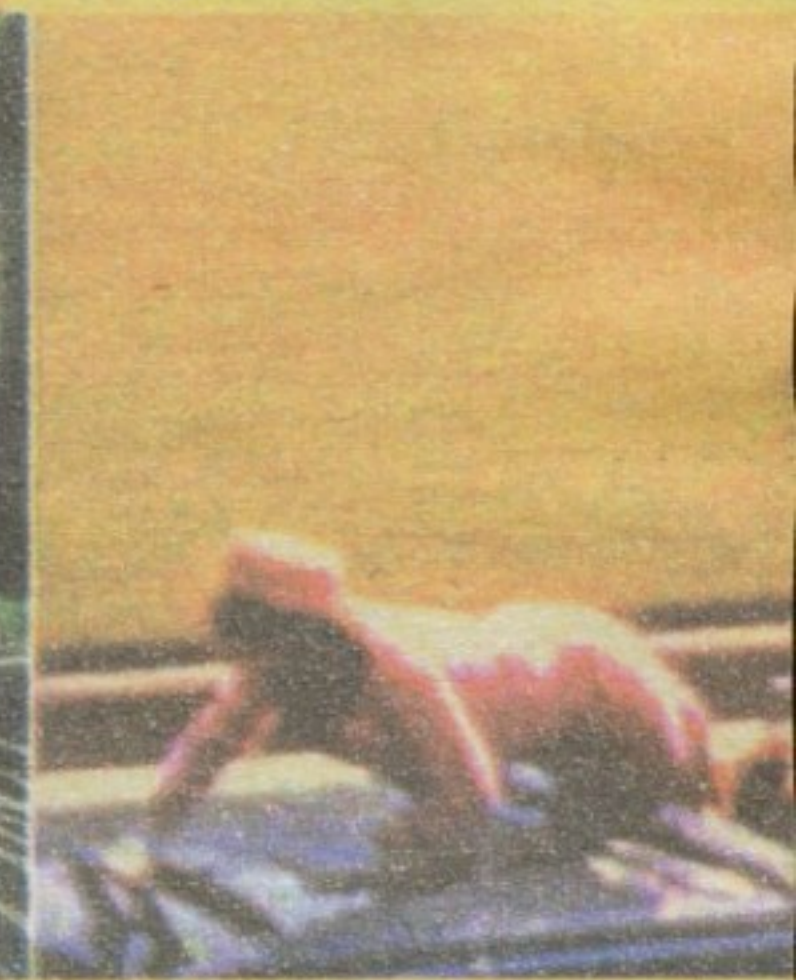
УТОРАК
СТИЛ
ЖИВОТА

СРЕДА
КУЛТУРА,
ЦИВИЛИЗАЦИЈА

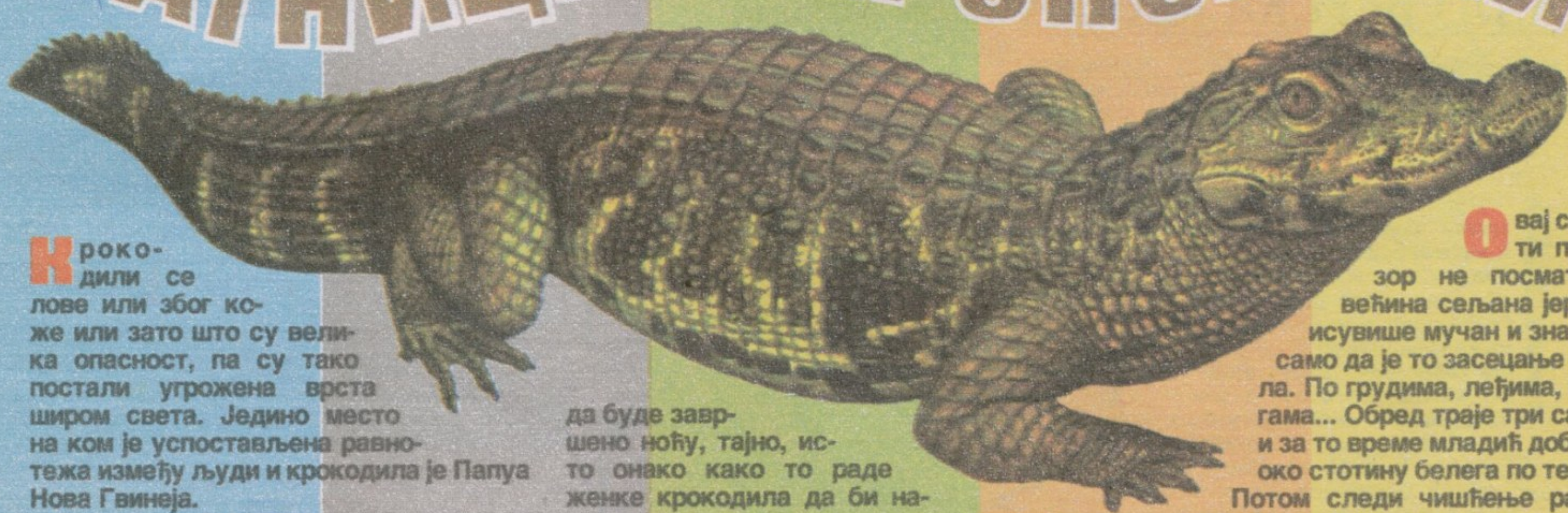

ЧЕТВРТАК
У ДИВЉИНИ

ПЕТАК
ИСТРАЖИВАЧ

РАТНИЦИ И КРОКОДИЛИ

Кроко-дили се лове или због коже или зато што су велика опасност, па су тако постали угрожена врста широм света. Једино место на ком је успостављена равнотежа између људи и крокодила је Папуа Нова Гвинеја.

Генерацијама је крокодил играо најважнију улогу у животима људи који живе поред реке Сепик. Они га чак понекад називају братом. Једна њихова легенда каже да је дивовски крокодил творац свега постојећег: биљака, животиња, жена и људи – и то људи који су могли да се боре жестоко као крокодили. На Папуи Новој Гвинеји још живи обичај да се младићи маскирају у крокодиле и учествују у посебном обреду. Ратници Сепика чувају тајне овог обреда који младићима налаже да претрпе страشان бол јер је то цена коју морају да плате да би постали мушкарци и ратници.

Тајанствени обред почиње у обредном „гнезду“, кући која се прави посебно за ту прилику. По законима који владају међу домороцима, гнездо мора

да буде завршено ноћу, тајно, исто онако како то раде женке крокодила да би направиле место за рађање својих потомака. Симболично, фигура крокодила надгледа ову кућицу.

Када је све спремно, ратници почињу да призивају следећу генерацију „младих крокодила“. За то време младићи су у колиби поред гнезда. На позив старијих они пролазе кроз ноге својих очева-ратника што симболично представља материцу женке крокодила. У рану зору кандидати за ратнике спремни су да се одрекну „меке дечачке коже“. Жваћу биљке које треба да им умртве нерве и ублаже бол док их из гнезда зову ратници. У пратњи својих очева и стричева улазе у гнездо. Изненада, на младиће бацају пламен, а поглавица племена чини. После првог искушења почиње музика.

Овај светити призор не посматра већина сељана јер је исувише мучан и зна се само да је то засецање тела. По грудима, леђима, ногама... Обред траје три сата и за то време младић добије око стотину белега по телу.

Потом следи чишћење рана које је подједнако болно као и њихово наношење. Младиће из гнезда износе на рукама јер су без свести. По повратку у колибе полако се опорављају, али белеге не смеју да покваре.

Док траје увођење младића у свет одраслих, у селима на Папуи Новој Гвинеји, у непосредној околини, прави мали крокодили долазе на овај свет. С обзиром на то да су се ове животиње после 20 година планског узгајања поново размножиле, и обред је оживео у овом делу света.

О овом занимљивом обичају и доласку крокодила на овај свет сазнаћете више у једној од емисија „Истраживач“ понедељком и петком на Телевизији Политика

Ана-Марија Симоновић

ПРИПРЕМА
ЈОВА
РАДОВАНОВИЋ

ИЛУСТРОВАО
ДОБРОСАВ
БОБ
ЖИВКОВИЋ

Почетком 1605. године у Мадриду је објављен први део романа „Велеумни племић Дон Кихот од Манче“. Успех је био толики да је већ у првој години шест пута понављано издање, а онда се популарност Сервантесовог јунака проширила и ван Шпаније.

Зна се да је Сервантес, пишући овај роман – а почео га је у тамници – имао два узора. То су били витешки романи непознатог аутора „Амадис од Галерије“ и Ариостов „Бесни Орландо“. Када је реч о самом „Дон Кихоту“, сачуван је податак да је у Сервантесово време један студент из Саламанке, неуморно читајући витешке романи, изгубио разум и почео да се бори са измишљеним непријатељима.

Такође се зна да је један уважени племић, под утицајем Ариостовог дела, напустио кућу. Ни

ЈУРИШ НА ВЕТРЕЊАЧЕ

Прочитао сам пажљиво стрип „Дон Кихот“ и, пошто сте у уводу навели да су догађаји крајње слободно дати, пожелео сам да нешто више сазнам о настанку тог романа.

ДЕЈАН
Крагујевац

КАЛУЂЕРСКА МАЧКА

Занима ме зашто се картузијанска мачка баш тако зове.

ЗВОНКО
Нови Београд

Први подаци о раси картузијанска мачка срећу се у француској књижевности с краја 16. века. Тада су, наиме, ове једноличне плаве мачке биле сасвим уобичајене у неким деловима Француске. Име chat des chartreux (картузијанска мачка) први пут је забележено у речнику трговине, природе и историје који је 1723. године штампао у Холандији.

Претпоставља се да су калуђери хранили и неплански узгајали ове мачке у манастиру La Grande Chartreuse који се налази у планинама близу француског града Гренобла.

Неки истраживачи тврде да су мачке из тог манастира биле плаве и дугодлаке што је, вероватно, последица њихове прилагођености планинској клими. Иначе, картузијанска мачка у Француској је увек била цењена као изразито вешт ловац на мишеве.

Ова особина подстакла је и Холанђане да, својевремено, набаве неколико картузијанских мачака и да их потом узгајају. Они су их, нажалост, узгајали и због крзна које је код картузијанске мачке било цењено због мекоће и грађе длаке сличне видриној ■

име самог главног јунака Алонсо Кихано није плод пишчеве маште – нађен је податак да се тако звао један чудац из породице његове жене. Сервантес је овим романом желео да покаже судбину неприлагођене личности, човека који није у стању да схвати да оно што је за њега узвишено другима изгледа смешно.

Ветрењаче су биле замишљени непријатељи на које је Алонсо Кихано, или Дон Кихот, јуришао. Иначе, у роману се тај „вitez тужног лика“, како га је назвао верни пратилац Санчо Панса, на крају враћа у стварност, признаје да је био смешан и прихвата живот какав он стварно јесте ■

Дописујте се, људи!

Ивана Педовић, Јурија Гагарина 150/54, Блок 62, 11070 Нови Београд – иде у седми разред Основне школе „Бранко Радичевић“, слуша страну и домаћу музику, одговориће свима који јој се јаве ■

Ивана Затежић, Балканска 25, 32000 Чакач – ученица је трећег разреда ОШ „Милица Павловић“, веома воли да црта и иде у ликовни студио ■

БОЖИЈИ СУДИЈА НА ЗЕМЉИ

Желела бих да са-
знам поре-
кло и право
значење мог
имена.

ДАНИЈЕЛА
Панчево

Твоје, као и одго-
варајуће мушко име
Данијел, хебрејског
је порекла и означа-
ва онога ко је „Бо-
жији судија на зе-
мљи“, односно коме
само Бог може да
суди. Данијеле се,
иначе, код нас
много чешће сре-
ћу од Данијела. Име
Данијел временом је
потиснуло, од њега из-
ведено, име Данило ■

ОГРАЂЕНЕ
КВРЖИЦЕ

КОНЧАСТЕ
КВРЖИЦЕ

ГЉИВАСТЕ
КВРЖИЦЕ

ЈЕЗИК

НЕРВИ

ГОРКО

КИСЕЛО

СЛАНО

СЛАТКО

ЧИМ ЗВОНА ЗАЗВОНЕ

Зашто и како
нам „иде вода
на уста“?
АНА Д.
Шабач

Када нам „иде вода
на уста“, то је појача-
но лучење пљувачке
до кога долази када
видимо, намиришемо
или, чак, само поми-
слимо на јело или пи-
ће за којим у том ча-
су жудимо. Док је-
демо или пијемо,
нервни завршци је-
зика надраже се и ша-
љу благу електрохемијску

струју другим нервним за-
вршцима, центрима за
укус који се налази у мо-
згу. Струја носи поруку:
„слатко“, „горко“, „кисе-
ло“... Чим поруку приме,
мождани завршци дају
знак пљувачним жлезда-
ма да ступе у дејство како
би оно што једемо почело
да се вари. Али, мозак мо-
же такав знак да да и када
у устима нема ни јела ни
пића.

У том случају реч је о
„условном рефлексу“, то
јест о повезивању неке
слике или мириса са сећа-
њем на праву храну. Овај
механизам први је проуча-
вао руски физиолог Иван
Павлов који је изводио
опите на животињама. Го-
дине 1910. Павлов, по ко-
ме је рефлекс назван Па-
вловљев рефлекс, прика-
зао је како до повећања
лучења пљувачке, „воде у
устима“, код његових екс-
перименталних паса дола-
зи тачно у подне, чим се
огласе црквена звона у
Санкт Петербургу после
чега је он псима редовно
давао да једу. Веза између
звонаве и хране довела је
управо до условног ре-
флекса – воде у устима ■

ГДЕ ЈЕ СЕНКА?

Молим вас да ми одговорите ко је направио први сунчани
часовник и како бих ја то могао да учиним.

ИВАН Т.
Калуђерица

Сунце је први човеков
часовник и људи су од
давнина погађали време
посматрајући како се оно
креће на небу. Било им
је лако да одреде када је
јутро а када вече, а не-
што теже да утврде када
је подне, односно када
је Сунце у највишој
тачки изнад хоризон-
та. А између тих тачака
– јутра, поднева и вечери –
тешко је било одредити вре-
ме на основу Сунчевог по-
ложаја.

Тада су људи уочили да
се сенка помера током
дана и да се њена дужи-
на мења. Открили су
да време могу тачније
да одреде посматрањем
сенке, него посматрањем
Сунца. Од тог са-
знања до проналаска
сунчаног часовника ко-
ји је, у ствари, сат са
сенком делнио их је само
корак.

Први сунчани сатови

вероватно су били
мотке пободене у земљу. Ка-
мење поређано око мотке
означавало је положај сен-
ке која се током дана кре-
тала укруг. Тако су људи
мерили проток време-
на. Касније су по-
чели да се
употре-

бљавају велики стубови.
„Клеопатрина игла“, која се
данас на-
лази у

Централ парку у Њујорку,
некада је била део сунчаног
часовника.

Данас људи граде сунчане
часовнике у баштама, пре
свега због њихове лепоте.
Исто тако, на зидовима и по-
ред прозора неких старих
зграда још се могу видети
грубо израђени сунчани ча-
совници. Они су направљени
тако да ексер или ивица про-
зорског крила бацају сенку и
тако показују тачно време.

Ни теби неће бити тешко
да направиш сунчани сат.
При том треба да имаш у
виду једино да показивач
мора да буде нагнут према
тлу под углом који одговара
географској ширини одређе-
ног места. За Београд и Ка-
луђерицу то је, приближно,
45 степени.

У средњем веку и касније
правили су се и цепни или
преносиви сунчани сатови.
Музеј примењене уметно-
сти у Београду власник је
једне од најлепших збирки
оваквих часовника у
Европи ■

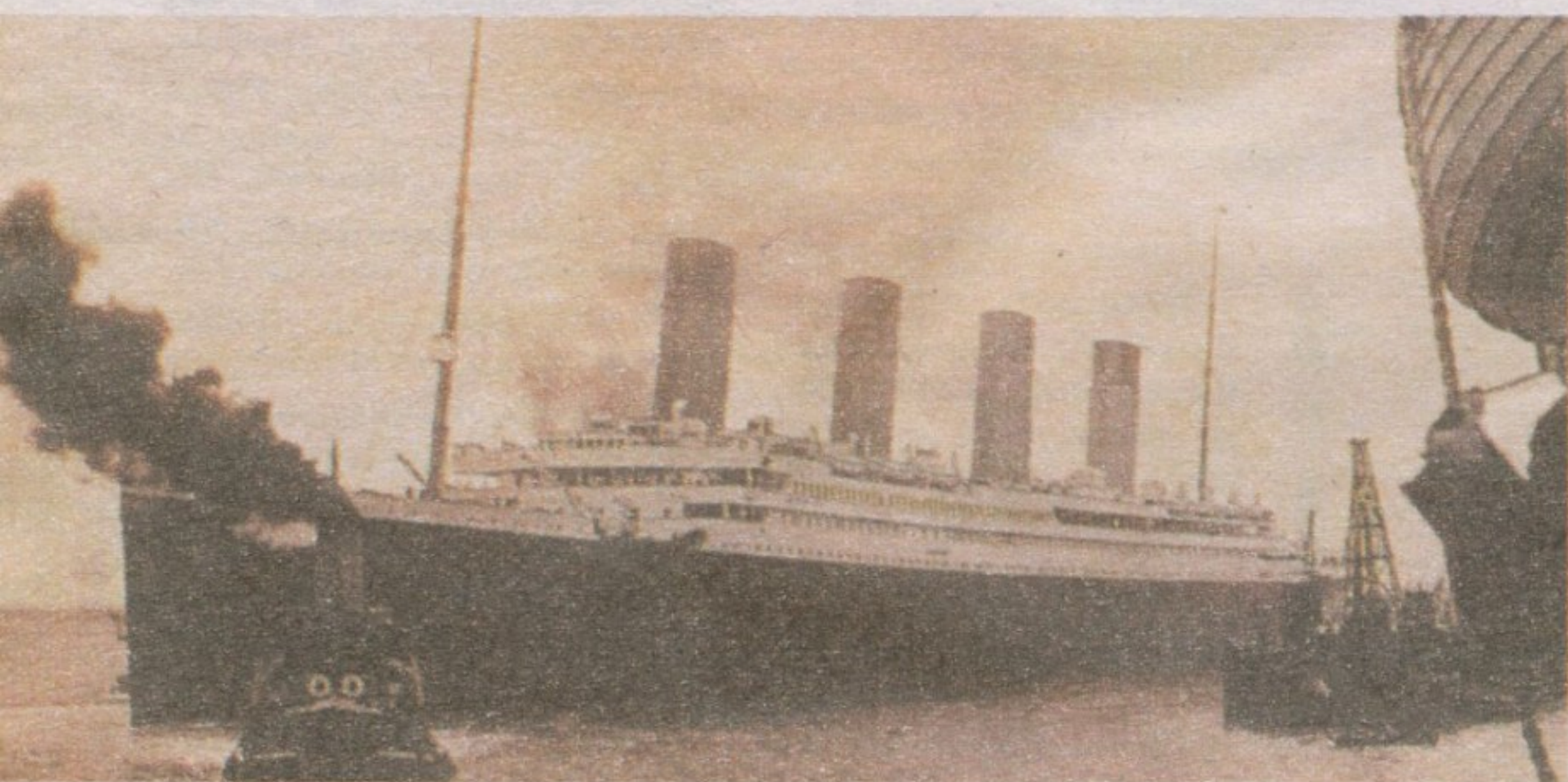
ГРАЂЕН ТРИ ГОДИНЕ - ПОСТОЈАО 13 ДАНА

Занима ме у ком је бродоградилишту изграђен брод „Титаник“.

СПАСОЈЕ
Земун

„Титаник“, за своје доба величанствен брод, тежак 46.328 тона, изграђен је у бродоградилишту „Харланд и Вулф“ у Белфасту. Градња је трајала пуне три године пре него што је „Титаник“, 2. априла 1912. године, свечано поринут у море. На броду су направљени двоструко дно и 16 непропустљивих преграда, па је, по општем мишљењу, „Титаник“ сматран непотопивим.

Каква је то заблуда била, видело се већ на првом путовању овог брода. На своје прво и последње путовање преко Атлантика, до Њу-јорка, „Титаник“ је кренуо 10. априла из енглеске луке Саутемптон. После судара с леденим брегом, тај раскошан брод потонуо је у ноћи између 14. и 15. априла 1912. године. Ову катастрофу преживела су 672 путника, од укупно 2200 који су били на „Титанику“ ■

БЛАГОНАКЛОНИ ПРЕЗИР

Занима ме зашто међу старим Римљанима није било толико филозофа као међу античким Грцима.

АНДРА Л.
Барајево

За разлику од старе Грчке, где је филозофија била веома цењена, а право ниподаштавано, у античком Риму већу пажњу посвећивали су практичним знањима и вештинама. Тако су Римљани посебно неговали говорништво, право и земљорадњу, а на филозофију су најчешће гледали с благим презиром.

Познате су речи чувеног римског говорника Цицерона (и сам се бавио филозофијом) да не постоји ништа тако апсурдно што већ није рекао неки филозоф. У роману „Сатирикон“ Петронија Арбитра скоројевић Трималхион жели да му се на гробу напише да је оставио велико имање и да никада није слушао учења филозофа. За римског војсковођу Агриколу његов зет и биограф Тацит каже како се у младости посветио изучавању филозофије, „страственије и више него што доликује Римљанину и сенатору“, али је мудра мајка обузда-ла његов успламтели дух ■

педесет два

ОТИСЦИ БЛИЗАНАЦА

Да ли близанци имају потпуно исте отиске прстију?

НЕВЕНА И МИЛЕНА
Крагујевац

Отисци прстију близанаца готово су истоветни мада се не поклапају у потпуности. Разлика која постоји отприлике је иста као када се упореде отисци леве и десне руке једног човека. Другим речима, сличност је онаква каква се никада не може срести код две различите особе. Истоветност отисака прстију близанци дугују свом једнаком генетском наслеђу. Али, то важи само за једнојајчане близанце, будући да имају исто генетско наслеђе. Управо испитивањем отисака прстију близанаца некада се утврђивало да ли су близанци једнојајчани или двојајчани. Код двојајчаних близанаца генетско наслеђе је само половишно исто, па тако и отисци ■

И СКЛАДИШТЕ И ЧАСОПИС

Одговорите ми, молим вас, ког је порекла реч магазин, која се данас тако често чује.

САНДРА
Панчево

Реч „магазин“ или „магазин“ (стовариште, складиште) пореклом је из арапског језика, у ком се речју макхазин означавало складиште или канцеларија. Из арапског је ова реч најпре прешла у италијански („magazzino“), а затим и у друге европске језике. У енглеском језику има и друго значење, као и на српском: новине, повремене публикације или часопис ■

ПОДМТИНИ
ЗАБАВНИК

10. 5. 2002.

ОКРУГЛА КАО СУНЦЕ

Зашто је чувени италијански специјалитет пица – округла?

НИКОЛА
Београд

Требало би пре свега имати у виду да су стари Египћани први почели да употребљавају квасац. Сматра се да је најстарији „предак“ данашње прослављене пице била староегипатска танка лепиња. Она је имала боју, али и облик који је подражавао сунце. Те лепиње пекли су на ужареном камењу, а касније у посебним пећима.

Стари Грци такође су волели једну врсту округле пице коју су звали „маза“, а Римљани су пекли својеврсне дискове од теста и називали их „офа“. Први хришћани користили су за обреде танане хлебове, такође округлог облика. На самом почетку другог миленијума нове ере омиљена је била „пицеа“. Реч је о округлим лепињама које су биле зачињене уљем и травама. Од њих до пице пут је био кратак. Данашњи округли облик пице дугујемо вештим напуљским пекарима који су овај специјалитет почели да праве у 18. веку ■

РЕШЕЊЕ КВИЗА

ПОЛИТИКИН
КО СЛУША ЗАБАВНИК ТАЈ И ЗНА

1. Б, 2. В, 3. А, 4. В, 5. Б,
6. Б, 7. А, 8. Б, 9. В, 10. Б,
11. В, 12. В, 13. А, 14. В, 15. Б.

РЕШЕЊА

НЕОБИЧНЕ ПЛОЧИЦЕ

Немогуће је попловати под са плочицама под словом „С“.

ТРКА РОБОТА

Плави – запад; плави – север; плави – запад; плави – југ; плави – исток.

ТАЈАНСТВЕНИ БРОЈ

Тајанствени број је 54.
 $54 = (9+45)$

ТЕЛЕФОНСКИ ПОЗИВ

Звала је Петрова супруга.

УОЧИТЕ РАЗЛИКЕ

КОЦКЕ БЛИЗНАКИЊЕ

Истоветне су фигуре А, Д и Е.

МАТЕМАТИЧКЕ ОПЕРАЦИЈЕ

5	x	2	=	7	=	3
+	3	:	3	+		
7	-	2	=	2	=	3
:	3	+	3	:		
4	+	2	=	3	=	3
=		=		=		
3		3		3		

Дошусујте се, људи!

Зовем се Милена Анђелковић, а моја најбоља другарица је Милена Тошић. Идемо у основну школу у Бошњацу и осми смо разред. Сви који желе да се дописују с нама нека се јаве на адресу: Милена Анђелковић, Доситеја Обрадовића 30, 16232 Бошњаце и Милена Тошић, Партизанска 5, 16232 Бошњаце ■

Ивана Ковачевић, Ресавска 38/10, 11000 Београд – иде у Основну школу „Петар Петровић Његош“, у V/2, воли Харија Потера и Господара прстенова, слуша страну музику, омиљени глумци су јој Брус Вилис и Џулија Робертс. Можете да јој се јавите и на имејл њене другарице: kiki@bitsyu.net ■

на ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2622

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Генерални директор Дарко Рибникар

Издаје и штампа ПОЛИТИКА
Newspapers and Magazines (PNM) d.o.o.

Заменик главног и одговорног уредника Недељка Сташић

Ликовно графички уредник Душан Глушац

Графички уредник старија Горан Војиновић

Редакција Слободанка Делибашић
Бојана Дожић
Мина Илић
Петар Милатовић
Весна Милић
Вито Недељковић
Мирјана Огњановић
Биљана Орловић
Љубомир Патригић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић
Миленко Тодоровић

Техничка редакција Слободанка Вујић
Зоран Петканић
Митра Тиљев

Секретаријат Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124

Телефони Секретаријат 3224-471
Техничка редакција 3226-620

централа 3224-191 и 3225-761
претплата 3228-776

Маркетинг агенција Македонска 31/1,
тел. 3220-645

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.
На основу мишљења Републичког секретаријата
за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I
1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 156,00 дин. 3 месеца 468,00 дин. 6 месеци 936,00 дин.
Претплата на жиро рачуне број: 40801-603-4-3054128
и 40801-603-1-2054128 уз обавезну назнаку:

ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ
„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 69 EUR или противвредност
осталих валута. Полугодишња/авионом: I група –
Европа: 96 EUR. II група – Азија – Африка: 102
EUR. III група – Америка – Аустралија: 108 EUR
или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ у EUR

за иностранство вршити преко:
(или противвредност осталих валута)

I. RAIFFEISEN ZENTRAL BANK
Swift code: RZBAATWW-VIENNA Austria
Корисничка банка: 55.052.658
Raiffeisenbank Југославија АД Београд – Ресавска 22
Swift code: RZBJYUBG
Корисник: 540100-4117372424 (EUR) PNM – ДОО – Београд
или

II. DEUTSCHE BANK AG
Swift code: DEUTDEFF – Frankfurt/M
Корисничка банка: 100935966200 Комерцијална банка
АД – Београд
Swift code: KOBVYUBG – BLZ 99900158
Корисник: 540100-17372424 (EUR) PNM – ДОО – Београд
Код уплате обавезно навести

Претплата на лист **Забавник**

Копију уплате и адресу послати на:

ПОЛИТИКА Newspapers and Magazines – 11000 Београд,
29. новембра 24/1. Југославија или
на факс ++ 381 11 3228-776

Годишњу претплату на лист не примамо.

Интернет адреса: <http://www.politika.co.yu>
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

10.5.2002.

педесет три

Skupština grada Beograda, Zabavnik i Centar za brigu o deci, Vas pozivaju da 15. Beogradski maraton trčite u žutim majicama i da se na taj način uključite u akciju za obnovu Dečije klinike.

Ognjen Aškračić i Dušan Kecman,
košarkaši

Tanja Petrović,
karatistkinja, sa ćerkom Tarom

KUPITE ŽUTU MAJICU I POMOZITE DEČIJOJ KLINICI

Od prošle godine žute majice su simbol solidarnosti Beograđana sa decom u nevolji. Ove godine kupite žute majice sa znakom "ZA DEČIJU KLINIKU" i na taj način dajte doprinos od 300 din. konačnoj obnovi Univerzitetske dečije klinike u našem gradu. Učestvujte i ovog puta u akciji celog našeg grada. Naručite majice za svoju firmu ili porodicu i tako pomozite Dečijoj klinici.

Žute majice možete kupiti na sledećim prodajnim mestima u gradu: LEGEND (Knez Mihajlova 24), SKECHERS (Terazije i Knez Mihajlova), STARI DIF (Deligradska 7), FOTO TONY (Nemanjina 36, Zeleni venac 12, Braće Jugovića 16, Cvijićeva 121), XI Beogradska gimnazija (Grčića Milenka 71), EUROCLASSIC - radnja Zelengora (Sremska 2, Robna kuća Krug - Bežanijska 18, Zemun), POLO 72 (Kralja Petra 72), UNDERCOLORS OF BENETTON (Sava centar), BEBAY (Njegoševa 31, Glavna 21, Zemun), MUŠKI FRIZERSKI SALON MARIJA (Nušićeva 7), BEN AKIBA (Nušićeva 8), MEDICINSKI FAKULTET, ispred RUSKOG CARA, PRAVNOG FAKULTETA I BEOGRAĐANKE.

15.
Beogradski
Maraton 2002.
za naš grad

info tel. 011 33 44 600 žiro račun klinike: 40802-603-5-7022454

www.decijaklinika.org

Sajt je donacija Internet i Marketing Agencije PRODIDE

ПОСРЕДНИЦИ

ЗАБАВНИК

U AKCIJI ZA DECU

Akcija lista ZABAVNIK i Centra za brigu o deci

РЕКЛИ

СУ О РАЗУМУ

**НИШТА ТАКО НЕ УМАРА КАО
НЕДУХОВИТА ПАМЕТ.**

Иван Сергејевич Тургенев
руски писац
(1818–1883)

**ЧОВЕК КОЈИ СЛУША РАЗУМ
ИЗГУБЉЕН ЈЕ: РАЗУМ СПУТАВА СВЕ
ОНЕ ЧИЈИ ДУХ НИЈЕ ДОВОЉНО
СНАЖАН ДА МУ СЕ ОДУПРЕ.**

Џорџ Бернард Шо
енглески књижевник
(1856–1950)

**БЛАГО ТЕБИ АКО ТИ РАЗУМ УВЕК
У СРЦУ ПРЕБИВА.**

Фридрих Шилер
немачки песник
(1759–1805)

**ВОЈВОДА МОЖЕ ЈЕДНУ ЖЕНУ
УЧИНИТИ ВОЈВОТКИЊОМ, АЛИ
ПАМЕТАН ЧОВЕК НЕ МОЖЕ ЈЕ
УЧИНИТИ ПАМЕТНОМ.**

Антоан Риварол
француски сатиричар и историчар
(1753–1801)

**РАЗУМАН СЕ 'РАНИ ДА ЖИВИ, А
БЕЗУМАН БИ РАД ЖИВИТИ САМО
ДА СЕ 'РАНИ И ГОЈИ.**

Доситеј Обрадовић
наш књижевник и просветитељ
(1742–1811)

**ЗАПОВЕДИМА РАЗУМА ТРЕБА
СЕ ПОКОРАВАТИ ВИШЕ НЕГО
ЗАПОВЕДИМА ГОСПОДАРА ЈЕР
КО НЕ СЛУША СВОГА
ГОСПОДАРА, ПОСТАЈЕ
НЕСРЕЋАН, А КО НЕ СЛУША
СВОЈ РАЗУМ, ПОСТАЈЕ БУДАЛА.**

Блез Паскал
француски филозоф
(1623–1662)

**ЛАКО ЈЕ ЧУТИ САВЕТЕ ЗДРАВОГ
РАЗУМА, АЛИ ИХ ЈЕ ВРЛО ТЕШКО
ПОСЛУШАТИ.**

Јаша Продановић
наш књижевник и политичар
(1867–1948)

**КО ЗБОГ НЕКИХ СТВАРИ НЕ
ИЗГУБИ РАЗУМ, ТАЈ ГА И НЕМА.**

Готхолд Ефраим Лесинг
немачки књижевник
(1729–1781)

**О НЕЧИЈОЈ ПАМЕТИ ИПАК ЈЕ
МНОГО ЛАКШЕ СУДИТИ ПО
ЊЕГОВИМ ПИТАЊИМА, НЕГО ПО
ЊЕГОВИМ ОДГОВОРИМА.**

Александар Иванович Левитов
руски књижевник
(1835–1877)

**ПАМЕТНИМА СМАТРАМО САМО ОНЕ
КОЈИ МИСЛЕ ЈЕДНАКО КАО И МИ.**

Франсоа Ла Рошфуко
француски филозоф
(1613–1680)

**ТЕШКО ЈЕ УЛИТИ ПАМЕТ ОНОМЕ
КО НЕМА ВОЉЕ, А ЈОШ ЈЕ ТЕЖЕ
УЛИТИ ВОЉУ ОНОМЕ КО НЕМА
ПАМЕТИ.**

Болтесар Грасијан-и-Моралес
шпански књижевник
(1601–1658)

**КАД БИ НА ЗЕМЉИ БИЛО СВЕ РАЗУМНО,
НЕ БИ СЕ НИШТА ДОГАЂАЛО.**

Фјодор Михајлович Достојевски
руски књижевник
(1821–1881)

**АКО ТИ ЈЕ СЛАБА ПАМЕТ, МОРАШ
ИМАТИ ЈАКА ЛЕЂА.**

Бугарска народна пословица

**НАШЕ ПРЕДРАСУДЕ СУ НАШЕ
МИЛОСНИЦЕ, РАЗУМ ЈЕ У
НАЈБОЉЕМ СЛУЧАЈУ НАША ЖЕНА,
ВРЛО ЧЕСТО ПОТРЕБНА, АЛИ
РЕТКО ПРИВРЖЕНА.**

Филип Честерфилд
енглески писац
(1694–1773)

**НИКО НИЈЕ ЗАДОВОЉАН СВОЈИМ
БОГАТСТВОМ НИ НЕЗАДОВОЉАН
СВОЈОМ ПАМЕЋУ.**

Антоанет Дезилијер
француска књижевница
(1638–1694)

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД

GARFIELD

GARFIELD

